

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

Cizinci v ČR

Jiří Hadač

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jiří Hadač

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Cizinci v ČR

Název anglicky

Foreigners in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce je zhodnocení počtu cizinců na území České republiky, s rozdělením na legální a nelegální pobyty v posledních letech, analýza jejich nárůstu v závislosti na krajích České republiky. V závislosti na nelegálních pobytech v České republice zmapovat záchytná zařízení pro cizince a jejich kapacitní využití a následné výsledky azylových řízení.

Metodika

Zdrojem dat budou veřejně dostupné údaje poskytované orgány státní správy České republiky, zejména Ministerstvem vnitra, Policií České republiky a Českým statistickým úřadem. Získané údaje budou zpracovány běžnými matematicko-statistickými metodami.

Doporučený rozsah práce

cca 80 stran

Klíčová slova

cizinci, migrace, imigrace, emigrace, legální, nelegální, azyl

Doporučené zdroje informací

BITTNEROVÁ, D. – MORAVCOVÁ, M. Etnické komunity v české společnosti. Praha: Ermat Praha 2006. ISBN 80-903086-7-8

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, – MATOUŠKOVÁ, M. *Cizinci v České republice 2008*. Praha: Český statistický úřad, 2008. ISBN 978-80-250-1836-1.

DRBOHLAV, D. *Migrace a (i)migranti v Česku : kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. ISBN 978-80-7419-039-1.

LEONTIYEVA, Y. – VÁVRA, M. *Postoje k imigrantům*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i., 2009. ISBN 978-80-7330-173-6.

MELOUN, M. – MILITKÝ, J. *Kompendium statistického zpracování dat : metody a řešení úlohy*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1396-2.

ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

Zákon České republiky, zákon č. 325/1999 Sb. o azylu, ze dne 11. listopadu 1999

Zákon České republiky, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ze dne 30. listopadu 1999

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

RNDr. Jan Grosz

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2019

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "*Cizinci v ČR*" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Plzni dne 11.11.2022

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval RNDr. Janu Groszovi za konzultace, cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat Ing. Mgr. Soně Votrubové za technické podněty a získání barevnějšího pohledu na svět.

Cizinci v České republice

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou cizinců pobývajících na území České republiky ze statistického pohledu.

Diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části. První, teoretická část je zaměřena na vymezení základních pojmů k cizincům, migraci, migrační a azylové politice a také k historii migrace v České republice. Dále je v první části pojednáváno i o právních předpisech České republiky a Evropské unie a postoji občanů České republiky směrem k cizincům.

Druhá část práce, vlastní část se zaměřuje na statistickou analýzu cizinců v České republice. Cílem analýzy je na základě dostupných údajů z let 2011 až 2020 zhodnotit a následně provést predikci budoucího vývoje do let 2021 až 2023. Predikce se týká legálního i nelegálního pobytu cizinců, obecného rozdělení, rozdělení podle krajů, pohlaví, věku nebo kriminálních činů, kterých se cizinci na území České republiky dopouštějí. Veškeré výstupy jsou zpracovány do grafů a tabulek s vysvětlujícím komentářem. Dále je zde uveden dotaz na vybrané státní instituce, které s cizinci pracují s dotazem na využití predikce budoucího vývoje.

V práci je poté uvedeno zhodnocení a využití predikce budoucího vývoje v personální politice institucí státní správy České republiky, na to navazující zhodnocení a doporučení v uvedené oblasti a možnosti dalšího výzkumu.

Klíčová slova: cizinci, migrace, legální, nelegální, azyl, predikce, vývoj, právní předpisy

Foreigners in the Czech Republic

Abstract

This diploma thesis deals with the issue of foreigners residing in the Czech Republic from a statistical point of view.

The diploma thesis is divided into two main parts. The first, theoretical part is focused on defining the basic concepts of foreigners, migration, migration and asylum policy, as well as the history of migration in the Czech Republic. Furthermore, the first part deals with legal regulations and the attitude of the citizens of the Czech Republic towards foreigners.

The second part of the thesis, its own part, focuses on the statistical analysis of foreigners in the Czech Republic. The aim of the analysis is to evaluate and then make a prediction of future developments from 2021 to 2023 based on the available data from 2011 to 2020. The prediction concerns the legal and illegal residence of foreigners, general distribution, distribution by region, gender, age or criminal acts foreigners on the territory of the Czech Republic commit. All outputs are processed into graphs and tables with explanatory comments. Furthermore, there is a question about selected state institutions that work with foreigners with a question about the use of prediction of future development.

The thesis then presents the evaluation and use of the prediction of future development in the personnel policy of the institutions of the state administration of the Czech Republic, the follow-up evaluation and recommendations in the mentioned area and the possibility of further research.

Keywords: foreigners, migration, legal, illegal, asylum, prediction, progression, legislation

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	12
2.2.1 Analýza časových řad	13
2.2.2 Index determinace	14
3 Teoretická část	16
3.1 Cizinec	16
3.2 Migrant a migrace	17
3.2.1 Legální migrace	18
3.2.2 Nelegální migrace	18
3.3 Uprchlík (běženec)	20
3.4 Historie migrace v České republice	21
3.4.1 Historický vývoj	22
3.5 Migrační a azylová politika	23
3.5.1 Politika Evropské unie	23
3.5.2 Politika České republiky	24
3.6 Integrace cizinců	27
3.6.1 Finanční náklady spojené s integrací cizinců	29
3.7 Právní předpisy	32
3.8 Postoje občanů České republiky k cizincům	33
4 Vlastní práce	35
4.1 Predikce budoucího vývoje počtu cizinců	35
4.2 Počty cizinců obecně	36

4.3 Cizinci v jednotlivých krajích	41
4.4 Ilegální migranti	50
4.5 Cizinci podle ochrany	56
4.6 Cizinci podle pohlaví, věkové struktury a vzdělání	61
4.7 Cizinci a kriminalita	64
4.8 Porovnání s vybranými evropskými státy	67
4.9 Shrnutí	67
4.10 Dotazování vybraných státních institucí	69
5 Zhodnocení a doporučení	70
5.1 Zhodnocení	70
5.2 Doporučení	71
6 Závěr	72
6.1 Naplnění cílů práce	72
6.2 Teoretický a praktický přínos práce	74
6.3 Možnosti dalšího výzkumu	74
7 Seznam použitých zdrojů	76
8 Seznam grafů	81
9 Seznam tabulek	83
10 Seznam obrázků	83
11 Seznam použitých zkratk	84
12 Přílohy	85
Příloha 1 - Dotaz na Český statistický úřad	85
Příloha 2 - Dotaz na Policii ČR	89
Příloha 3 - Dotaz na Celní správu ČR	91

1 Úvod¹

V současné době vlivem aktuálních událostí týkajících se právě migrace dochází k zaměňování řady pojmů, které s tímto fenoménem souvisí. Nejčastěji pak jde o pojem běženeček, uprchlík nebo migrant, přičemž jejich rozlišování je nezbytné vzhledem ke skutečnosti, že s každou zmíněnou kategorií je spojen jiný právní status nebo jiné povinnosti ze strany přijímacího státu včetně míry ochrany poskytnuté těmto osobám (Tetourová & Volek a kol., 2016).

Česká republika (dále jen „ČR“) prošla od revoluce v roce 1989 významným a zcela zásadním vývojem v rámci migrace. Ze státu s nezanedbatelným podílem emigrantů se z ČR po několika letech od revoluce stala významná imigrační oblast, a v rámci postsovětského prostoru střední Evropy tak představovala výjimku jednak v procentuálním poměru cizinců na celkový počet obyvatel státu a jednak v míře prostředků a opatření, jež jsou vynakládána na jejich integraci. Do roku 2000 se toto období popisuje jako iniciační, kdy nastalo několik zásadních událostí, jež současnou podobu migrační politiky v ČR zformovaly. Patří sem například rozdělení Československa, válka v Jugoslávii nebo jednání o vstupu ČR do Evropské unie (dále jen „EU“) (Integrace cizinců v Česku z pohledu nevládních organizací, 2018).

Migrační toky, demografie a další problematika s tím spojená, kterými se diplomová práce zabývá je stále aktuálním tématem.

¹ Pozn.: Tato práce byla zahájena v úvodu čtvrtého kvartálu roku 2020, tedy v době, kdy válečný konflikt mezi Ruskou federací a Ukrajinou nebyl oficiální a otevřenou válkou. Při tomto ozbrojeném konfliktu došlo k značnému přesídlování osob, které byly nedobrovolně nuceny opustit svou zemi. S tímto jevem nebylo v této práci počítáno, k predikci byla použita data do roku 2020.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cíle diplomové práce jsou rozděleny na jeden hlavní cíl a tři dílčí cíle, kterou budou rozpracovány jak v teoretické, tak praktické části práce.

Hlavní cíl:

- 1) Zhodnotit vývoj počtu cizinců v jednotlivých letech v ČR a v krajích ČR, a to včetně predikování vývoje budoucího.

Dílčí cíle:

- 1) Sestavit přehled vývoje počtu cizinců v jednotlivých letech v ČR i s krajským rozdělením.
- 2) Zhodnotit způsob práce vybraných institucí veřejné správy, do jejichž gesce vybraná problematika patří.
- 3) V případě zjištění nedostatků u vybraných institucí státní správy ČR zpracovat relevantní návrhy dalšího možného řešení.

2.2 Metodika

Z hlediska metodiky řešení je nutné vymezit v úvodu práce základní pojmy – cizinec, migrant, uprchlík, historie migrace v ČR, integrace cizinců nebo právní předpisy zabývající se migrací a cizinci celkově. Pro tento účel bylo v úvodu užito metody literární rešerše, tedy výběr vhodných textů k interpretaci pro zkoumanou problematiku. Pomocí této metody bude zpracován teoretický rámec práce. Vycházeno bude jak ze zdrojů tištěných, tak elektronických, odborných monografií, právních předpisů, ale i sekundárních dat, která jsou dostupná na oficiálních internetových portálech Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“), Ministerstva vnitra České republiky (dále jen „MV ČR“), Ministerstva vnitra Slovenské republiky, Policie České republiky (dále jen „PČR“) a dalších.

Praktická část práce bude vycházet především ze základního prostředku statistické analýzy dynamiky hromadných jevů, tedy z časové řady. V praxi se výběr trendové funkce provádí většinou empiricky, strukturální parametry trendových funkcí se obvykle odhadnou metodou nejmenších čtverců (Svatošová, Kába, 2017). Při výpočtu predikce budoucího vývoje počtu cizinců na území ČR bude právě vycházeno z uvedené metody. Následně bude vypočten index determinace, který udává, nakolik je možné věřit vytvořené predikci. Testování statistických metod, další zpracování dat a grafické zpracování výstupů bude provedeno v *MS Excel*. Na základě výsledků nejen užitých statistických metod bude užito prostých počtů k zhodnocení či porovnání získaných výsledných dat.

Pro možné doporučení využití predikce budoucího vývoje cizinců v ČR v praxi, se práce zaměří na personální politiku, budou osloveny vybrané instituce státní správy, jejichž pracovníci při výkonu povolání využívají zákonné kompetence na kontrolu, evidenci nebo např. řešení protiprávního jednání cizinců. Bude osloveno Policejní prezidium PČR, Generální ředitelství cel Celní správy ČR (dále jen „CS ČR“) a ČSÚ.

Závěr práce bude vycházet na základě metody syntézy ze spojení zjištěných dat, výstupy budou sjednoceny do koherentního celku, který bude obsahovat i vyhodnocení naplnění cílů práce a akcentování možností nejen praktického přínosu práce, ale i možností dalšího výzkumu k uvedené problematice.

2.2.1 Analýza časových řad

Časová řada se obvykle definuje jako množina pozorování kvantitativní charakteristiky, uspořádaná v čase. Praktické zkušenosti ukazují, že modely časových řad jsou velmi vhodné pro veličiny, na něž má vliv mnoho faktorů obtížně podchytitelných. Data použitá v této analýze jsou poskládaná od minulosti směrem k přítomnosti. Pro charakterizování dynamiky vývoje časových řad je možné využít různé statistické charakteristiky. K absolutnímu porovnání hodnot jednotlivých členů časových řad se používá první diference, která charakterizuje absolutní přírůstek nebo úbytek zkoumaného ukazatele v daném období proti období bezprostředně předcházejícímu (Svatošová, Kába, 2017).

První diference:
$$dy_t = y_t - y_{t-1}$$

y_t – hodnota časové řady

t – první absolutní diference jako rozdíly sousedních pozorování řady

Vedle prvně uvedených absolutních charakteristik se užívají relativní charakteristiky růstu (poklesu), jež jsou veličinami bezrozměrnými. Koeficient růstu vyjádřený v procentech je tempem růstu (Svatošová, Kába, 2017).

Koeficient růstu:
$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}$$

Geometrickým průměrem jednotlivých koeficientů růstu lze vyjádřit průměrný koeficient růstu za celou časovou řadu (Svatošová, Kába, 2017).

Průměrný koeficient růstu:
$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

Při analýze dynamiky vývoje neperiodických časových řad vystačíme s relativně nevelkým okruhem trendových funkcí, od kterých především vyžadujeme, aby byly z matematického hlediska jednoduché. Tomu odpovídají vyrovnávací křivky:

- Lineární, kvadratická, logaritmická, exponenciální, mocninná, kombinovaná a logická.

V praxi je správný výběr trendové funkce ze seznamu podmíněn:

- Znalostí, který z použitých funkcí nejlépe vystihuje vývoj sledované veličiny v minulost.
- Znalostí objektivních tendencí vývoje této veličiny v budoucnosti.

Strukturální parametry trendových funkcí se v praxi provádí za pomoci metody nejmenších čtverců, při této metodě je požadováno, aby součet čtverců odchylek jednotlivých hodnot časové řady od trendu byl minimální (Svatošová, Kába, 2017).

V reálném životě bývají body pozorování rozptýleny, tudíž je možné zmínit rovnici v tomto tvaru:

$$Y = a + bx + e,$$

kde e reprezentuje chybu, která sleduje normální rozložení s průměrem, který je rovný nule. Vzhledem k tomu, že v realita je tvořena mnoha komplikovanými situacemi, byly navrženy obecné modely popisující podobné stavy. Nejčastěji se používá metoda nejmenších čtverců následovně:

$$y_t = a + bx_t,$$

kde a a b jsou vyčísleny jako nejmenší součet čtverců odchylek v jednotlivých bodech.

Metoda nejmenších čtverců:

$$b = \frac{\sum (X_i - \bar{X})(Y_i - \bar{Y})}{\sum (X_i - \bar{X})^2}$$

$$a = \bar{Y} - b\bar{X}$$

Zdroj: (Svozilová, 2011).

Ve vzorci je i reprezentováno všemi body, které máme aktuálně k dispozici.

2.2.2 Index determinace

Volba vhodného modelu trendové funkce je důležitým momentem při konstrukci matematicko-statistického modelu časové řady. Procedura volby se týká i tzv. stochastické struktury modelu, tzv. míry shody, která nám podává informaci o stupni shody dat vybraného modelu, a tedy jeho relevantnosti (Svatošová, Kába, 2017).

Standardním a často počítaným ukazatelem je:

Index determinace:
$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - \hat{y}_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2}$$

Kde \bar{y} je aritmetický průměr empirických hodnot časové řady a index determinace je bezrozměrné číslo. Čím je hodnota bližší jedné, tím lépe je zkoumané jev popisován, naopak, blíží-li se hodnota nule, tak zde máme informaci o menším souladu modelu s časovou řadou (Svatošová, Kába, 2017).

3 Teoretická část

Pro pochopení dané problematiky je v první řadě nezbytně nutné věnovat pozornost charakteristice základních pojmů. V rámci této kapitoly proto bude nastíněna nejen definice pojmu cizinec, migrant, uprchlík (běženec), ale také popis legální a nelegální migrace. Součástí této kapitoly bude také historický vývoj migrace na území dnešní ČR, integrace cizinců, migrační a azylová politika, právní předpisy nebo postoje občanů ČR k cizincům.

Tabulka 1 - základní pojmy definice

POJEM	ZÁKONNÉ UKOTVENÍ	ZÁKLADNÍ DEFINICE
CIZINEC	Zák. č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR.	Fyzická osoba, která není státním občanem ČR.
MIGRANT	Není.	Všeobecné označení pro osoby přesouvající se z jednoho místa na druhé. Nezáleží na právním statusu v hostitelské zemi.
UPRCHLÍK	Sdělení č. 208/1993 Sb., o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků, odkazující na mezinárodní Úmluvu o právním postavení uprchlíků, tzv. Ženevská úmluva o uprchlících z roku 1951 ve znění pozdějších předpisů.	Cizinec nacházející se mimo svou vlast, který má oprávněné obavy z pronásledování ve své zemi z důvodů rasových, náboženských, politických atd. Zavázání se k poskytnutí ochrany a udělení azylu.

Zdroj: Vlastní zpracování (2022) vycházejí z platné legislativy ČR.

3.1 Cizinec

Podle zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR se cizincem rozumí fyzická osoba, která není státním občanem ČR. Státního občanství ČR může být nabyto (Zákon č. 186/2013. Sb, o státním občanství ČR):

- narozením,
- osvojením,
- určením otcovství,
- udělením,
- nalezením na území ČR,
- prohlášením,

- svěřením do pěstounské, ústavní nebo jiné náhradní péče.

Od roku 2014 vstoupil v platnost zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR, který přinesl řadu změn, přičemž tou nejzásadnější je existence dvojího státního občanství a umožnění získání státního občanství ČR pro cizince druhé generace žijící na území ČR (Cizinci v ČR, 2018).

Za cizince je považována i osoba, která (Cizinci a migranti, 2021):

- má občanství jednoho členského státu EU, je tedy občanem EU,
- má občanství vícero cizích států,
- měla státní občanství, ale ztratila ho,
- nemá občanství žádného státu, tj. mezinárodněprávní bezdomovectví.

Cizincem tak není osoba, která má kromě českého občanství také občanství jiného státu.

Listinou základních práv a svobod jsou cizincům udělena stejná práva, jaká mají ostatní občané, a to především co se veřejného a občanského práva týká. Toto se nevztahuje na volební či pobytové právo (Kdo je cizinec, 2021).

Cizinci jsou rozděleni do několika kategorií (Kdo je cizinec, 2021), (Slovníček pojmů, 2021), (Víza a pobyt cizinců v ČR, 2021):

- **azylant** – tj. cizinec, kterému byl v ČR udělen azyl (a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu),
- **žadatel o azyl** – tj. cizinec, který v ČR žádá o udělení azylu,
- **osoby s povolením přechodného pobytu** – osoba, která chce v dané zemi zůstat po dobu překračující tři měsíce, může si požádat o potvrzení o přechodném pobytu,
- **osoby s povolením trvalého pobytu** – po pěti letech nepřetržitého pobytu na území země může osoba požádat o povolení k trvalému pobytu.

3.2 Migrant a migrace

Pro migranta je typická především dobrovolnost a migrační historie osoby, tedy fakt, že se osoba narodila (případně dlouhodobě žila) v jiné zemi. Mezi nejčastější důvody migrace patří zejména špatné životní podmínky v původní zemi, například přírodní nebo klimatické katastrofy, špatná správa země, špatná politická situace, občanské války a konflikty apod.

(Ekonomický migrant, nelegální uprchlík, Cizinec? Opravdu používáme a známe správné názvosloví?, 2021).

Migrant tak ve většině případů není pánem situace, neboť jeho vnější chování a vnitřní motivace je do značné míry formována vnějšími makrosilami (Šišková, 2001).

Podle definice OSN (Organizace spojených národů) je migrantem osoba pobývajícím mimo svoji původní zemi déle než jeden rok, přičemž nezohledňuje důvody, proč k odchodu z původní země došlo. Je tedy zřejmé, že za migranty nejsou považovány osoby v rámci pracovních cest nebo turisté, ovšem pro sezónní pracovní migranty se již tento pojem běžně užívá (Máte jasno v pojmech?, 2020).

Migrace je pojem chápán v kontextu EU (tedy schengenského prostoru) státních příslušníků třetích zemí, kdy členské státy postupují v souvislosti a souladu se společnou azylovou, přistěhovaleckou a vízovou politikou. V oblasti migrace se státy řídí evropskými a vnitrostátními právními předpisy, v rámci humanitárních otázek pak také přesahují do mezinárodně právních instrumentů v souvislosti s ochranou lidských práv, ostatní otázky jsou pak v působnosti jednotlivých členských států EU (Tetourová & Volek a kol., 2016).

3.2.1 Legální migrace

Legální migrací se v podobě přechodného pobytu na dobu delší, než devadesát dnů se rozumí řízený a státem kontrolovaný proces přistěhovalectví. ČR reguluje imigraci prostřednictvím pobytových oprávnění nebo víz. Migrace obecně souvisí především s pracovní migrací nebo migrací za účelem studia nebo slučování rodin. Mezi hlavní orgány, které se legální migrací zabývají na území ČR patří Koordináční orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci (Obecně o legální migraci z pohledu MV ČR, 2021).

Velké množství přistěhovalců v ČR tvoří ekonomicky aktivní aktéři v rámci cirkulační pracovní migrace, která je dlouhodobější a během níž se intenzita vztahu se zemí původu postupně snižuje, až se jedinec v cílové zemi usadí natrvalo (Leontiyeva, 2003).

3.2.2 Nelegální migrace

Ne každý migrant přichází do dané země legálně, tj. vstupuje na území daného státu bez platného povolení, nebo zde pobývá bez platného oprávnění. Nelegální migrace je tedy taková migrace, která probíhá bez kontroly a řízení ze strany dané, cílové země. Velké množství osob, kterým je později přiznána mezinárodní ochrana, vstupuje na území daného

státu často nelegálně, nicméně podáním žádosti o mezinárodní ochranu je jejich status legalizován. Ovšem ne každý nelegální migrant žádající o mezinárodní ochranu na ni má právo. Za nelegální migraci se tak považuje migrace organizovaná a organizovaná prostřednictvím sítí převaděčů, která má aspekt organizovaného zločinu formou obchodu s lidmi, přičemž roční výnosy z tohoto obchodu podle údajů OSN činí zhruba deset miliard amerických dolarů (Kunešová, 2006), (Slovníček pojmů, 2021).

Nelegální migrace může zásadním způsobem ohrozit bezpečnostní situaci a vnitřní stabilitu cílové země (Šugár & Jakubcová, 2013).

Existuje řada faktorů, které ovlivňují nelegální migraci (Hrabálek, 2014):

- **Rozdílná ekonomická výkonnost** – často jde o primární faktor migrace, rozhodnutím migrovat je snaha o lepší život v bohatší části světa,
- **Posílení ochrany hranic** – s rostoucí hrozbou zadržení by měla klesat motivace nelegálních migrantů dostat se přes tuto bariéru, nicméně ochrana hranic není všude rovnoměrná a nelegální migranti se snaží o vstup do země na méně chráněných místech,
- **Regularizační programy** – vznikly jako odpověď na neustále se zvyšující počet nelegálních migrantů. Regularizační program umožňuje migrantům legalizovat svůj status prostřednictvím správních procedur,
- **Přístup k nelegálnímu zaměstnávání** – v Evropské unii je celkem velká nabídka pracovních příležitostí, tudíž tzv. šedá ekonomika tvoří významnou část celé ekonomiky a s tím souvisí právě příliv nekvalifikované pracovní síly,
- **Existence diaspor a transnacionálních sítí** – v cílové zemi může existovat komunita migrantů (klidně legálních), kteří již dříve vnikli na její území a poskytují tak útočiště novým migrantům, pro něž to může být pozitivní impuls při rozhodování o opuštění své vlasti,
- **Válečné konflikty a přírodní katastrofy** – jako zdroj velkých migračních tlaků, přičemž migranti hledají mezinárodní ochranu v jiných zemích. Zde je ovšem nutné individuálně posuzovat jednotlivé případy.

3.3 Uprchlík (běženec)

Uprchlík se od migranta liší v tom, že situace v zemi jeho původu je obvykle nebezpečná nebo nesnesitelná, tudíž překročí hranice státu a hledá bezpečí v okolních státech (Ekonomický migrant, nelegální uprchlík, Cizinec? Opravdu používáme a známe správné názvosloví?, 2021).

Uprchlík je podle kritérií Ženevské úmluvy z roku 1951, která byla vytvořena s ohledem na události související s druhou světovou válkou, považován za osobu, jež se nachází mimo svoji vlast a má oprávněnou obavu před pronásledováním z národnostních, náboženských, politických, rasových důvodů nebo v souvislosti s válečným konfliktem, převratem nebo přírodní katastrofou. Uprchlík je tak osoba chráněná mezinárodním právem a jako uprchlík je považován právě proto, že se nemůže vrátit zpět do vlasti. Odepření azylu by pro něj mohlo mít katastrofální následky. Uprchlík tedy nedobrovolně opouští svoji zem před bezprostředním nebezpečím (Kdo je uprchlík, 2021), (Máte jasno v pojmech?, 2020), (Tetourová & Volek a kol., 2016).

V rámci mezinárodní ochrany může uprchlík žádat o azyl nebo doplňkovou ochranu, přičemž při řízení o udělení mezinárodní ochrany je MV ČR zkoumáno, zda byl žadatel ve své vlasti pronásledován z těchto důvodů (Žadatelé o mezinárodní ochranu, 2021):

- náboženství,
- národnostní důvody,
- pohlaví,
- příslušnosti k sociální skupině,
- rasové důvody,
- uplatňování politických svobod a práv,
- zastávání politických názorů ve státě, kde má občanství.

Splňuje-li osoba podmínku nezbytnou k přiznání statusu uprchlíka, azyl musí být v zásadě vždy udělen (na základě mezinárodněprávních závazků členských států), v opačném případě členský stát může posoudit žádost podle vnitrostátních pravidel a rozhodne, zda bude azyl udělen nebo ne. Neposkytnutí mezinárodní ochrany uprchlíkovi by bylo porušením evropského a mezinárodního práva (Tetourová & Volek a kol., 2016).

Existuje také kategorie nepravých uprchlíků, kteří sice nejsou uprchlíky podle Úmluvy, ovšem naplňují znaky definice uprchlíků. Důvody útěku uprchlíků jsou obvykle zcela individuální, ale ze svých domovů nejčastěji utíkají kvůli okolnostem, jež nemohou pozastavit nebo ovlivnit, tudíž ve své vlasti nemohou setrvat bez rizika újmy na osobní integritě. V rámci mezinárodního práva není těmto osobám zaručena zvláštní ochrana jako uprchlíkům, vychází ze Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948. Do této kategorie patří (Tetourová & Volek a kol., 2016):

- **váleční běženci** – utíkají kvůli ozbrojenému konfliktu probíhajícímu v bezprostředním okolí jejich trvalého bydliště,
- **environmentální běženci** – utíkají kvůli hrozbě významného znečištění životního prostředí, v souvislosti s přírodními katastrofami apod.

3.4 Historie migrace v České republice

Zahraniční migrace byla v ČR ovlivněna řadou faktorů: rodinnými vazbami, jazykovou blízkostí (zejména u Slováků nebo Ukrajinců), pracovní migrací, možností bezvízového styku s některými zeměmi bývalého socialistického bloku, ekonomickými příležitostmi nebo poptávkou po levné pracovní síle (Drbohlav, 2010).

Před rokem 1989 byla migrace ovlivněna politickými faktory a přítomností fyzické bariéry železné opony. Migrační politika byla řízena Zákonem o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky, z něhož poté vycházela také migrační politika samostatné ČR. V té době mohl cizinec přijet na území ČR jako turista a teprve poté si mohl hledat práci a žádat o povolení ke krátkodobému pobytu do šesti měsíců (nebo o povolení k dlouhodobému pobytu do jednoho roku). Získat trvalý pobyt bylo celkem složité a prakticky jedinou možností (legální) byl sňatek s občanem ČR (Barša & Baršová, 2005).

V roce 1989 bylo na našem území téměř padesát tisíc zahraničních pracovníků, a ačkoliv se jejich počet zdál být relativně vysoký, statistiky je nezachytily jako usídlené imigranty, neboť šlo především dělníky nebo studenty přicházející na předem stanovenou dobu (nejčastěji z Kuby, Vietnamu, Mongolska, Polska, Maďarska nebo Angoly) (Kočí & Cibulka & Freidingerová, 2018).

Migrace v ČR má od roku 1990 několik charakteristických rysů (Drbohlav, 2004):

- dominuje pracovní migrace, a to zejména ze zemí bývalého sovětského bloku (především Ruska) nebo Slovenska,
- převažuje migrace osob z Vietnamu.

K hlavním důvodům, proč si migranti volili ČR jako svoji cílovou zem, patřila zejména geografická poloha, politická stabilita nebo rostoucí ekonomika. Migrantů hledajících uplatnění přibývalo na úkor zájemců o azyl.

3.4.1 Historický vývoj

Sametová revoluce v roce 1989 byla začátkem naprosté změny v rámci zahraniční migrace a migrační politiky. Vzhledem k tomu, že migrační politika nebyla v porevolučním období hlavní prioritou tehdejší vlády, zabralo nastavení této politiky nějaký čas, tudíž počátek devadesátých let je považován za liberální z hlediska migrační politiky. V této době stále platil bezvízový styk pro občany ze zemí bývalého Sovětského svazu a ČR zaujímal roli tranzitní země s dominantními proudy z východu na západ, ovšem postupem času se stala zemí cílovou (Kušniráková & Čížinský, 2011).

Na počátku devadesátých let byla patrná návratová emigrace českých občanů zpět do vlasti. Druhá polovina devadesátých let byla ve znamení zpřísnování podmínek zahraniční migrace do ČR, a to především v souvislosti s narůstajícím počtem cizinců a zhoršující se ekonomické situace. Roku 1999 začaly platit Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR v reakci na rostoucí počet migrantů od Sametové revoluce (na rostoucím počtu migrantů se podílela také občanská válka v Jugoslávii. V roce 2000 tak byl přijat cizinecký zákon a zároveň byly vypovězeny smlouvy o bezvízovém styku s některými bývalými státy Sovětského svazu, což pocítila řada cizinců, která na našem území pobývala kvůli nelegálním ekonomickým aktivitám (Drbohlav, 2010) (Jungwirth, 2017).

V další etapě docházelo k utužování pravidel pro vstup a výstup na území ČR a započalo se s přípravou na vstup do Schengenu. Od roku 2003 patří řízení o povolení k pobytu v ČR do gesce MV ČR. O rok později, kdy ČR vstoupila do EU, došlo k uvolnění administrativních restrikcí a zvýšení právní jistoty cizinců v rámci unijního práva (Kušniráková & Čížinský, 2011).

Někteří autoři migrační politiku po roce 1989 rozdělují do několika charakteristických období (Barša & Baršová, 2005), (Kušniráková & Čížinský, 2011):

- **liberální období** (1990–1996) – spojené s nahrazováním starých struktur,
- **restriktivní období** (1996–1999) – první kroky institucionalizace, rostoucí počet cizinců na území státu, přijetí cizineckého zákona, kandidatura ČR na člena EU,
- **konsolidační období** (2000–2004) – utužování pravidel vstupu a pobytu na území ČR, mobilizace občanské společnosti, konvergence práva,
- **neoliberální období** (2005–2008) – ekonomický růst, nízká míra nezaměstnanosti spojená s nedostatkem pracovních sil, dovoz méně kvalifikované pracovní síly,
- **neorestriktivní období** (2008–dosud) – snaha o redukci počtu cizinců na území ČR v reakci na závazky vůči vlastnímu obyvatelstvu, které v důsledku krizi přišlo o zaměstnání a také díky rostoucí kriminalitě uvnitř komunity cizinců.

3.5 Migrační a azylová politika

Cílem této podkapitoly bude nastínění politiky EU a politiky ČR v souvislosti s cizinci a migrací.

3.5.1 Politika Evropské unie

Politika EU v rámci cizinců a jejich migrace plyne z Schengenské smlouvy. Uvedenou Schengenskou smlouvu se ČR zavazuje o postupném a všeobecném rušení celních a pasových kontrolách na společných, vnitřních hranicích. Schengenský prostor se nekryje s Evropským hospodářským prostorem pro volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu.

ČR, ale i EU jako celek musí prosazovat a účinně provádět migrační politiku s jednoznačnými východisky i výsledky

Evropská komise v návaznosti na očekávání migračních tlaků představila v roce 2015 ucelený plán řízené migrace navazující na mnohaleté zkušenosti EU v rámci této oblasti.

Součástí tohoto plánu je (Migrace od A do Z, 2021):

- Sjednocení azylové politiky EU, jehož cílem je vytvoření společného evropského seznamu bezpečných zemí původu, přičemž ne všichni migranti jsou uprchlíci a ty osoby, které nemají nárok na mezinárodní ochranu, je nutné vracet do zemí jejich původu,
- Posílení návratové politiky všech osoby, které na nemají právo na legální pobyt na území EU,

- Efektivní ochrana vnějších hranic EU, na níž by měly spolupracovat všechny státy schengenské zóny spolu s evropskými agenturami (např. EUROPOL, FRONTEX apod.),
- Efektivní boj proti organizovaným sítím zločinců,
- Vytvoření distribučního mechanismu pro žadatele o azyl v rámci EU v krizových momentech,
- Vytvoření efektivního systému záchytných míst na území hranic takovým způsobem, aby v oblastech, kde je krizová situace, bylo možné rychle a efektivně rozlišovat ekonomické migranty (a ty okamžitě vracet do země jejich původu) od uprchlíků,
- Aktivace evropských fondů na řešení migrační krize,
 - Azylový, migrační a integrační fond
 - Fond pro vnitřní bezpečnost
 - Oba 2014-2020 s implementací do 31.12.2022
- Zvýšení humanitární pomoci a spolupráce se zeměmi původu a tranzitu migračních cest.

EU v migrační politice stále hledá nové možnosti, jakožto postupující vývoj mezinárodního humanitárního práva. Nejvýznamnější jsou čtyři Ženevské úmluvy, které byly ratifikovány dohromady 196 státy, vč. ČR.

3.5.2 Politika České republiky

MV ČR je hlavním orgánem zodpovědným za oblast azylu a migrace v ČR, zejména odbor azylové a migrační politiky. Pod MV ČR spadá organizační složka státu, PČR, která má na svých 14 krajských ředitelstvích službu cizinecké policie, dále je správcem Schengenského informačního systému.

ČR klade důraz na bezpečnostní aspekty migrace, a to v souladu se *Zásadami migrační strategie ČR*. Tyto strategie by měly vést k posílení pozitivních aspektů migrace, a především k nejúčelnějšímu potírání negativních jevů a rizik spojených právě s migrací. Mezi prioritní okruhy pak patří zejména nelegální migrace, legální migrace, snaha o integraci cizinců, mezinárodní ochrana, schengenská spolupráce, volný pohyb osob v rámci EU, ochrana hranic apod. (Obecně o legální migraci z pohledu MV ČR, 2021).

Migrační a azylovou politikou se zabývá odbor azylové a migrační politiky ustanovený v roce 2000 na MV ČR, kdy došlo ke sloučení odboru pro migraci a ochranu státních hranic

a odboru pro uprchlíky, přičemž k nejrozsáhlejšímu rozšíření došlo v letech 2009 a 2011, kdy postupně docházelo k odnímání nepolicejních činností PČR a následnému přesunu do gesce MV ČR, přičemž v této souvislosti odbor převzal veškerou agendu týkající se povolování trvalých pobytů a následně i agendu přechodných pobytů včetně dlouhodobých víz a dlouhodobých pobytů (Obecně o legální migraci z pohledu MV ČR, 2021).

Od roku 2000 je účinný zákon o pobytu cizinců, jež patří k nejčastěji novelizovaným právním předpisům v českém právním řádu, čímž také čelí dlouhodobé kritice. Od roku 2004, kdy ČR vstoupila do EU, zažívala významný ekonomický růst s nárůstem nových pracovních příležitostí, přičemž ty přilákaly do země množství občanů třetích zemí. Díky vstupu ČR do Schengenského prostoru se země stala vnitřním státem EU, čímž jedinou vnější hranici představuje mezinárodní letiště Václava Havla v Praze. Neexistující vnější hranice od té doby definuje vlašný přístup ČR ke sdílené odpovědnosti za migrační toky do EU, což se zásadně změnilo v roce 2015 nejen v ČR nebo EU, ale v celém světě, kdy se migrace stala hlavním tématem, a dokonce si něm mnohé politické strany postavily svojí existenci nebo volební úspěchy. V této době byl v ČR schválen dokument Strategie migrační politiky v ČR, ve které se zavazuje k osvětě k tématu migrace (Integrace cizinců v Česku z pohledu nevládních organizací, 2018).

Jak je uvedeno výše, služba cizinecké policie, což je specializovaná složka PČR, která byla zřízena na základě nařízení MV ČR č. 67/2008, kterým se zřizují útvary PČR s působností po celém státě. Cizinecká policie má na starosti veškeré úkony související s odhalováním nelegální migrace, uplatňováním opatření vůči cizincům, kteří se zdržují na území ČR v rozporu se zákonem č.326/1999 Sb., o pobytu cizinců, řešením trestné činnosti spáchané v rámci překračování státních hranic, a také úkony plynoucí z mezinárodních smluv nebo právních předpisů Evropského společenství. Mezi základní úkoly ředit tak patří (PČR, Služba cizinecké policie, 2021).

- provádění eskortní činnosti související s vyhoštěním cizinců,
- provádění kontroly pobytů,
- provádění úkonů souvisejících se zajištěním správného vyhoštění,
- provoz zařízení pro zajišťování cizinců,
- provozování informačních systémů v rozsahu působnosti,
- rozhodování o označení osoby za nežádoucí,
- rozhodování o povolení vstupu na území,

- rozhodování o udělení víz,
- rozhodování ve správním řízení,
- řízení a kontrola činnosti odborů cizinecké policie,
- udělování výjezdních víz pro vyhoštěné cizince,
- zabezpečení plnění veškerých závazků plynoucích z mezinárodních smluv,
- zabezpečování cestovních a přepravních dokladů,
- zjišťování totožnosti cizinců.

Správa uprchlických zařízení

Správa uprchlických zařízení MV ČR provozuje přijímací, pobytová a integrační azylová střediska na území státu. Základním úkolem je tak zajištění bezpečnosti a možnost správního řízení o udělení mezinárodní ochrany žadatelům o azyl.

Přijímací střediska jsou určena k ubytování nově příchozích žadatelů o mezinárodní ochranu, a to na dobu, dokud nejsou ukončeny základní procedury jako je identifikace totožnosti žádající osoby, zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany, vstupní zdravotní prohlídka a vstupní pohovor a sociální šetření. Přijímací střediska žadatelům poskytují ubytování, stravování, lékařskou péči, hygienické potřeby, nabídku volnočasových aktivit apod., přičemž středisko nesmí volně opustit.

Pobytová střediska slouží pro ubytování žadatelů, jež prošli nezbytnými vstupními procedurami v rámci přijímacího střediska, a to po dobu vyřizování jejich žádosti o mezinárodní ochranu. Poskytované služby v rámci pobytových středisek jsou podobná jako v přijímacích střediscích (jsou zde k dispozici dětská centra, hřiště, sportovní vyžití, kulturní akce apod.), nicméně žadatelé mohou střediska libovolně opouštět nebo mohou využít jiného ubytování v soukromí.

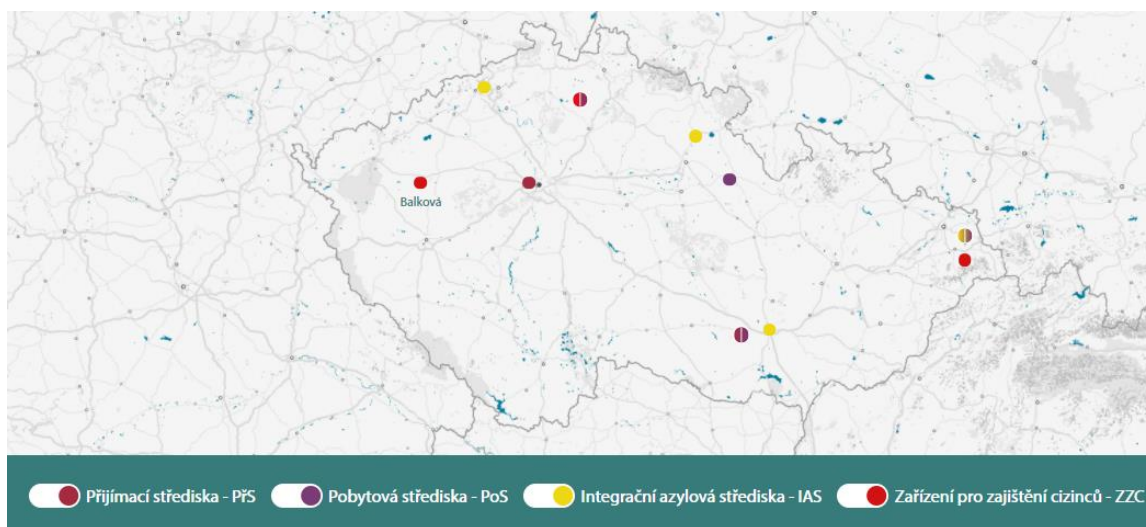
Součástí Správy uprchlických zařízení MV ČR je také Zařízení pro zajištění cizinců (někdy se uvádí také jako „záchyt“ nebo „detence“), jehož úkolem je zajištění cizinců, jimž bylo ze strany cizinecké policie vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění a zajištění. V zařízení se tak nachází osoby, které se dostaly do rozporu se zákony ČR a důraz je zde kladen na kroky spojené se ztotožněním osoby, která je obvykle bez platných dokladů. Takto zajistit je možné pouze osoby starší patnácti let. V rámci zařízení jsou poskytovány podobné služby jako u přijímacích a pobytových středisek a osoby mají s výjimkou nočního klidu poměrně volný pohyb (Správa uprchlických zařízení MV ČR, 2021).

Tabulka 2 - Zařízení Správy uprchlických zařízení MV ČR

Přijímací střediska	Pobytová střediska	Integrační azylová střediska	Zařízení pro zajištění cizinců
-Tranzitní prostor mezinárodního letiště Praha-Ruzyně, -Zastávka (Jihomoravský kraj)	- Kostelec nad Orlicí (Královéhradecký kraj), -Havířov (Moravskoslezský kraj), -Zastávka (Jihomoravský kraj), -Bělá pod Bezdězem (Středočeský kraj)	-Jaroměř (Královéhradecký kraj), -Předlice (Ústecký kraj), -Brno (Jihomoravský kraj), -Havířov (Moravskoslezský kraj)	-Bělá pod Bezdězem (Středočeský kraj), -Vyšní Lhoty (Moravskoslezský kraj), -Balková (Plzeňský kraj)

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů dostupných na (Správa uprchlických zařízení MV ČR, 2021).

Obrázek 1 - Mapa zařízení Správy uprchlických zařízení MV ČR (přijímací střediska, pobytová střediska, integrační azylová střediska a zařízení pro zajištění cizinců)

Zdroj: (Správa uprchlických zařízení MV ČR, 2021).

3.6 Integrace cizinců

Ve spojení s cizinci nejen v naší zemi bychom mohli najít širokou škálu aktivit, které se týkají sociální integrace a sociální inkluze na všech úrovních, všeobecně lze uvést, že jde o začlenění osob do většinové společnosti jejího každodenního života, je to schopnost naučit se správně žít, cítit se přijatý a identifikovat se s majoritní společností. Komplikace při

integraci se týká především lidí a skupin, kteří se od ostatních liší, a proto k jejich úplné socializaci nedochází přirozeným způsobem. Je proto nutné těmto lidem pomáhat a jejich integraci do společnosti podporovat (Osobnostní rozvoj pedagoga, 2011).

Integrací se rozumí komplexní a dynamický proces, který zasahuje do řady oblastí, přičemž integrace cizinců je nezbytná a zásadní pro zachování ekonomického rozvoje dané země a sociální soudržnosti. Integrace je oboustranný proces, do něhož vstupuje jak většinová společnost, tak i samotní cizinci. Tento proces by měl být založen na přínosu a prospěšnosti pro obě strany, aby byly eliminovány případné problémy ve vztazích. Problematikou integrace cizinců se zabývá integrační politika, jejímž úkolem je začleňování legálně pobývajících cizinců do společnosti a zároveň zajištění oboustranně výhodného a nekonzfliktního soužití tak, aby nedocházelo ke společenské izolaci a tvorbě uzavřených komunit (Integrační politika, 2021).

Existuje řada modelů integrace a adaptace migrantů do majoritní společnosti. Může jít o zcela úplnou naturalizaci s postupným získáváním občanství, ale také o ekonomické a sociální vyloučení spojené s formováním etnických enkláv. Tolerance vůči migrantům je spojena jak se souhlasem s pobytem těchto osob na území daného státu, tak i s přijetím základních principů multikulturality, jež je založená na rovnoprávnosti a vzájemném respektu osob bez ohledu na národnostní, etnickou nebo rasovou příslušnost. Je tak zapotřebí nejen přijetí, ale zásadní je integrace migrantů do sociálního a kulturního života majoritní populace (Leontiyeva, 2003).

V rámci ČR fungují integrační azylová střediska, která slouží osobám s priznanou mezinárodní ochranou. Doba strávená v rámci těchto středisek je maximálně 18 měsíců a jejich cílem je, aby si žadatel osvojil český jazyk, získal bydlení a zaměstnání, přičemž ubytování zde je zpoplatněno (Správa uprchlických zařízení MV ČR, 2021).

Pro práci bude využit příklad z výročních zpráv, dostupná data o vyčleněných financích na integraci cizinců, což bude porovnáno je s výdaji státního rozpočtu, výsledkem bude procentuální podíl těchto finančních prostředků.

Financování integrace cizinců v ČR v roce 2011 je rozděleno dle jednotlivých ministerstev. Ve zprávě jsou zastoupeny tři, ve zprávě jsou přehledně uvedeny částky u jednotlivých projektů a forma čerpání:

Tabulka 3 - Formy čerpání finančních prostředků dle žádajících ministerstev

Ministerstvo vnitra ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
Přímé financování ze státního rozpočtu na projekty lokální úrovně	Projekty podpořené MPSV ze státního rozpočtu na sociální služby	Dotační programy MŠMT na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR
Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF)	Evropský sociální fond (ESF)	Rozvojový program MŠMT k zajištění podmínek bezplatné přípravy k začlenění žáků – cizinců ze třetích zemí do základního vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto žáků
Evropský uprchlícký fond (EUF)		

Zdroj: Vlastní zpracování (Výroční zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace, MV ČR, 2022).

Tabulka 4 - Výdaje ČR v Kč na integraci cizinců, popř. sociálně vyloučených skupin za roky 2011 a 2018

	2011	2018
Výdaje ČR na integraci cizinců	202 558 554 Kč	1 198 555 681 Kč
Výdaje v % k výdajům státního rozpočtu	0,0175 %	0,0878 %
Výdaje v Kč na 1 cizince	467 Kč	2 127 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování (Výroční zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace, MV ČR, 2022).

Z této tabulky plyne značný finanční nárůst výdajů na jednu osobu cizince z třetí země. Ačkoliv procentuální nárůst počtu cizinců v naší zemi mezi zachycenými roky je o 29,8 %, tak finanční náklady na jednu osobu se zvýšily o 355 %. Zde je vidět značný nepoměr.

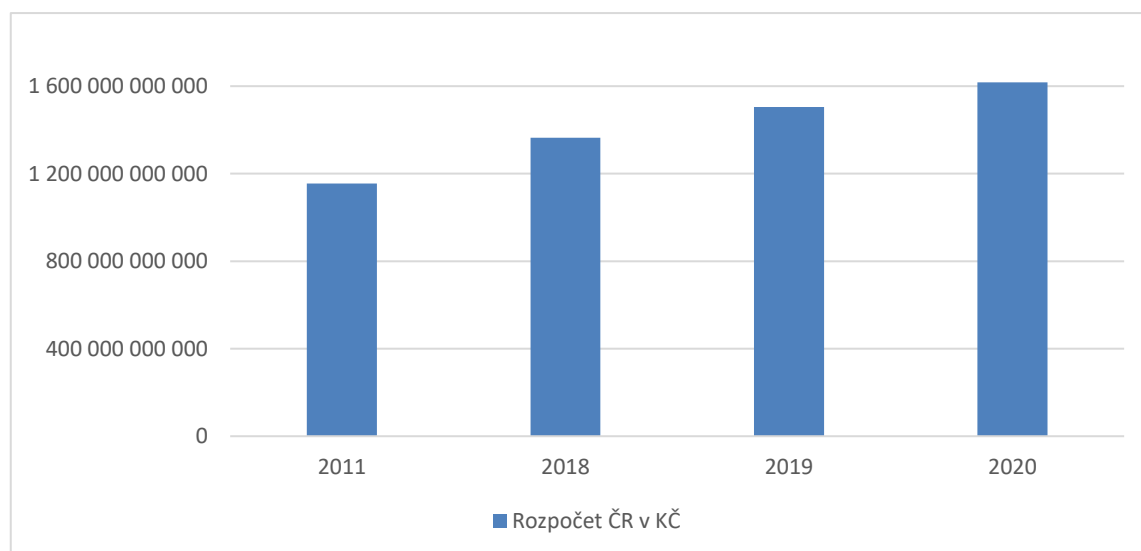
S tím, že dle zprávy bylo na území ČR 36 640 cizinců ze 3. zemí s platným povolením k zaměstnání. Podnikající osoby cizinců nejsou ve zprávě rozděleny na osoby EU/EHP nebo Švýcarska a ostatní.

To znamená, že v roce bylo v ČR 434 153 cizinců, z toho v zaměstnaneckém poměru bylo 36 640, 3 526 jich navštěvovalo MŠ, 10 112 ZŠ, 6 851 SŠ, 208 VOŠ, 67 konzervatoře a 10 624 je studentů VŠ.

V celkovém součtu bylo k roku 2011 31 388 žáků a studentů a 36 640 zaměstnanců. Zde nám vychází, že 366 125 osob musí zahrnovat osoby do 3 let a starobní důchodce, že v těchto číslech jsou i osoby požadující krátkodobá víza. Dle subjektivního názoru zde ale vzniká relativně velký počet lidí bez řádného zaměstnání platící si sociální a zdravotní pojištění.

Rok 2018 byl vybrán proto, že k tomuto je zveřejněn poslední přehled realizovaných projektů, což je dáno především k tomu, že evropské fondy ukončily svou platnost, samozřejmě na ně navázaly další podporující fondy nesoucí se ve stejném duchu a morálních hodnotách pomoci.

Graf 1 - Výdaje státního rozpočtu ČR v Kč

Zdroj: Vlastní zpracování (Státní rozpočet, Ministerstvo financí ČR, 2021).

3.7 Právní předpisy

K pobývání cizinců na území ČR se vztahuje řada zákonů², k nimž patří například:

- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR,
- Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců,
- Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, kterým se stanoví kodex společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex),
- Nařízení Rady (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni,
- Vyhláška MV ČR č. 429/2010 Sb., stanovující výjimky z povinnosti cizince žádat o vízum nebo povolení pobytu na místně příslušném zastupitelském úřadu.

Právní norma známá jako Dublinské nařízení pocházející z roku 1999 má celkem dva cíle:

- Určit členský stát EU, který je zodpovědný za vyřízení žádosti o azyl, přičemž hlavním smyslem tohoto cíle je zajištění, aby administrativy jiných států EU nebyly přetíženy žádostmi stejných osob,
- Zamezit tomu, aby si žadatelé o azyl vybírali, kde žádost předloží.

Migrační krize v roce 2015 odhalila několik slabin, které poukázaly na to, že více než tři čtvrtiny všech žádostí o azyl dlouhodobě řeší pouze pět států EU (Francie, Itálie, Německo, Španělsko a Velká Británie) a podle tohoto nařízení se žádostmi měly zabývat jen státy vstupu, tj. Itálie a Řecko, které ovšem byly dlouhodobě přetížené (musely by se zabývat milionem žádostí), tudíž se zjistilo, že u takového extrémního počtu žadatelů o azyl Dublinské nařízení nefunguje vzhledem k tomu, že neobsahuje prvek rovnovážného rozdělení odpovědnosti. Na základě toho Evropská komise upravila Dublinské nařízení ve smyslu aktivace mechanismu solidarity pro jakýkoliv členský stát EU čelící mimořádnému migračnímu tlaku nebo nouzové situaci (Migrace od A do Z, 2021).

² Pozn.: Zde je uveden pouze průřez možností, kde v legislativě ČR a EU hledat. Problematika cizinců je všude přítomná.

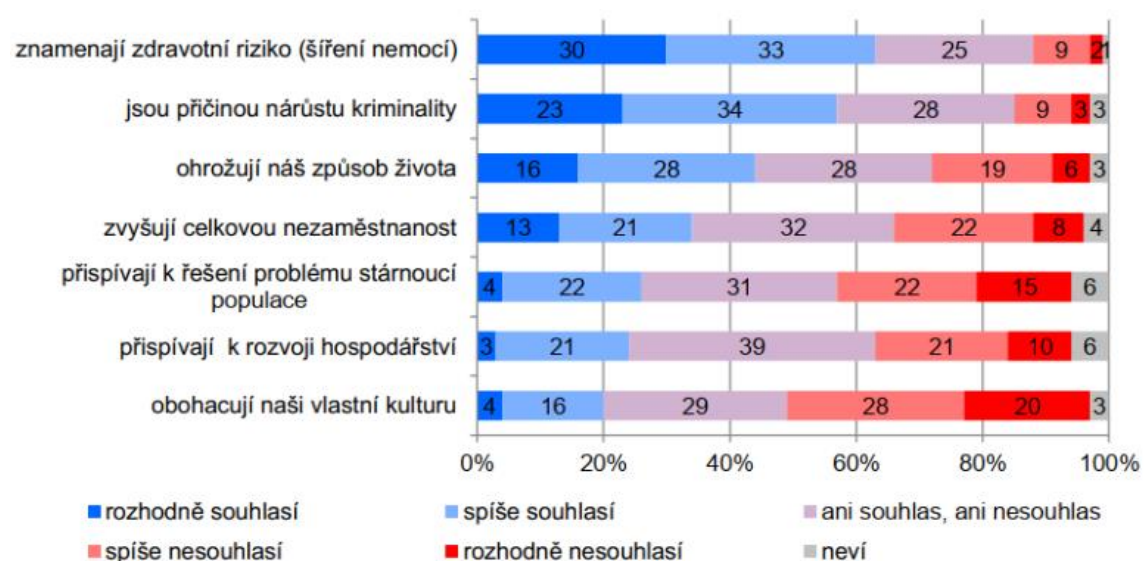
3.8 Postoje občanů České republiky k cizincům

Postoj obyvatel ČR k cizincům se významně liší vzhledem k národnostem. Mezi faktory, které ovlivňují vztah k jednotlivým národnostem patří například geografická poloha, kulturní vzdálenost, obeznámenost se státem, z něhož daný cizinec pochází, podobnost ekonomického nebo politického systému nebo země původu cizince. Česká společnost vnímá také historickou minulost jednotlivých migrantů, přičemž vyplynulo, že nejmenší problém mají občané ČR se Slováky a západoevropskými národy, naopak velký problém mají s Asiaty a národnostmi bývalého Sovětského svazu. Tyto rozdíly jsou pak markantní.

V ČR existují vůči cizincům předsudky, které jsou považovány jako faktor negativního vlivu. Vlivem migrace se ČR obohacuje o nové obyvatele a zároveň čelí problémům se spolužitím s lidmi odlišných historických zkušeností a kultury, přičemž tyto skutečnosti se výrazně odráží na postojích majoritní společnosti vůči nově přicházejícím migrantům (Leontiyeva, 2003).

Řada obyvatel ČR se domnívá, že přítomnost cizinců v zemi je příčinou růstu nezaměstnanosti nebo růstu kriminality. Převážná většina pak v cizincích vidí potenciální zdravotní riziko. Mezi nejpříjemnější důvody přijímání cizinců k pobytu v ČR pak patří především studium a získání praxe, popřípadě sloučení rodiny. Dalším důvodem pro přijetí je také například hladomor, hrozba války nebo přírodních katastrof v zemi původu cizinců (Postoj veřejnosti k cizincům, 2014).

Graf 2 - Postoje obyvatel ČR k dlouhodobě žijícím cizincům na našem území

Zdroj: (Postoj české veřejnosti k cizincům – březen 2020, 2020).

Podle průzkumu týkající se postojů české veřejnosti k cizincům, který byl proveden v březnu roku 2020, je zřejmé, že dvě třetiny obyvatel cizince vnímá jako zdravotní riziko. Nadpoloviční většina obyvatel (59 %) se také domnívá, že cizinci jsou jednou z příčin nárůstu kriminality, přičemž téměř polovina (44 %) vnímá cizince dokonce jako hrozbu pro náš způsob života.

Pouze čtvrtina obyvatel ČR považuje cizince za přispěvatele hospodářského rozvoje v zemi, pětina obyvatel si myslí, že obohacují naši kulturu.

4 Vlastní práce

V rámci této kapitoly bude provedena analýza cizinců podle různých kritérií a hledisek, a to například z obecného hlediska (tedy celkový počet cizinců na území ČR), podle jednotlivých krajů ČR, počty ilegálních migrantů, podle druhu ochrany, podle pohlaví, věkové struktury a vzdělání a také podle páchané kriminality. Součástí této kapitoly bude také nastínění odhadu možného budoucího vývoje počtu cizinců.

4.1 Predikce budoucího vývoje počtu cizinců

Pro výpočet predikce vývoje počtu cizinců na území ČR budeme vycházet z jednoduché funkce LINTREND v MS Excel. Funkce vytvoří odhad budoucího vývoje proložením uvedených bodů přímkou metodou nejmenších čtverců, tudíž se nám minulost nasměřuje do budoucnosti.

Funkce LINTREND prostřednictvím metody nejmenších čtverců vypočítá hodnoty pro přímkou, jež nejlépe odpovídá uvedeným datům a následně vrátí matici s parametry přímkou, přičemž tato funkce musí být zadána jako maticový vzorec (LINREGRESE (funkce), 2019).

LINTREND (pole_y; [pole_x]; [nová_x]; [b]) (LINTREND, 2021)

- **pole_y** – rozsah či pole, které obsahuje závislé hodnoty, které jsou nám známy a slouží k proložení ideálního lineárního trendu (v našem případě jde tedy o data – počty cizinců za dané období, tj. 2011–2020),
- **pole_x** – hodnoty nezávislých proměnných odpovídajících argumentu pole_y (v našem případě jde o roky 2010–2020),
- **nová_x** – tj. datové body, pro které mají být vráceny hodnoty y na ideálně proložené křivce (v našem případě půjde o roky 2021, 2022, 2023),
- **b** – volitelné (v našem případě nebude tento argument využit).

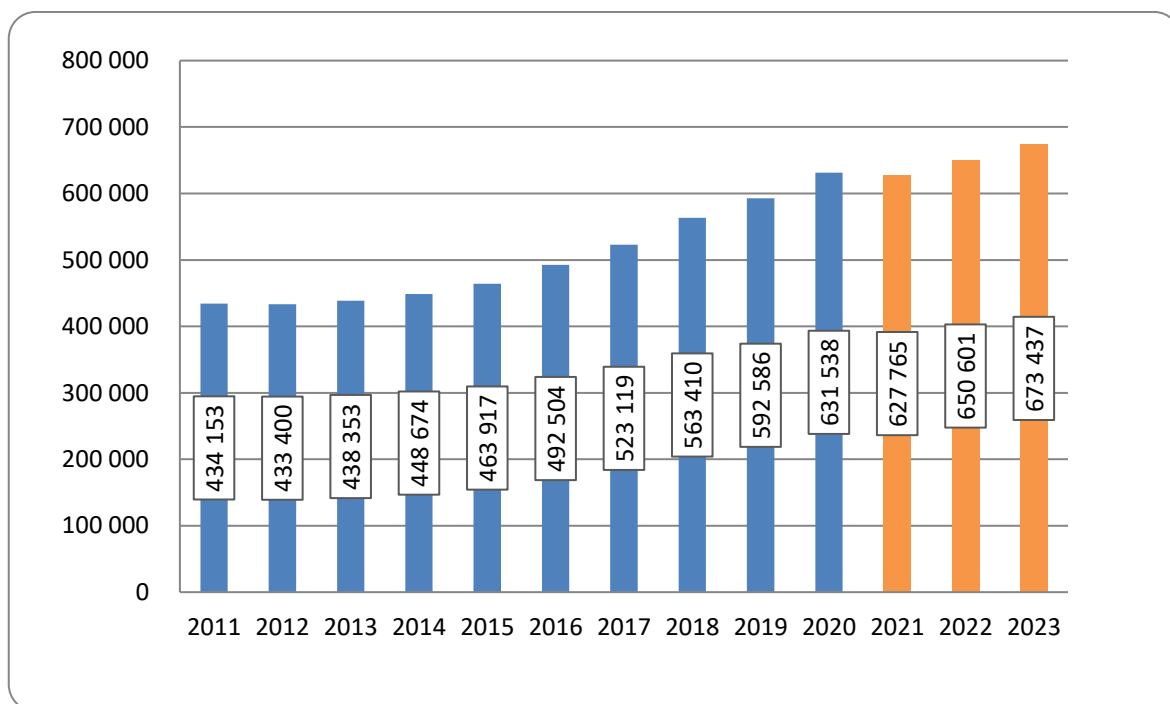
Každá předpověď má svoji spolehlivost, a tedy do jaké míry je možné predikci věřit, což vypočítáme prostřednictvím koeficientu determinace I^2 za pomoci funkce LINREGRESE opět v MS Excel (Spolehlivost trendů (předpovědi), 2010).

Predikce budoucího vývoje počtu cizinců bude provedena u vybraných kritérií a hledisek v následujících kapitolách.

Migrace je nejobtížněji prognózovatelnou složkou populačního vývoje. Vzhledem k jejím silným vnějším podmíněnostem, kterými jsou zejména legislativní opatření upravující vstup a pobyt cizinců na našem území a situace v potenciálních zdrojových zemích, je budoucí úroveň mezinárodní migrace jen velmi těžko předvídatelná. Přesto se lze z dosavadního vývoje migrace a členství ČR v EU domnívat, že ČR zůstane imigrační zemí, tedy že se bude do ČR více lidí přistěhovávat než vystěhovávat (ČSÚ, 2021).

4.2 Počty cizinců obecně

Graf 3 - Počet cizinců (obecně) na území ČR za období 2011–2020 s predikcí budoucího vývoje do roku 2023

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů dostupných z ČSÚ a statistik MV ČR.

Výše uvedený graf mapuje vývoj počtu cizinců na našem území, přičemž je vidět rostoucí trend. Zatímco v roce 2011 na území ČR žilo 434 153 cizinců, o devět let později, v roce 2020 se tento počet zvýšil na 631 538, což je nárůst o téměř 45 %. Například v roce 2004 zde žilo „pouze“ 255 917 cizinců, tudíž jen za posledních 15 let se jejich počet více než zdvojnásobil. Klesající počet cizinců byl zaznamenán v roce 2009 a 2010, což bylo

pravděpodobně zapříčiněno probíhající světovou hospodářskou krizí. Za sledované období je patrný mírný pokles počtu cizinců také v roce 2012.

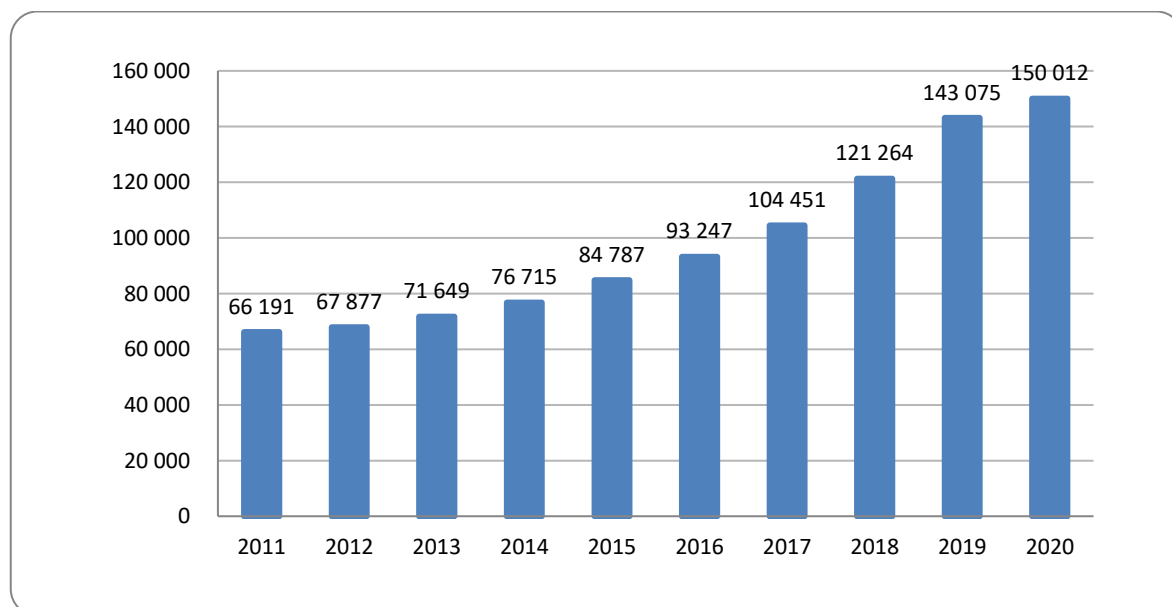
Zatímco podle metody nejmenších čtverců se předpokládá, že za rok 2021 dojde k mírnému poklesu počtu cizinců oproti předchozímu roku (2020), v následujících letech bude růst naopak poměrně prudký a v roce 2023 dosáhne 673 437 cizinců na našem území, což představuje šestiprocentní nárůst oproti roku 2020.

Index determinace činí 0,960298, což znamená téměř dokonalý odhad v souladu se skutečností.

I přes probíhající pandemii koronaviru, která díky opatřením proti jeho šíření významně omezila cestovní, v jehož důsledku stovky milionů lidí nemohly cestovat a migranti zůstali uváznutí na místě, se počty nijak neprojevily na poklesu počtu migrantů za rok 2020. A to i přes skutečnost, že počty migrantů v prvním pololetí roku 2020 poklesly vlivem restrikcí v období od konce března do dubna v souvislosti se zákazem vstupu cizinců (popřípadě občanů konkrétních států či uzavření hranic pro veškeré občany. Pohyb byl dále omezen například povinnou karanténou po příjezdu do země (Dorňáková, 2022).

Pro srovnání bude provedena analýza počtu cizinců na Slovensku.

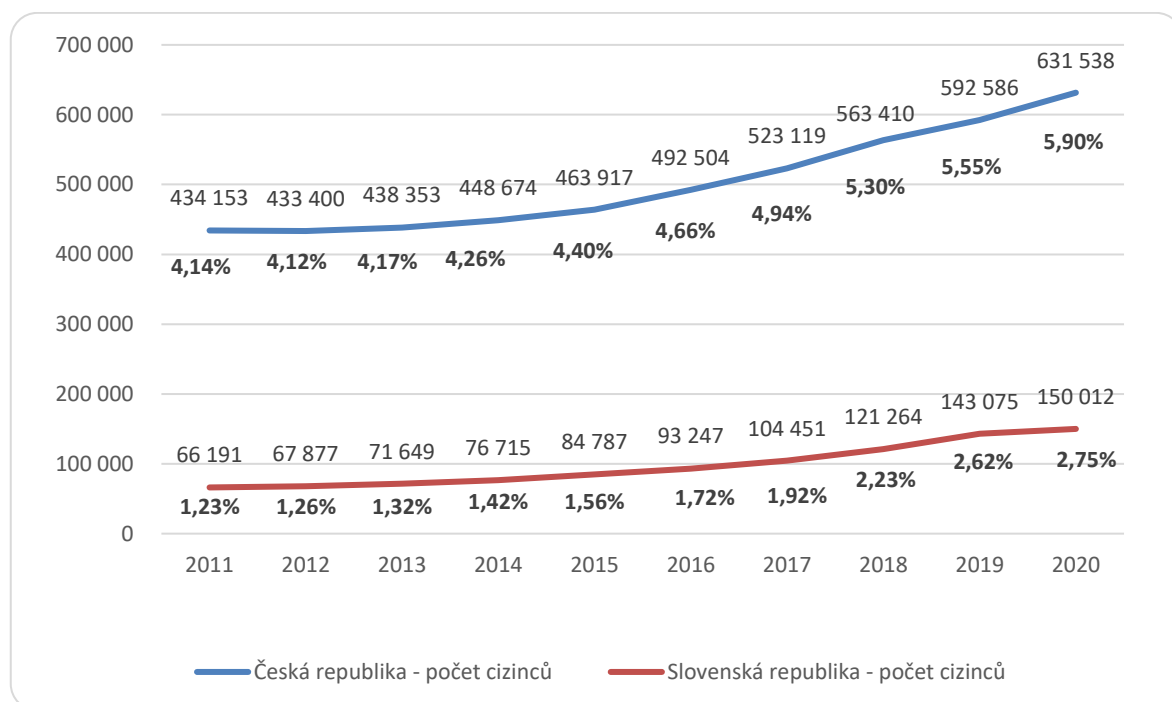
Graf 4 - Počet cizinců (obecně) na území Slovenské republiky za období 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů (Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike, 2021).

Graf č. 4 dokládá vývoj počtu cizinců na území Slovenské republiky, z něhož je jasně patrný poměrně prudce rostoucí trend, přičemž k mírnému zpomalení tempa růstu došlo v roce 2020, pravděpodobně v souvislosti se světovou pandemií koronaviru. Zatímco v roce 2011 na Slovensku žilo celkem 66 191 cizinců, o devět let později (v roce 2020) se jejich počet více než zdvojnásobil (nárůst činil 226 %).

Graf 5 - Porovnání počtu cizinců v ČR a Slovenské republice s procentuálním poměrem počtu cizinců na celkový počet obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů (ČSÚ, 2022; Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2022).

Tabulka 5 - Počet obyvatel v ČR a SR

Počet obyvatel v tisících										
Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ČR	10 496	10 509	10 510	10 524	10 542	10 565	10 589	10 626	10 669	10 700
SR	5 398	5 407	5 413	5 418	5 423	5 430	5 439	5 446	5 457	5 458

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů (ČSÚ, 2022; Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2022).
Ve výše uvedeném grafu dokumentující vývoj počtu cizinců na území ČR a Slovenské republiky za období 2011 – 2020 je zřejmé, že zatímco v ČR se počet cizinců do roku 2013

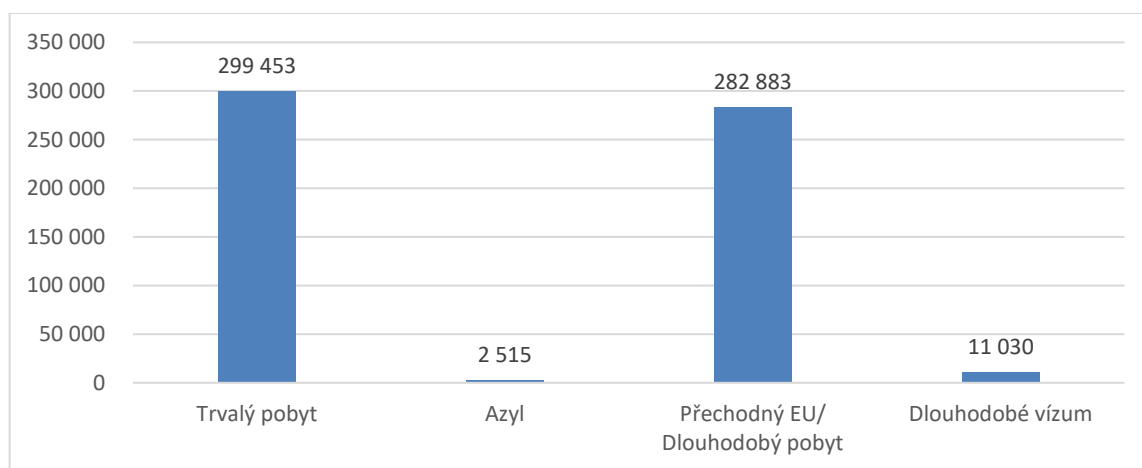
vyvíjel velmi pozvolna a následně se počty cizinců zvyšují v mírném tempu, na Slovensku se počet cizinců z dlouhodobého hlediska zvyšuje razantněji.

Pokud absolutní čísla počtu cizinců podělíme celkovým počtem obyvatel v jednotlivých státech, získáme procentuální číslo ukazující poměr cizinců na domácí obyvatele. V procentuálním porovnání poměrů cizinců na domácí obyvatele zjistíme, že v ČR bylo v roce 2011 více cizinců, než na Slovensku, a to 3,36 krát. Avšak tento poměr v průběhu let mírně klesá, až do roku 2020, kdy v ČR je 2,15 krát více cizinců, než na Slovensku.

Zajímavým bodem ve sledovaném období je samotný přírůstek cizinců, v ČR je přírůstek mezi rokem 2011 a 2020 pouze 45 %, avšak na Slovensku je za stejné období již zmíněný přírůstek 226 %.

Vysvětlením by mohlo být geopolitické umístění Slovenska, které svou východní hranicí tvoří vnější hranici EU a Schengenského prostoru, tedy pro cizince ze 3. zemí představuje jednu z východních bran do EU. Další variantou je možný legislativní přístup při přijímání a povolení cizincům pobytu a zároveň zvyšující se životní úroveň Slovenska.

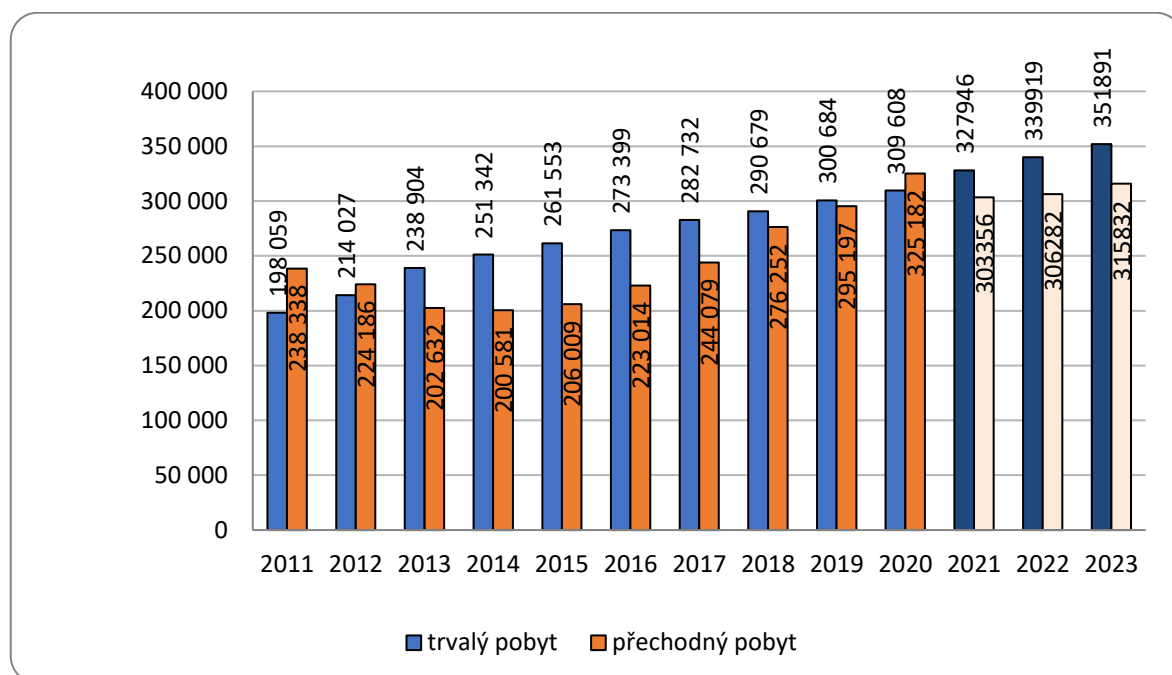
Graf 6 - Rozdělení cizinců na území ČR v roce 2019 podle typu pobytu

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů dostupných z ČSÚ.

Z grafu č. 6 je zřejmé, že naprostá většina cizinců na našem území zde má buď trvalý (50 %) nebo dlouhodobý pobyt (48 %). Na základě dlouhodobého víza na území ČR setrvávají pouhá dvě procenta cizinců a zanedbatelné množství (pouze 2 515 cizinců) představují azylanti.

Graf 7 - Počet trvalých a přechodných pobytů cizinců ze třetích zemí za období 2011–2020 a vývoj k roku 2023

Zdroj: Vlastní zpracování ze statistik MV ČR.

Výše uvedený graf dokumentuje počty přechodných a trvalých pobytů cizinců ze třetích zemí za období roku 2011–2020, z něhož je patrné, že zatímco počty trvalých pobytů rostou jen velmi pozvolna, počty přechodných pobytů rostou velmi prudce. V roce 2011 bylo v ČR natrvalo usazeno 238 338 cizinců, v roce 2020 pak 328 182, což je nárůst o téměř 38 %. Přechodně žilo v ČR v roce 2011 198 059 cizinců, v roce 2020 309 608, přičemž jde o 56 %.

Tabulka 6 - Při výpočtu predikce budoucího vývoje počtu trvalých a přechodných pobytů vyšly hodnoty

Rok	Odhad počtu trvalých pobytů	Odhad počtu přechodných pobytů
2021	327 946	303 356
2022	339 919	306 282
2023	351 891	315 832

Zdroj: Vlastní zpracování.

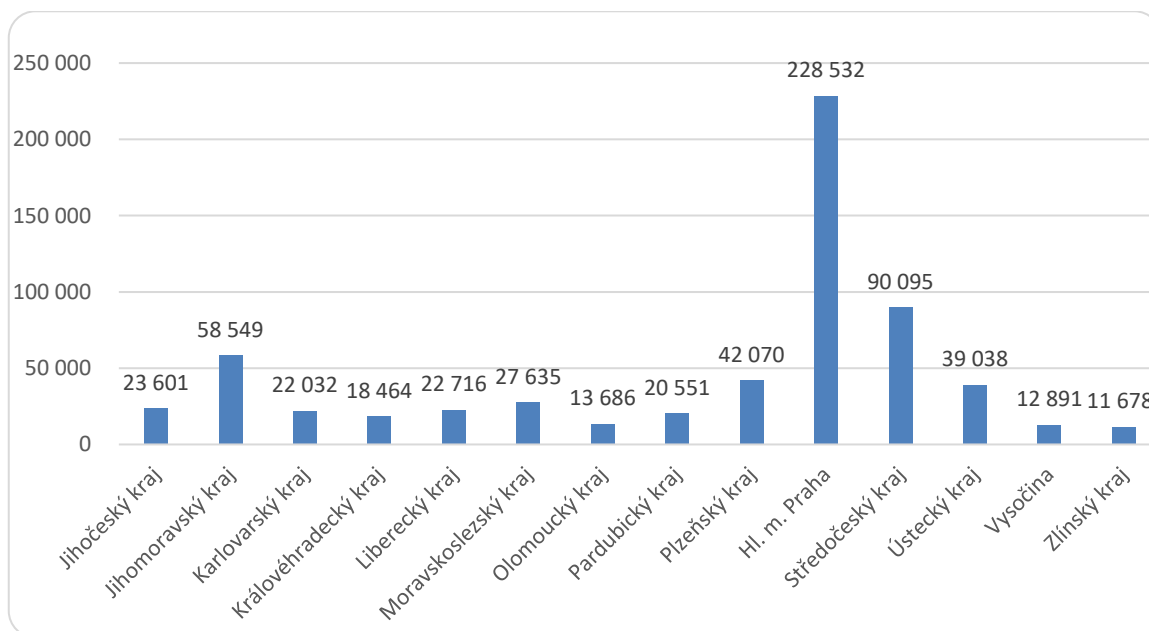
Podle predikce budoucího vývoje počtu trvalých a přechodných pobytů je zřejmé, že počty trvalých pobytů budou i nadále růst, ovšem u přechodných pobytů dojde v roce 2021 k výraznějšímu poklesu a následně se tyto počty budou mírně zvyšovat.

Index determinace u trvalých pobytů činí 0,986501, tudíž predikce je téměř dokonalá. Index determinace u přechodných pobytů činí 0,750691.

4.3 Cizinci v jednotlivých krajích

V rámci této podkapitoly bude nastíněn pobyt cizinců v jednotlivých krajích ČR za období roku 2011–2020.

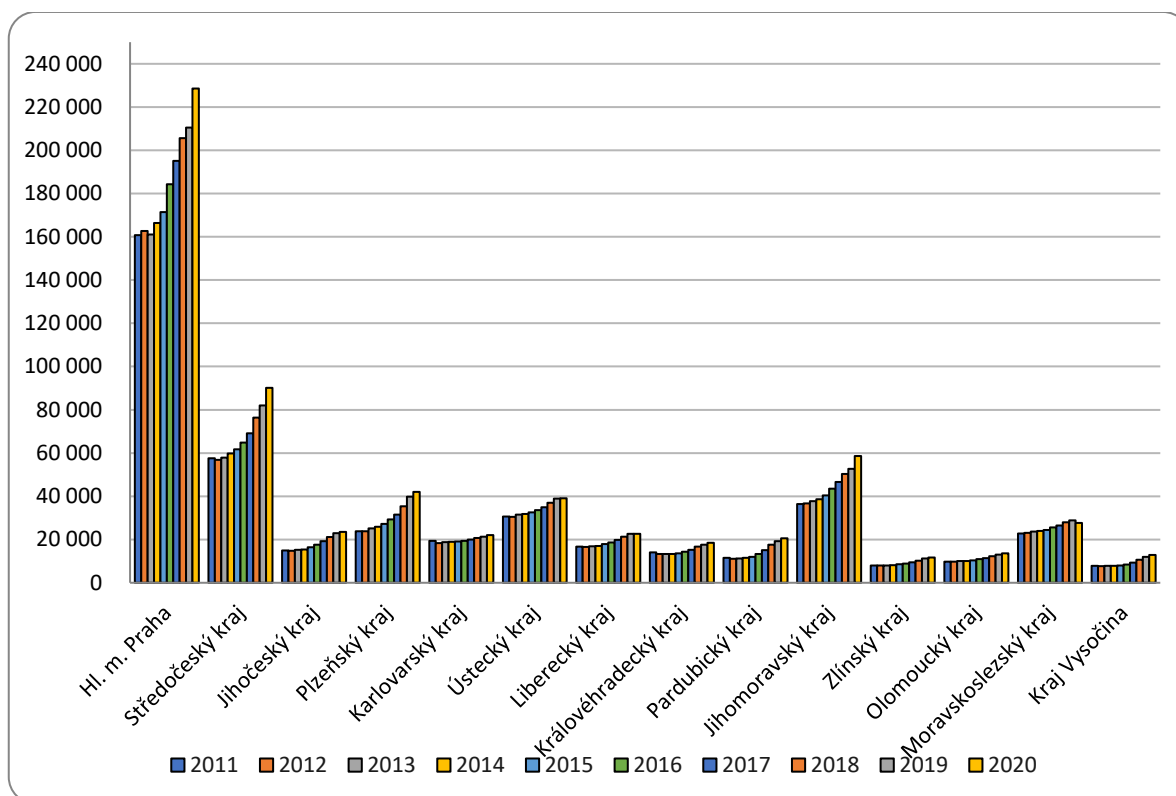
Graf 8 - Počty cizinců v jednotlivých krajích za rok 2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

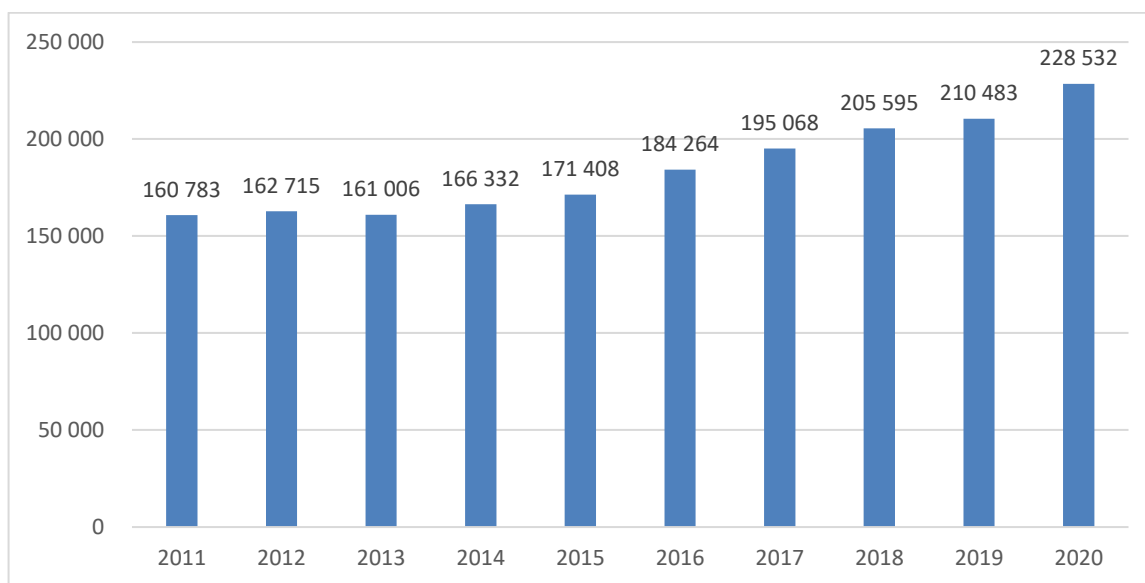
Výše uvedený graf dokumentuje počty cizinců v jednotlivých krajích ČR za rok 2020, z něhož je patrné, že více než třetina (36 %) všech cizinců žije v hlavním městě Praze. Následuje kraj Středočeský se 14 %, se 7 % pak kraj Plzeňský a se 6 % kraj Ústecký. Ostatní kraje zaujímají okolo 4 % z celkového počtu všech cizinců. Nejméně (2 %) cizinců žije v kraji Zlínském, Olomouckém a na Vysočině.

Graf 9 - Vývoj počtu cizinců v jednotlivých krajích v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

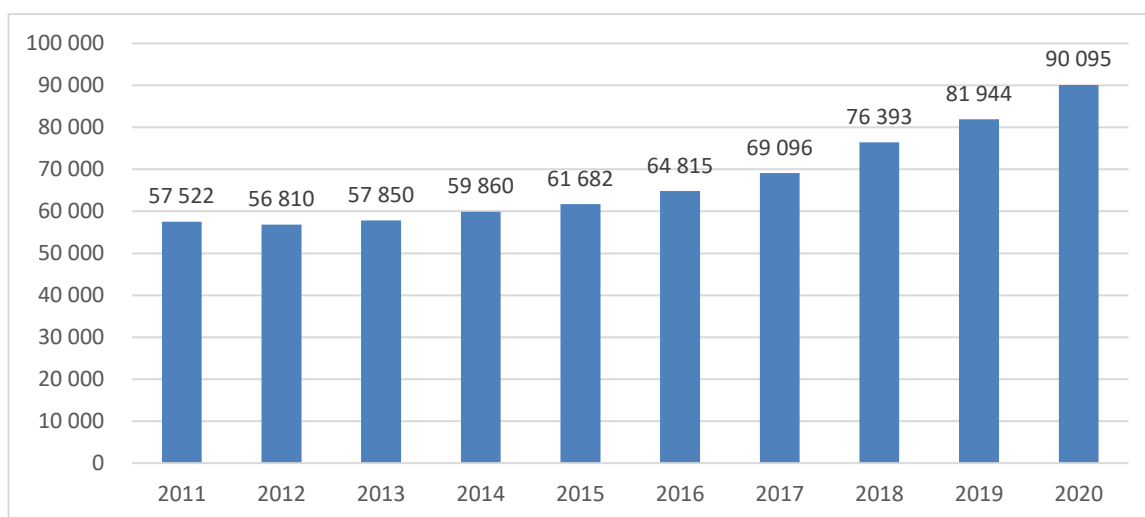
Graf 10 - Vývoj počtu cizinců v Hl. m. Praha v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Počet cizinců se v hlavním městě Praze mírně snížil v roce 2013 oproti roku 2012, v dalších letech je pak zřejmý výraznější nárůst, v roce 2020 dosáhl počet cizinců v hlavním městě 228 532, což je nárůst téměř o 68 tisíc cizinců. Hl. m. Praha má mezi kraji druhý nejvyšší počet obyvatel. Vysokým kladným přírůstkem se na tomto podílí zahraniční migrace (ČSÚ, Základní tendence vývoje Hl. m. Prahy – 2021, 2022).

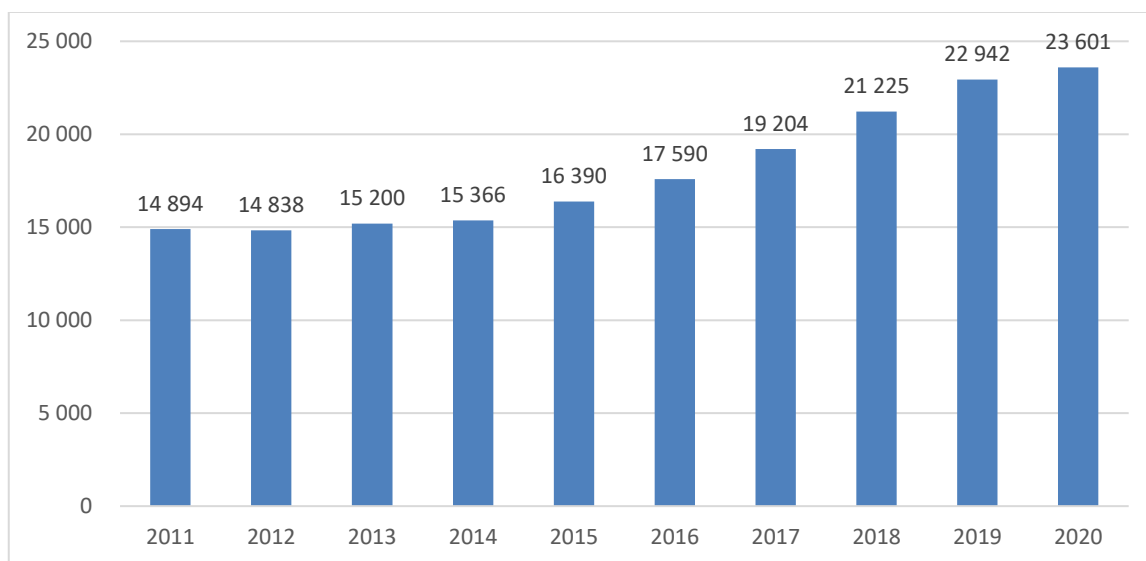
Graf 11 - Vývoj počtu cizinců ve Středočeském kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Také ve Středočeském kraji byl zaznamenán mírný pokles počtu cizinců v roce 2012 oproti roku 2011, od následujícího roku ovšem počty poměrně výrazně rostou. V roce 2020 dosáhl počet cizinců 90 095, což je nárůst o téměř 33 tisíc cizinců. Od poloviny 90. let, až do současnosti se Středočeský kraj stal regionem s největšími nárůsty počtu obyvatel a od roku 2011 je také krajem s nejmladším obyvatelstvem ČR. Vysvětlením je suburbanizace, během které se obyvatelé Prahy stěhují do její blízkosti a zároveň rozumná kombinace stále volného prostoru pro výstavbu, která výrazně mění ráz krajiny a cenové dostupnosti pro mladé obyvatele využívající bohaté pracovní příležitosti v české metropoli. Největší nárůst obyvatelstva je tedy v těsné blízkosti u Hl. m. Prahy a zároveň u dopravních tepen dálniční a železniční sítě. (ČSÚ, Základní tendence vývoje Středočeského kraje – 2021, 2022).

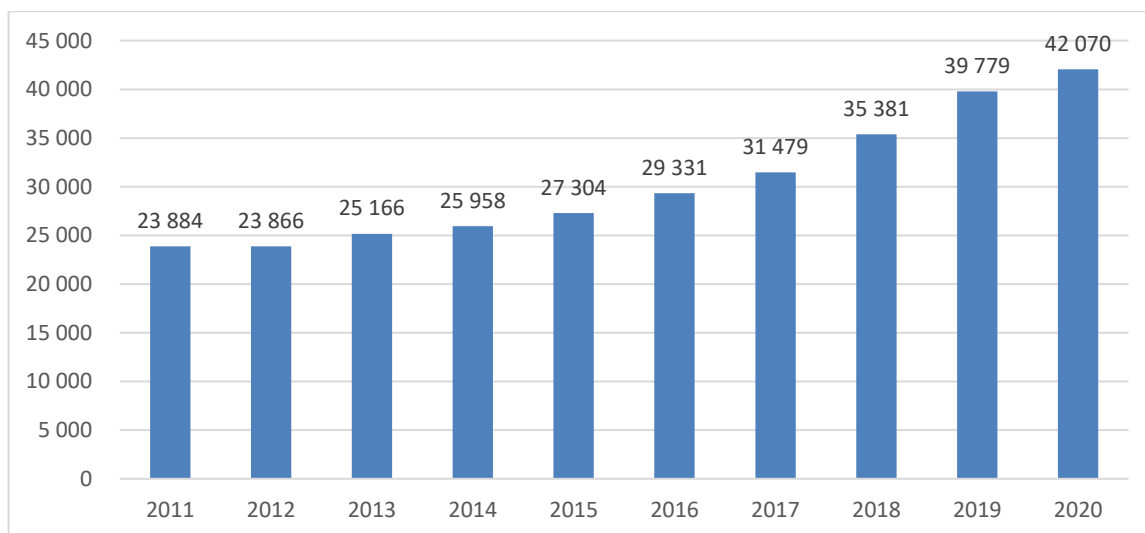
Graf 12 - Vývoj počtu cizinců v Jihočeském kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Počty cizinců v Jihočeském kraji mají rostoucí tendenci s výjimkou roku 2012 (oproti roku 2011), kdy jejich počet klesl o 56. Od roku 2011 do roku 2020 se počet cizinců v kraji zvýšil o 8 707.

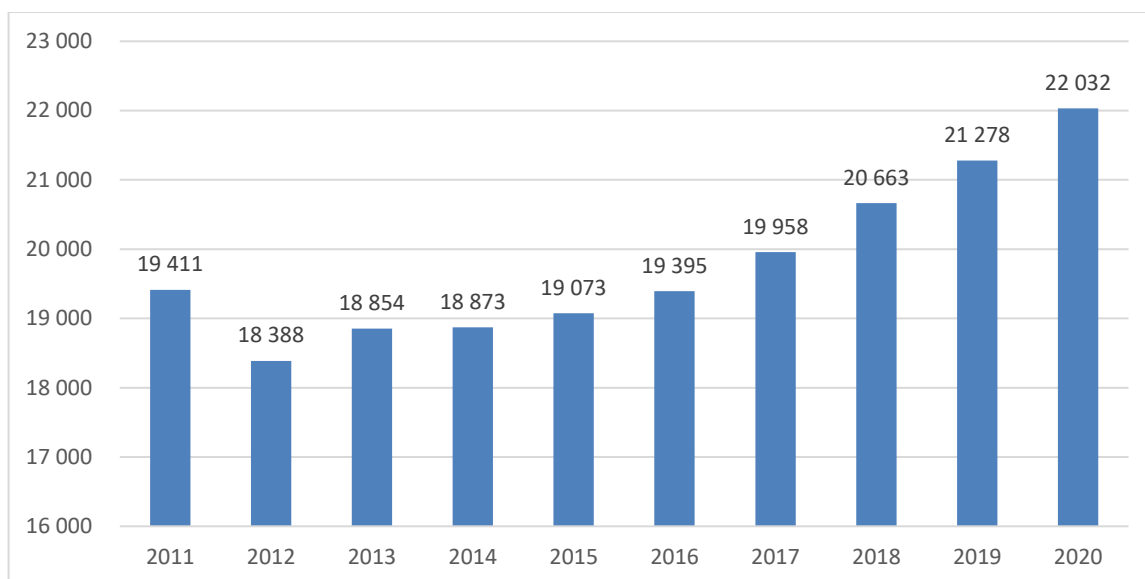
Graf 13 - Vývoj počtu cizinců v Plzeňském kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Vývoj počtu cizinců v Plzeňském kraji dokládá mírný pokles v roce 2012 oproti roku 2011, nicméně od následujícího roku (2013) se počet opět navyšoval, až v roce 2020 dosáhl počtu 42 070 cizinců, což je nárůst o 18 186 cizinců oproti roku 2011.

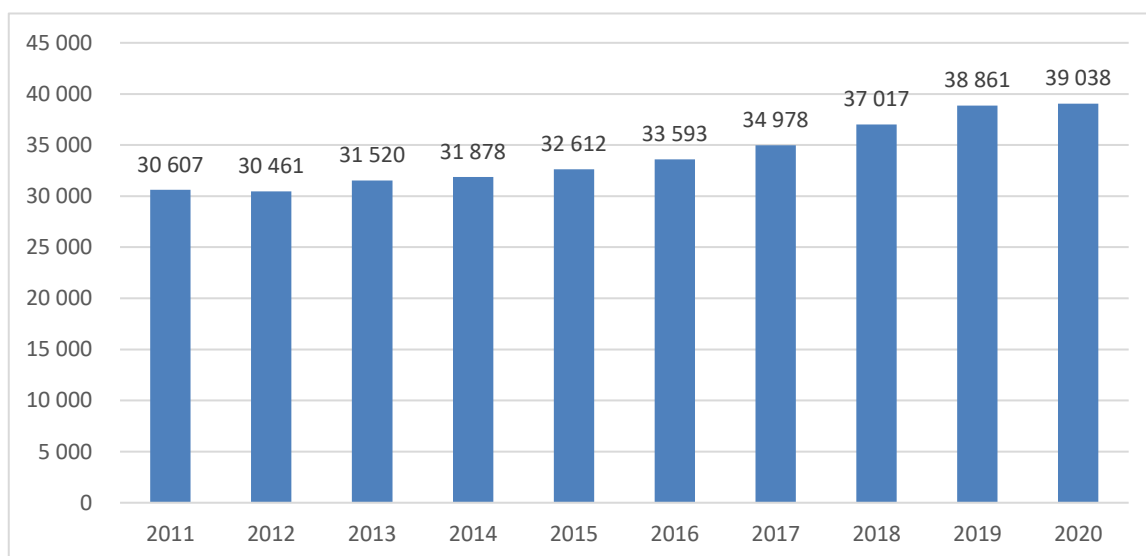
Graf 14 - Vývoj počtu cizinců v Karlovarském kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Počty cizinců v Karlovarském kraji se v roce 2012 (oproti roku 2011) výrazně snížily, a to o 1 023, nicméně od roku 2013 se počty opět mírně zvyšovaly a v roce 2020 dosáhl počet cizinců více než 22 tisíc, což je oproti roku 2011 nárůst o 2 621.

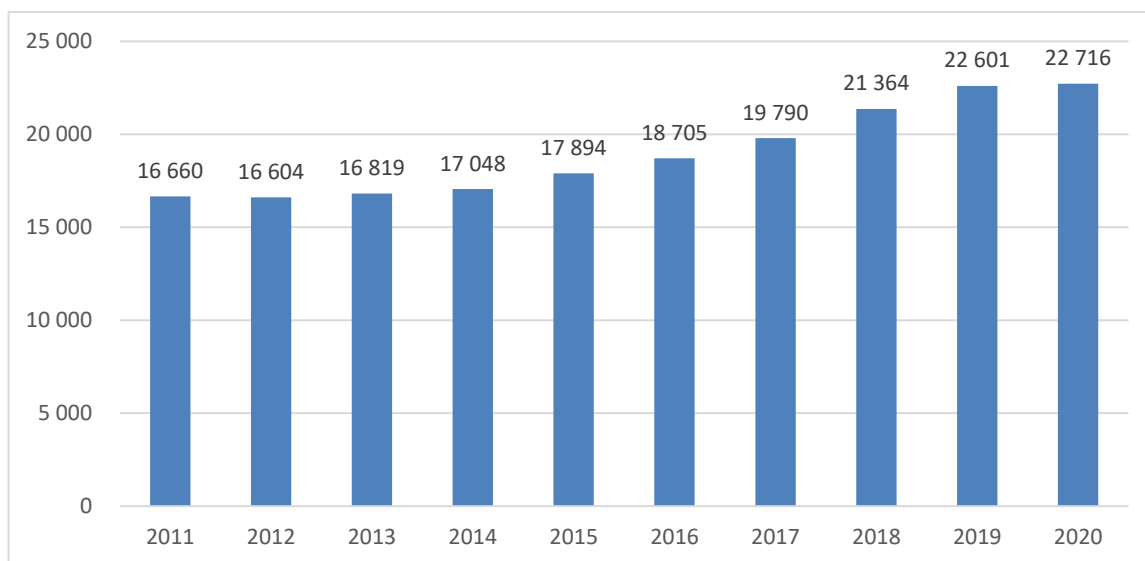
Graf 15 - Vývoj počtu cizinců v Ústeckém kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

I v Ústeckém kraji počet cizinců v roce 2012 mírně poklesl oproti roku předchozímu, následoval rostoucí trend až do roku 2020, kdy se jejich počet vyšplhal na 39 038.

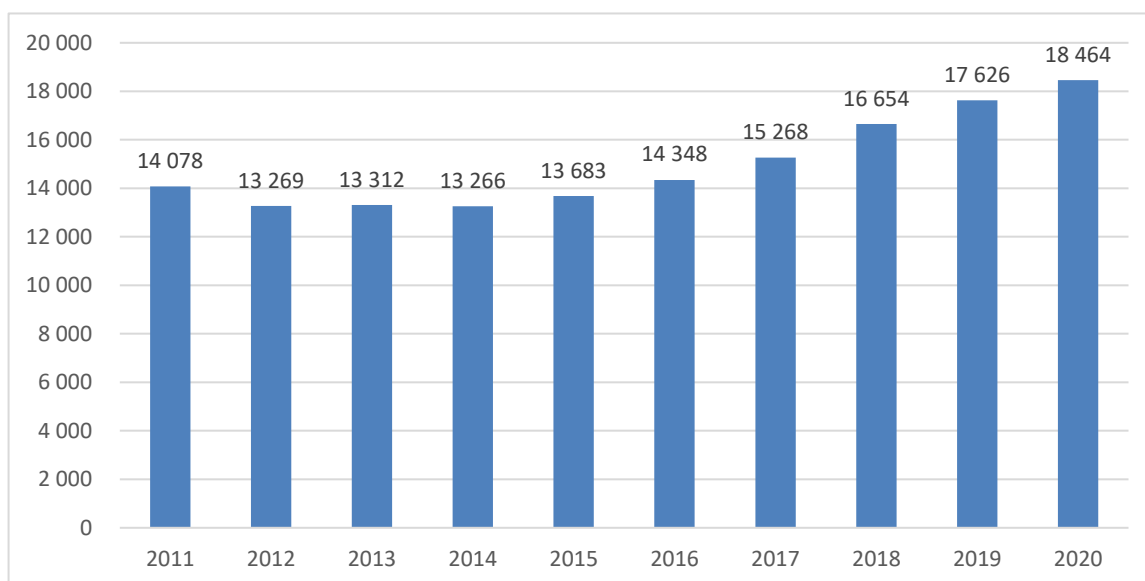
Graf 16 - Vývoj počtu cizinců v Libereckém kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Počty cizinců v Libereckém kraji se v roce 2012 oproti roku 2011 mírně snížily, ovšem od následujícího roku (2013) vykazuje počet cizinců rostoucí tendenci. V roce 2020 dosáhl počet cizinců v kraji 22 716, což je nárůst o 6 056 cizinců oproti roku 2011.

Graf 17 - Vývoj počtu cizinců v Královéhradeckém kraji v letech 2011–2020

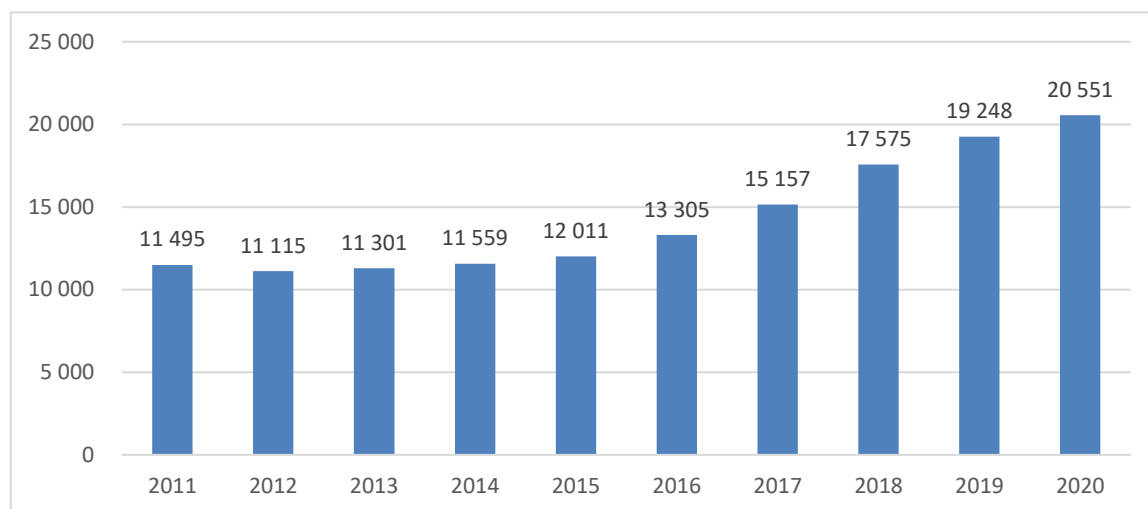

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Počty cizinců v Královéhradeckém kraji se v roce 2012 (oproti roku 2011) snížily, a to o 809, v roce 2013 se počet velmi mírně zvýšil, ovšem v roce následujícím (2014) opět lehce

pokles. Od roku 2015 je pak patrný rostoucí trend a v roce 2020 dosáhl počet cizinců v kraji 18 464, což je nárůst o 4 386 cizinců oproti roku 2011.

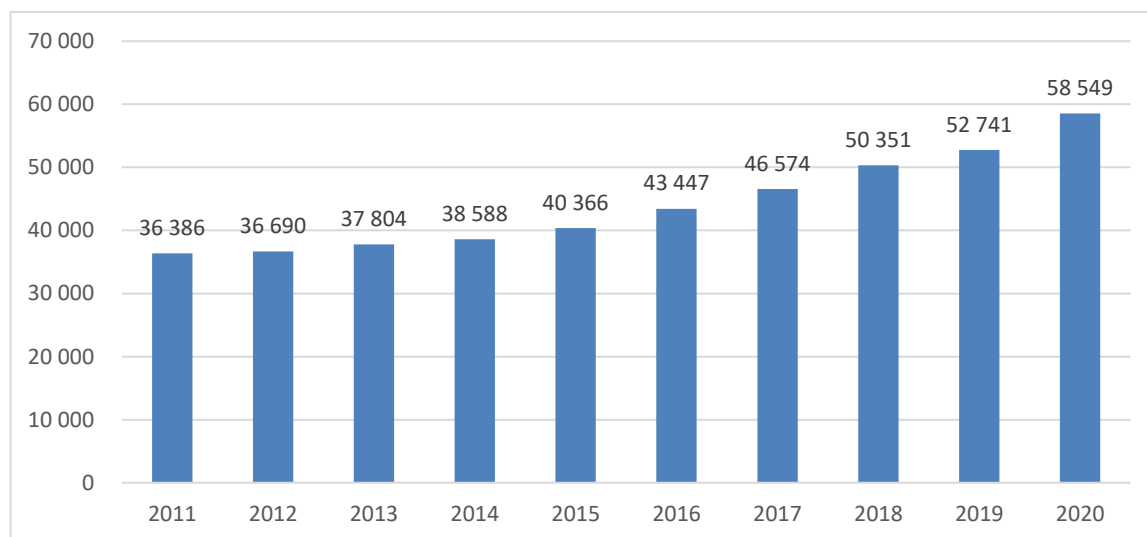
Graf 18 - Vývoj počtu cizinců v Pardubickém kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

V Pardubickém kraji je patrný mírný pokles počtu cizinců v roce 2012 oproti roku 2011, od následujícího roku je ovšem zřejmý výraznější nárůst a v roce 2020 činil počet cizinců 20 551, což je oproti roku 2011 nárůst o 9 056.

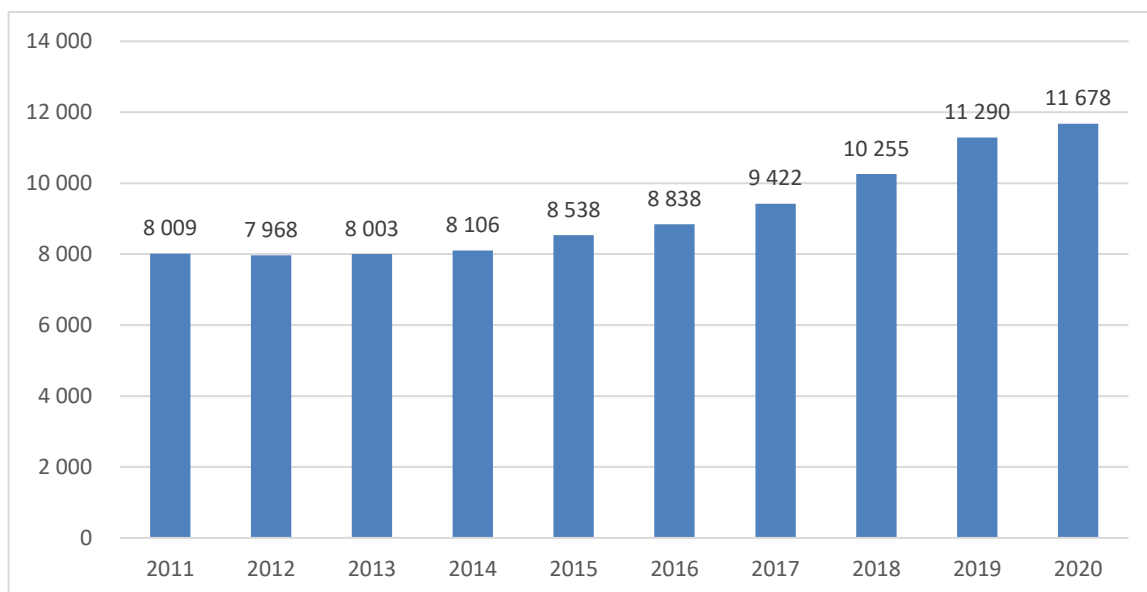
Graf 19 - Vývoj počtu cizinců v Jihomoravském kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Počty cizinců v Jihomoravském kraji mají rostoucí tendenci a od roku 2011 do roku 2020 se počet cizinců v kraji zvýšil o 22 163.

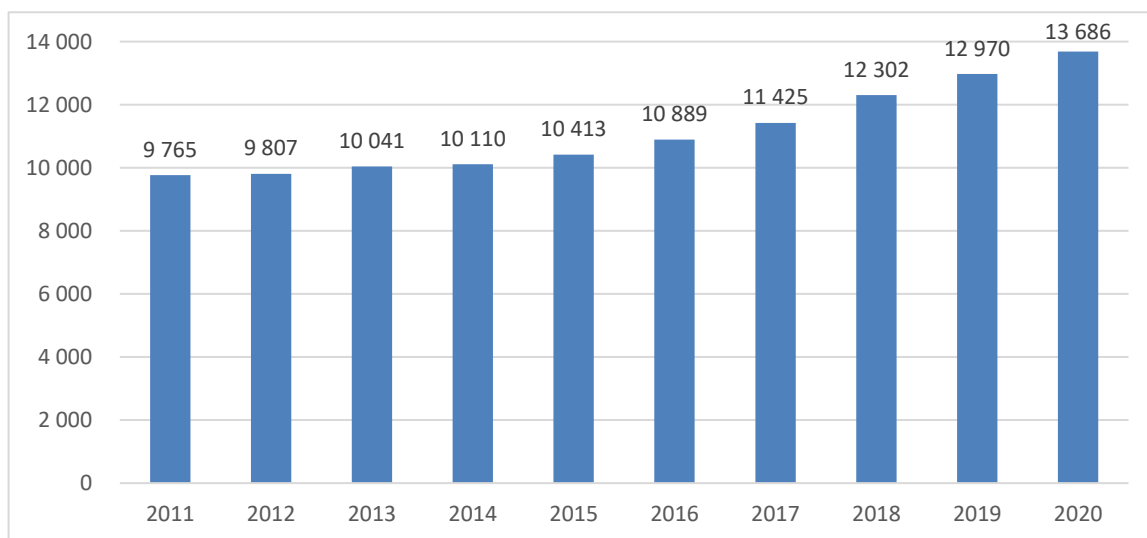
Graf 20 - Vývoj počtu cizinců ve Zlínském kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Také ve Zlínském kraji je možné pozorovat pokles počtu cizinců v roce 2012 oproti předchozímu roku. Od roku 2013 se počet opět zvyšovat a v roce 2020 dosáhl 11 678 cizinců.

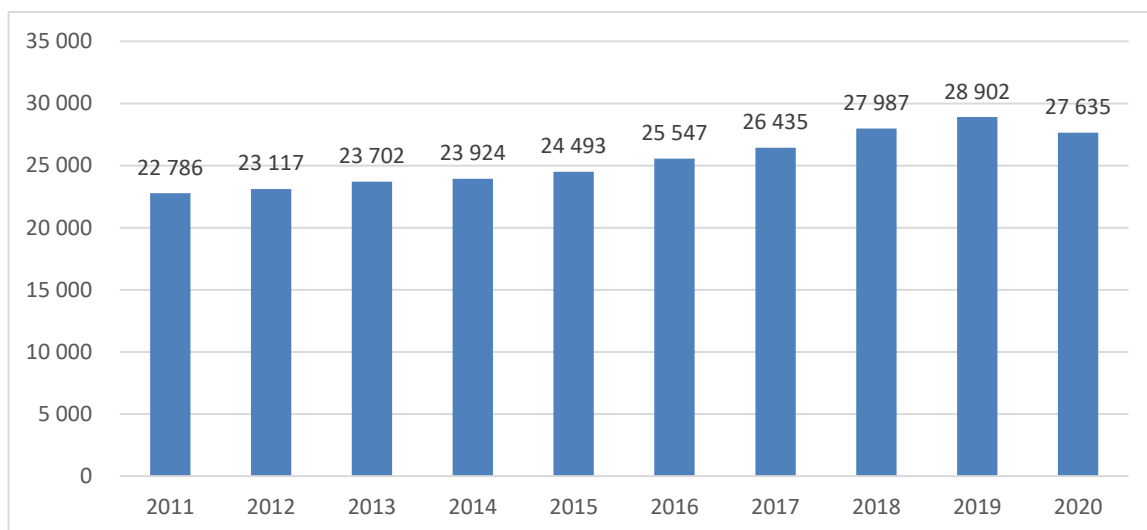
Graf 21 - Vývoj počtu cizinců v Olomouckém kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Počty cizinců v Olomouckém kraji mají ve sledovaném období rostoucí trend, přičemž v roce 2020 se jejich počet zvýšil o 3 921 oproti roku 2011, což představuje 40 % nárůst.

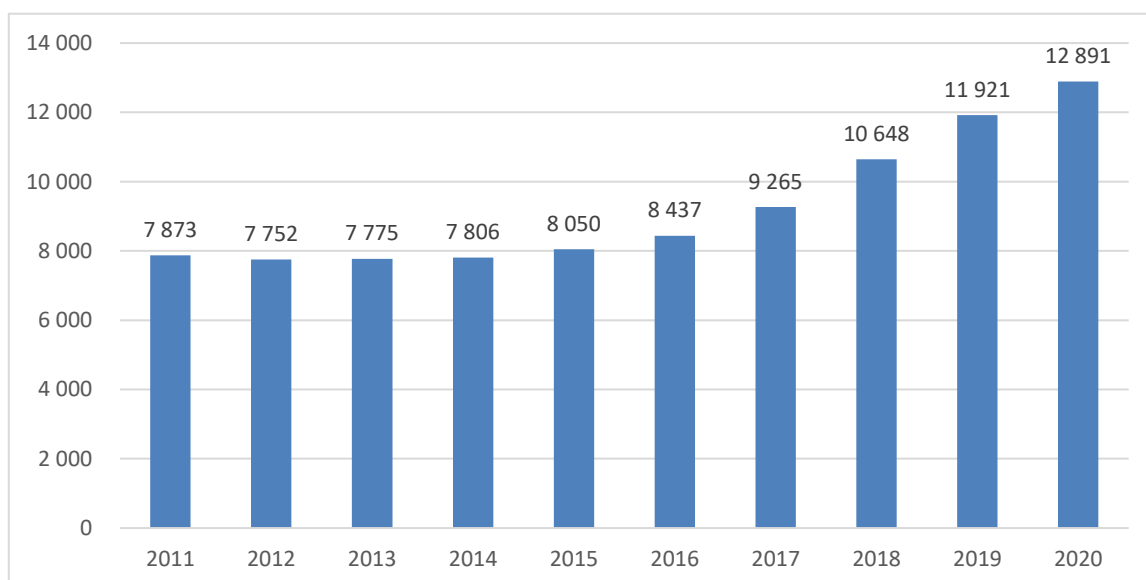
Graf 22 - Vývoj počtu cizinců v Moravskoslezském kraji v letech 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Počty cizinců v Moravskoslezském kraji vykazují rostoucí trend od roku 2011 až do roku 2019. Rok 2020 byl ve znamení výraznějšího poklesu cizinců, a to o 1 267. Moravskoslezský kraj je z demografického hlediska krajem, kterému dlouhodobě (kromě let 2007 a 2008) klesá počet obyvatel a jako jediný kraj ČR vykazuje dlouhodobě záporné migrační saldo (ČSÚ, Základní tendence vývoje Moravskoslezského kraje – 2021, 2022).

Graf 23 - Vývoj počtu cizinců v kraji Vysočina v letech 2011–2020

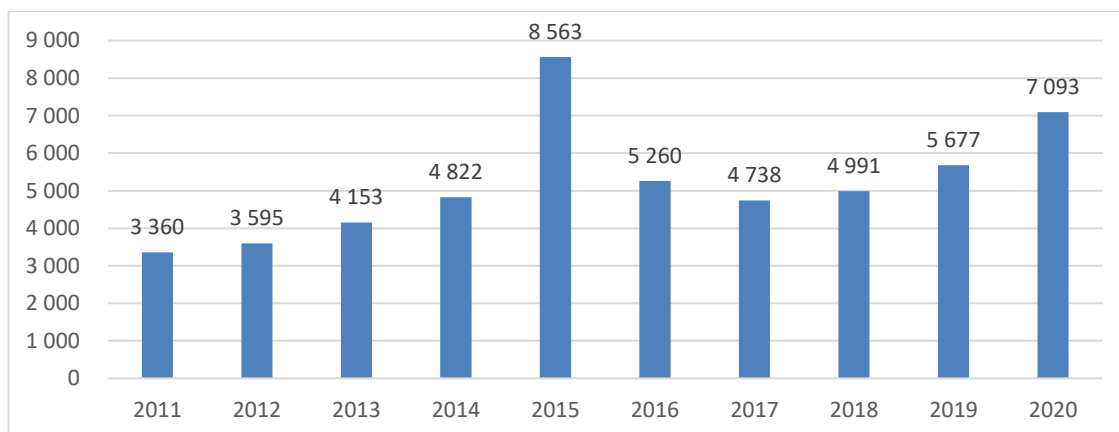
Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Podobná situace jako u většiny krajů je zřejmá u i kraje Vysočina, kde počet cizinců v kraji poklesl v roce 2012 oproti roku 2011. Od roku 2013 se počet opět zvyšovat a v roce 2020 dosáhl téměř 13 tisíc cizinců.

4.4 Ilegální migranti

V rámci této podkapitoly bude přiblížen vývoj počtu nelegálních migrantů na našem území.

Graf 24 - Vývoj počtu nelegálních migrantů za období 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ a PČR.

Od roku 2011 je patrný nárůst nelegální migrace, přičemž v roce 2015 je nárůst markantní a oproti roku 2011 se více než zdvojnásobil a dostal se tak na historicky nejvyšší hodnotu, a to 8 563. V roce 2015 totiž naplno vypukla migrační krize, což se projevilo nejen v celé Evropě, ale také v ČR, která se nachází mimo hlavní trasy, po kterých se migranti dostávají do cílových států v západní Evropě. V následujícím roce (2016) je pak vidět poměrně velký pokles, který pokračoval ještě v roce 2017, nicméně od té doby počet nelegálních migrantů opět roste. Jen pro přesnost číslo uvádí počet PČR zajištěných nelegálních migrantů. Co se týká roku 2015, kdy bylo zajištěno nejvíce nelegálních migrantů, nejvíce jich bylo podle PČR zajištěno v měsíci srpnu, a to dokonce 1 767 migrantů.

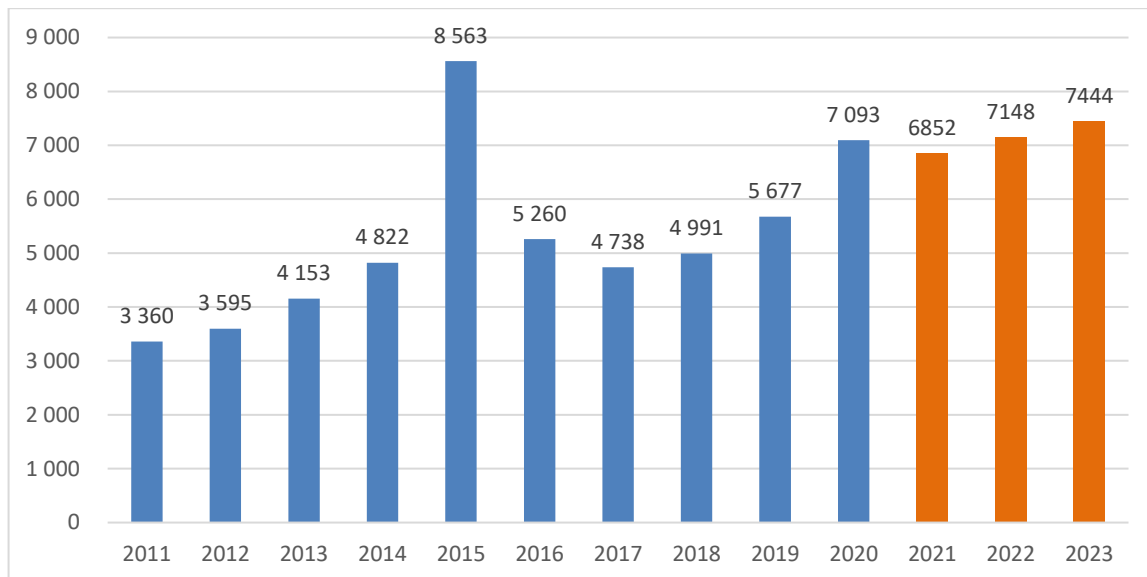
Tabulka 7 - Výpočet predikce budoucího vývoje počtu nelegálních migrantů

Rok	Odhad počtu nelegálních migrantů
2021	6 852
2022	7 148
2023	7 444

Zdroj: Vlastní zpracování.

Po zohlednění predikce prostřednictvím MS Excel a metody nejmenších čtverců by výsledný graf dokumentující vývoj počtu nelegálních migrantů vypadal následovně:

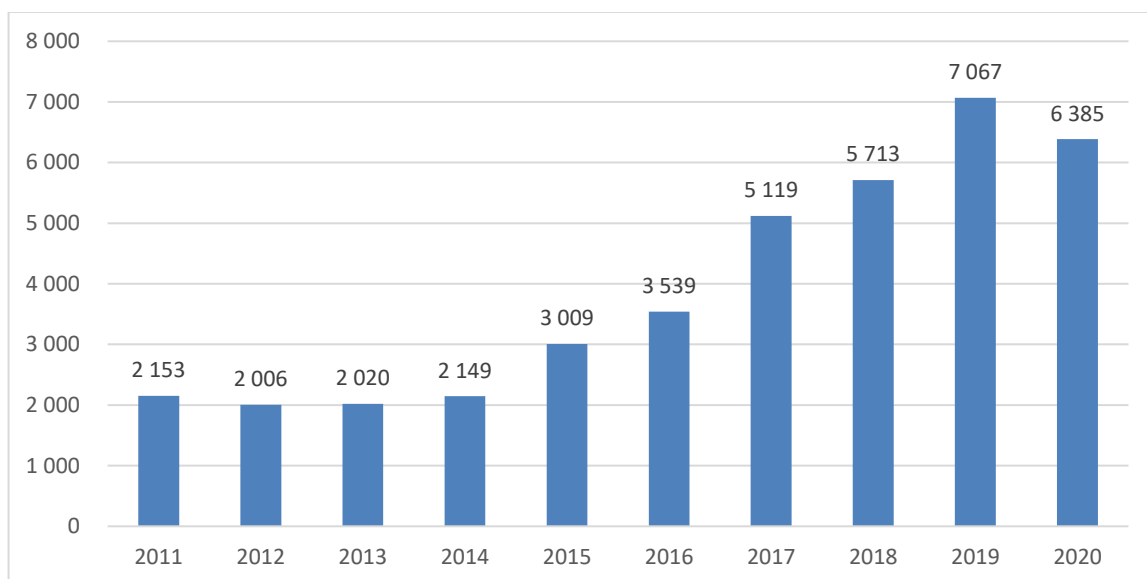
Graf 25 - Vývoj počtu nelegálních migrantů na území ČR za období 2011–2023

Zdroj: Vlastní zpracování.

Podle grafu č. 25, který dokumentuje odhad budoucího možného vývoje počtu nelegálních migrantů je zřejmé, že se očekává pomalý nárůst, nicméně oproti roku 2020 je vidět, že za rok 2021 mohou počty nelegálních migrantů dokonce poklesnout. I přes nárůst počtu nelegálních migrantů ovšem nebylo odhadem zjištěno, že by počet dosáhl hodnoty z roku 2015.

Graf 26 - Počet cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění za období 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ a PČR.

Graf č. 26 dokazuje výrazný nárůst počtu cizinců, jimž bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. Zatímco v roce 2011 činil tento počet 2 153 cizinců, v roce 2019 se tento počet ztrojnásobil, a to na 7 067 cizinců. Za rok 2020 je zřejmý výrazný pokles zapříčiněný zřejmě probíhající pandemií koronaviru, nicméně i tak jde o druhé nejvyšší číslo v rámci sledovaného období (nejvyšší číslo bylo v roce 2019).

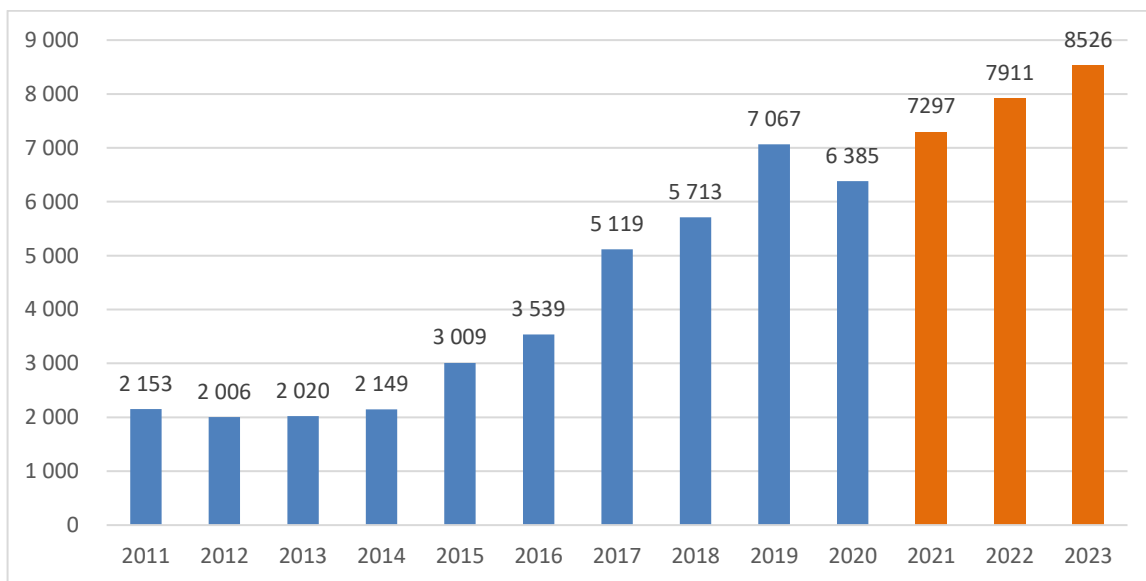
Tabulka 8 - Výpočet predikce budoucího vývoje počtu cizinců s rozhodnutím o vyhoštění

Rok	Odhad počtu cizinců s rozhodnutím o vyhoštění
2021	7 297
2022	7 911
2023	8 526

Zdroj: Vlastní zpracování.

Po zohlednění predikce prostřednictvím MS Excel a metody nejmenších čtverců by výsledný graf dokumentující vývoj počtu cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění vypadal následovně:

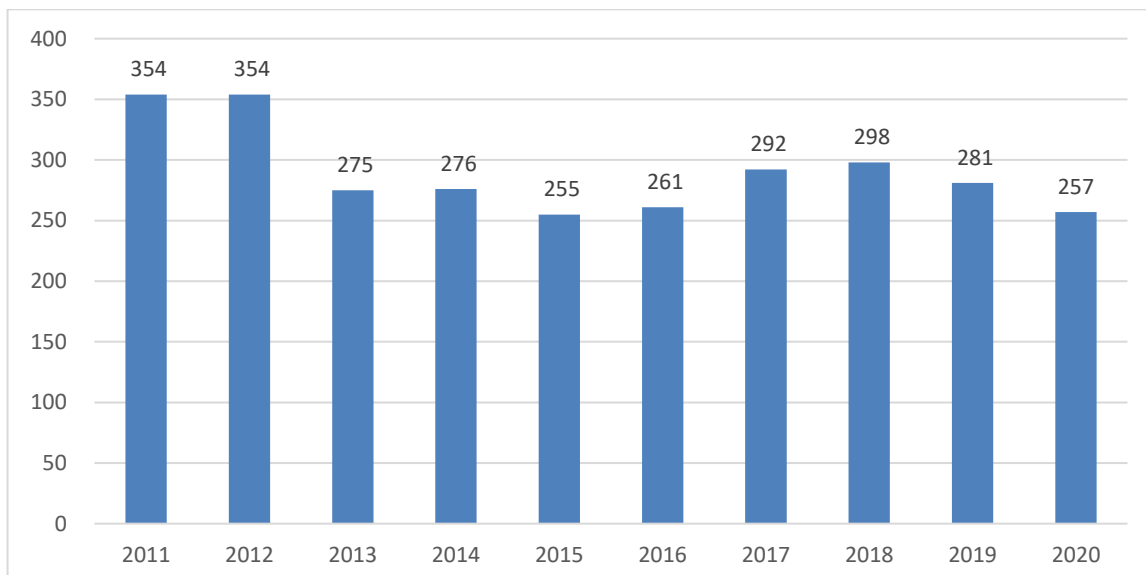
Graf 27 - Vývoj počtu migrantů s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění na území ČR za období 2011–2023

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z odhadu budoucího vývoje je zcela zřejmé, že se očekává výrazný nárůst počtu migrantů, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, přičemž hned v roce 2021 je patrný nejvyšší počet od roku 2011, ovšem čísla prudce rostou až do konce sledovaného období, tj. do roku 2023.

Graf 28 - Počet zrealizovaných trestů vyhoštění za období 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ a PČR.

Výše uvedený graf dokumentuje vývoj zrealizovaných trestů vyhoštění, přičemž od roku 2012 do roku 2015 má trend klesající tendenci, a to i přesto, že v roce 2015 vyvrcholila evropská migrační krize. Nejvyšší počet zrealizovaných trestů vyhoštění je tak zaznamenán v roce 2011 a 2012 (shodně 354) a následně až v roce 2018, kdy bylo reálně vyhoštěno 298 lidí, nicméně od roku následujícího roku počet vyhoštěných nelegálních migrantů opět klesá, přičemž za rok 2020 se dostal na téměř totožnou hodnotu z roku 2015, kdy bylo zrealizováno nejméně trestů vyhoštění za sledované období. Zde je patrný přesun v rámci subsidiárního řízení, tedy počet trestů vyhoštění stagnuje či klesá, ale počet správního vyhoštění stoupá.

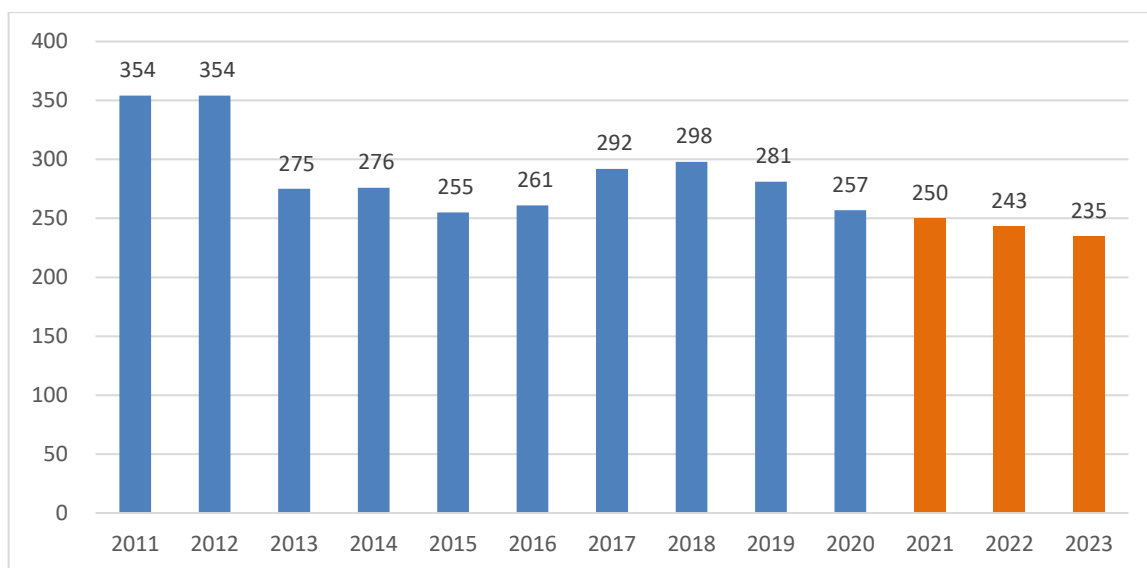
Tabulka 9 - Výpočet predikce budoucího vývoje počtu zrealizovaných trestů vyhoštění

Rok	Odhad počtu zrealizovaných trestů vyhoštění
2021	250
2022	243
2023	235

Zdroj: Vlastní zpracování.

Po zohlednění predikce prostřednictvím MS Excel a metody nejmenších čtverců by výsledný graf dokumentující vývoj počtu zrealizovaných trestů vyhoštění vypadal následovně:

Graf 29 - Vývoj počtu zrealizovaných trestů vyhoštění na území ČR za období 2011–2023

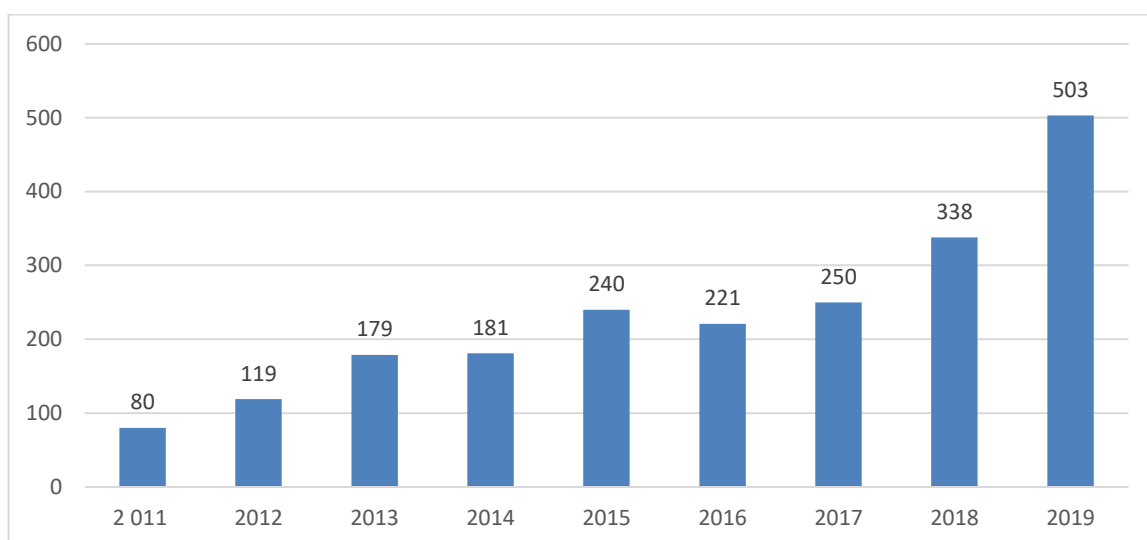

Zdroj: Vlastní zpracování.

Odhadem možného budoucího vývoje je patrné, že počet zrealizovaných trestů vyhoštění by měl i nadále klesat, přičemž například v roce 2023 se očekává třetinový pokles počtu zrealizovaných trestů vyhoštění oproti roku 2011.

V roce 2015 bylo zadrženo také nejvíce osob, které napomáhaly nelegálnímu pobytu, přičemž největší počet tzv. převaděčů pocházel právě z ČR (celkem 40 osob). Na pomyslném druhém místě byly osoby ze Sýrie (23) a následovaly Maďaři (15 osob). K zajištění nelegálních migrantů docházelo nejčastěji v kraji Jihomoravském, v hlavním městě Praze, v Ústeckém kraji, Plzeňském kraji a kraji Středočeském (PČR, 2016).

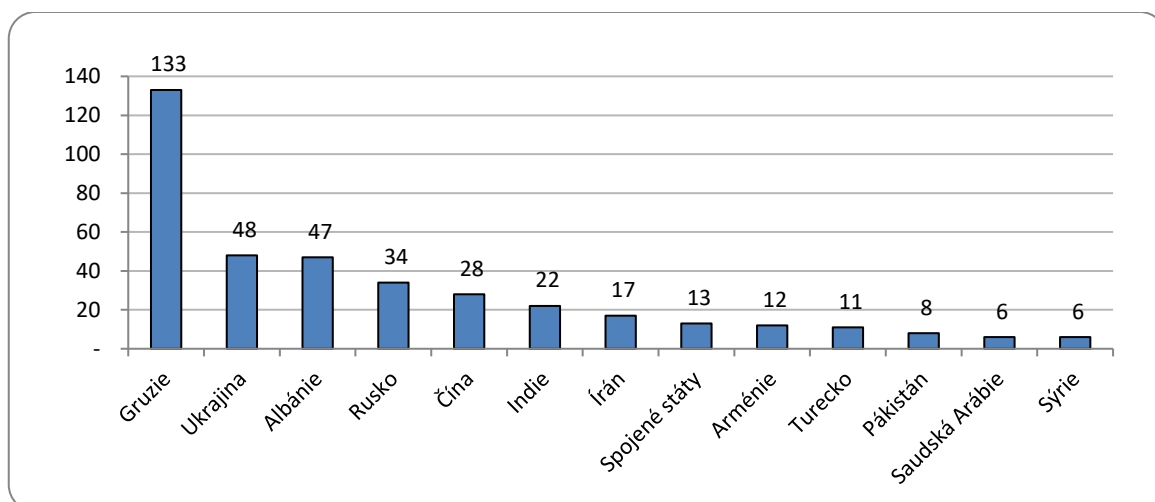
Graf 30 - Počet nelegálních migrantů na hranicích a letištích za období 2011–2019

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

Vývoj počtu nelegálních migrantů zadržovaných na hranicích a letištích za období 2011–2019 má rostoucí tendenci s výjimkou roku 2016, kdy došlo k mírnému poklesu oproti předchozímu roku. Zatímco v roce 2011 bylo zadrženo celkem 80 nelegálních migrantů, o osm let později (v roce 2019) došlo k šestinásobnému nárůstu, tj. na 503.

Graf 31 - Nelegální migranti na hranicích a letištích za rok 2019 podle národnosti

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů ČSÚ.

V roce 2019 bylo na hranicích zadrženo celkem 503 nelegálních migrantů, přičemž nejpočetnější skupinu, tj. 35 % tvořili Gruzínci. Shodně 12 % nelegálních migrantů pocházelo z Ukrajiny a Albánie. 9 % zadržovaných nelegálních migrantů pocházelo z Ruska. 7 % pocházelo z Číny, 6 % z Indie, 4 % Íránu, 3 % ze Spojených států amerických, z Arménie a Turecka, 2 % pak z Pákistánu, Saúdské Arábie a Sýrie.

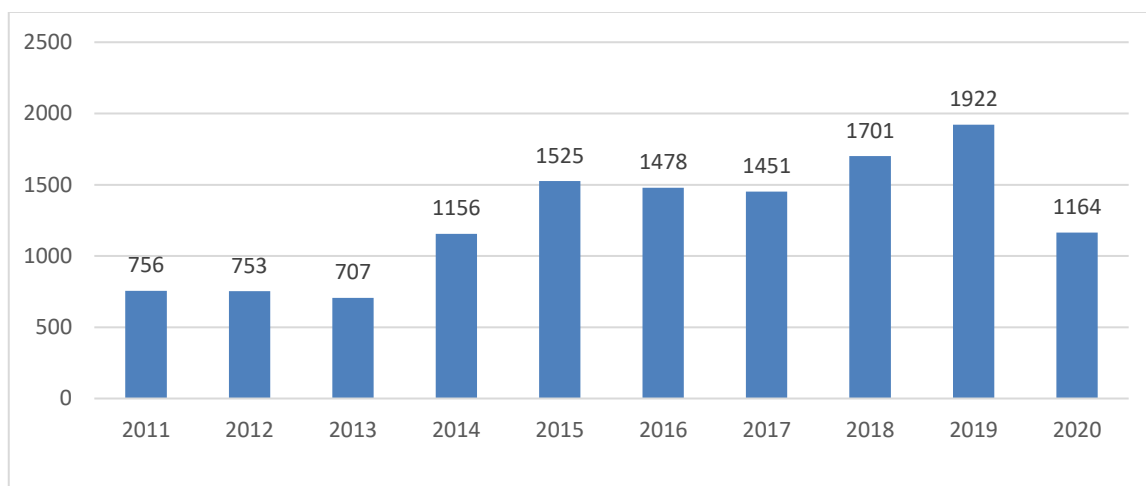
4.5 Cizinci podle ochrany

V rámci této podkapitoly bude pozornost zaměřena na počty cizinců, kteří si na území ČR požádali o mezinárodní ochranu a azyl. Ochrana cizinců a její pravidla jsou upraveny ve více zákonných ustanoveních, ale těmi hlavními jsou:

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění a

208/1993 Sb. Sdělení ministerstva zahraničních věcí-Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 28. července 1951 byla v Ženevě přijata Úmluva o právním postavení uprchlíků a dne 31. ledna 1967 v New Yorku přijat Protokol týkající se právního postavení uprchlíků. Řízení ve věci mezinárodní ochrany se řídí směrnicemi Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU a 2013/33/EU a nařízením Evropského parlamentu a rad (EU) č. 604/2013, čímž jsou stanoveny kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádostí o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států.

Graf 32 - Počet žadatelů o mezinárodní ochranu na území ČR za období 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ČSÚ.

Výše uvedený graf, který mapuje vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu na území ČR, dokládá výrazný nárůst počtu žádostí v roce 2019 oproti roku 2011, a to téměř trojnásobek. Zatímco v roce 2011 činil počet těchto žádostí 756, v roce 2019 to bylo 1922. Od roku 2011 do roku 2013 je patrný pokles počtu žádostí, nicméně od roku 2014 je zřejmý výrazný nárůst a v roce 2015 se vyšplhal až na 1525, což souvisí s počátkem evropské migrační krize. Následující dva roky počty žádostí o mezinárodní ochrany opět lehce klesaly a poté je vidět znova prudký nárůst s velmi prudkým poklesem v roce 2020, kdy se počet žadatelů o mezinárodní ochranu snížil o 40 % oproti předchozímu roku (2019).

Podle údajů ČSÚ byl největší počet žádostí o mezinárodní ochranu v roce 2001, a to rekordních 18 094.

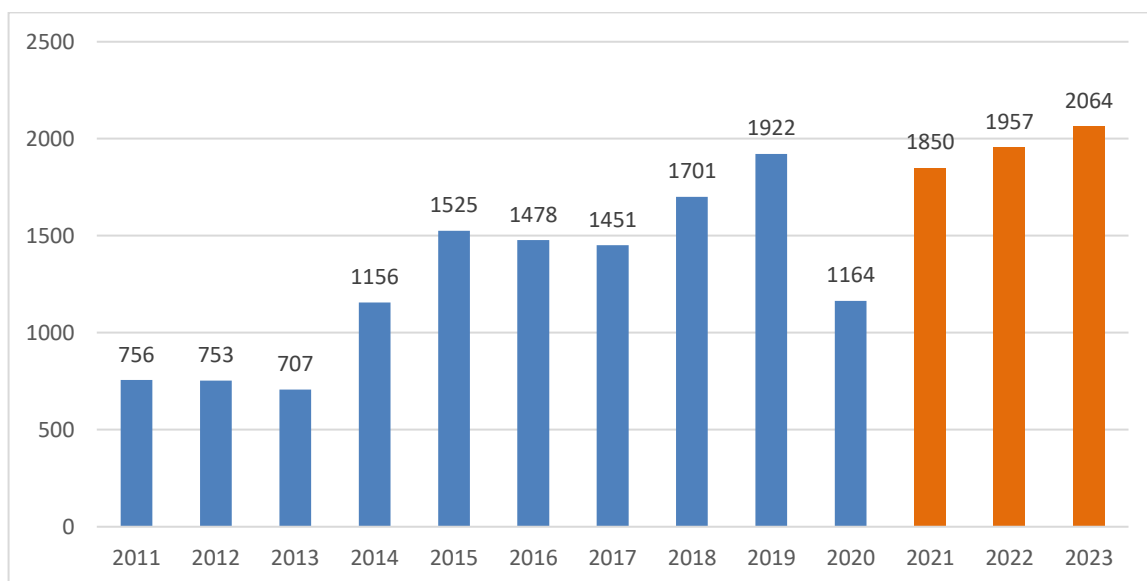
Tabulka 10 - Výpočet predikce budoucího vývoje počtu žádostí o mezinárodní ochranu

Rok	Odhad počtu žádostí o mezinárodní ochranu
2021	1 850
2022	1 957
2023	2 064

Zdroj: Vlastní zpracování.

Po zohlednění predikce prostřednictvím MS Excel a metody nejmenších čtverců by výsledný graf dokumentující vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu vypadal následovně:

Graf 33 - Vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu na území ČR za období 2011–2023

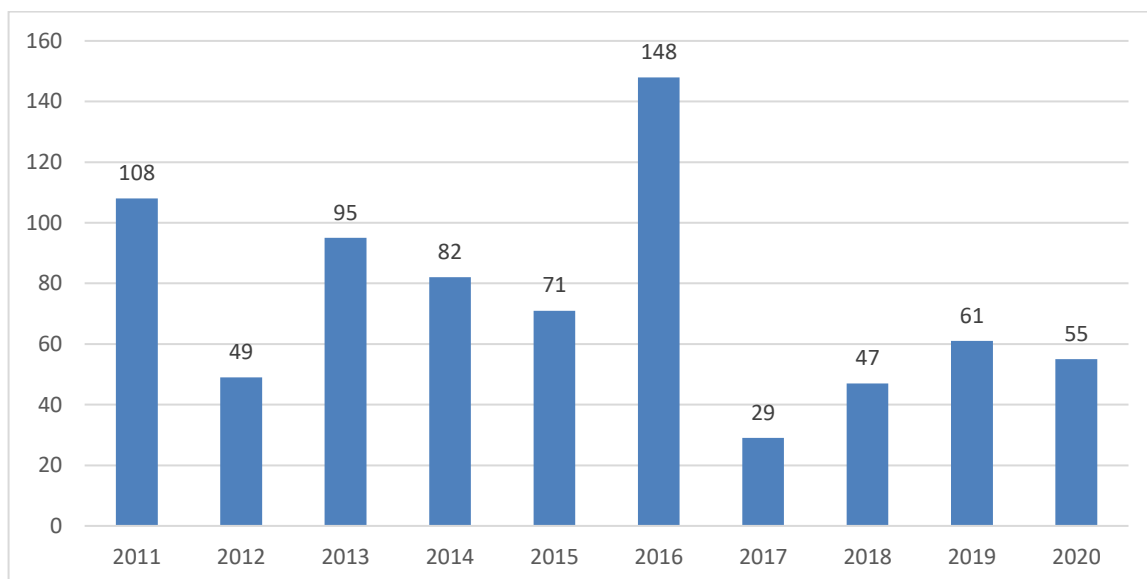

Zdroj: Vlastní zpracování.

Podle odhadu možného budoucího vývoje se očekává markantní nárůst počtu žadatelů o mezinárodní ochranu, přičemž v roce 2023 by mohl počet žádostí přesáhnout 2 000, což by bylo také nejvyšší číslo za sledované období.

Index determinace činí 0,754512.

Graf 34 - Počet udělených žádostí o azyl na území ČR za období 2011–2020

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ČSÚ.

Počty udělených azylů na území ČR vykazují velmi kolísavou tendenci, přičemž nejvíce jich bylo uděleno v roce 2016 (celkem 148 azylů), tedy v následujícím roce po počátku evropské migrační krize, nejnižší pak v roce 2017 s počtem 29 azylů.

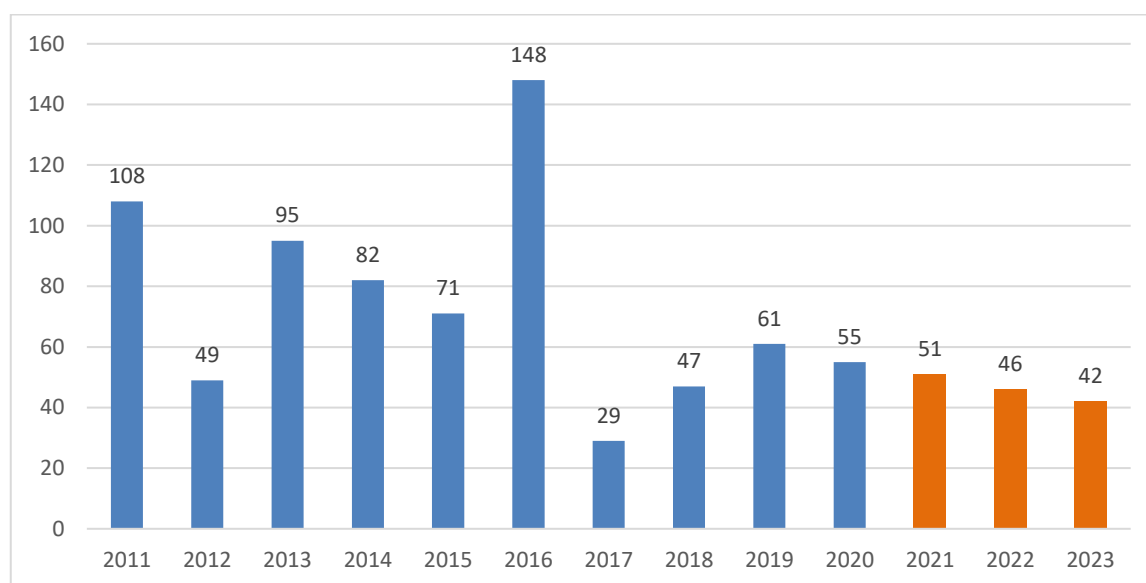
Tabulka 11 - Výpočet predikce budoucího vývoje počtu udělených azylů

Rok	Odhad počtu udělených azylů
2021	51
2022	46
2023	42

Zdroj: Vlastní zpracování.

Po zohlednění predikce prostřednictvím MS Excel a metody nejmenších čtverců by výsledný graf dokumentující vývoj počtu udělených azylů vypadal následovně:

Graf 35 - Vývoj počtu udělených azylů na území ČR za období 2011–2023

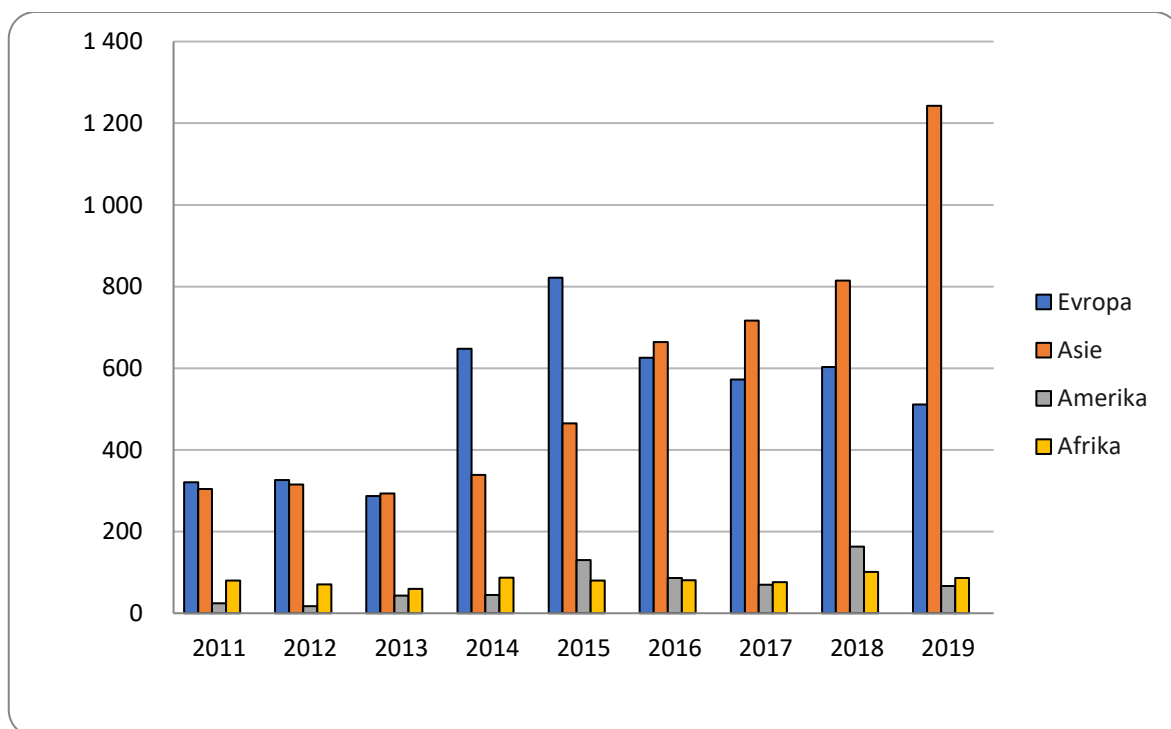

Zdroj: Vlastní zpracování.

V ČR uspěje s žádostí o udělení azylu jen málokterý cizinec, což dokládá i výše uvedený graf, kde se podle odhadu možného budoucího vývoje předpokládá, že tyto počty budou i nadále klesat a v roce 2023 bude uděleno 42 azylů, což bude také druhé nejnižší číslo za sledované období (nejméně azylů bylo uděleno v roce 2017).

Index determinace činí 0,264658, tudíž tím méně spolehlivý výsledek.

Graf 36 - Žadatelé o mezinárodní ochranu podle kontinentu za období 2011–2019

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ČSÚ.

Nejvíce žadatelů o azyl pochází z Asie, přičemž vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu právě z tohoto kontinentu vykazuje výrazně rostoucí tendenci. Zatímco v roce 2011 bylo podáno celkem 304 žádostí, o osm let později (v roce 2019) se tento počet čtyřikrát zvýšil.

Jiná situace je u žadatelů o mezinárodní ochranu ze zemí Evropy, která až do roku 2015, kdy vrcholila evropská migrační krize, prudce rostla a počet žádostí dosáhl svého maxima za sledované období, tedy 822 žádostí. Od následujícího roku počet žádostí výrazněji klesá s výjimkou roku 2018.

Počty žádostí o mezinárodní ochranu od cizinců pocházejících z Afriky mají poměrně konstantní tendenci, přičemž výraznější odchylka je patrná pouze v roce 2018.

Kolísavou tendenci počtu žádostí o mezinárodní ochranu vykazují cizinci původem z Ameriky (Severní i Jižní) a výraznější nárůst žádostí byl zaznamenán v roce 2015 (130) a v roce 2018 (163), nejméně (pouze 17 žádostí) bylo podáno v roce 2012).

Tabulka 12 - Státy s nejvyšším počtem žádostí o mezinárodní ochranu v ČR za rok 2019

Umístění	Evropa	Asie	Afrika	Amerika
1.	Ukrajina	Arménie	Nigérie	Venezuela
2.	Rusko	Gruzie	Libye	Kolumbie
3.	Moldávie	Vietnam	Alžírsko	Bolívie
4.	Turecko	Kazachstán	Tunisko	Honduras
5.	Bělorusko	Uzbekistán	Egypt	-

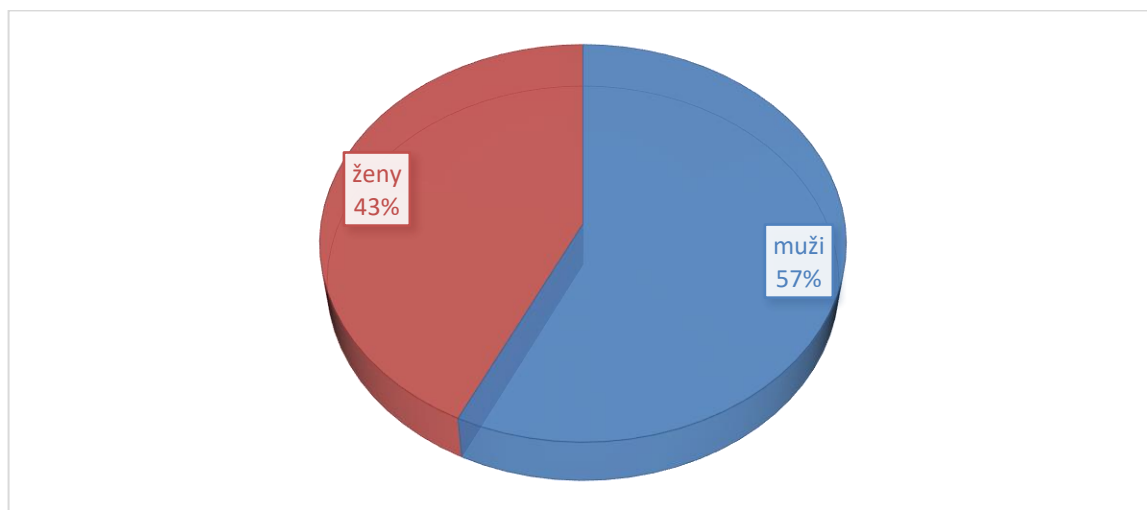
Zdroj: Vlastní zpracování z údajů dostupných z ČSÚ.

V tabulce č. 12 jsou nastíněny státy v rámci jednotlivých kontinentů, jejichž obyvatelé nejčastěji žádají o mezinárodní ochranu na území ČR. Data se vztahují k roku 2019 například cizinci pocházející z Ameriky (Severní i Jižní), konkrétně z Bolívie a Hondurasu podali žádost shodně pouze v jednom jediném případě.

4.6 Cizinci podle pohlaví, věkové struktury a vzdělání

V této podkapitole bude provedena analýza cizinců podle pohlaví, věkové struktury a vzdělání.

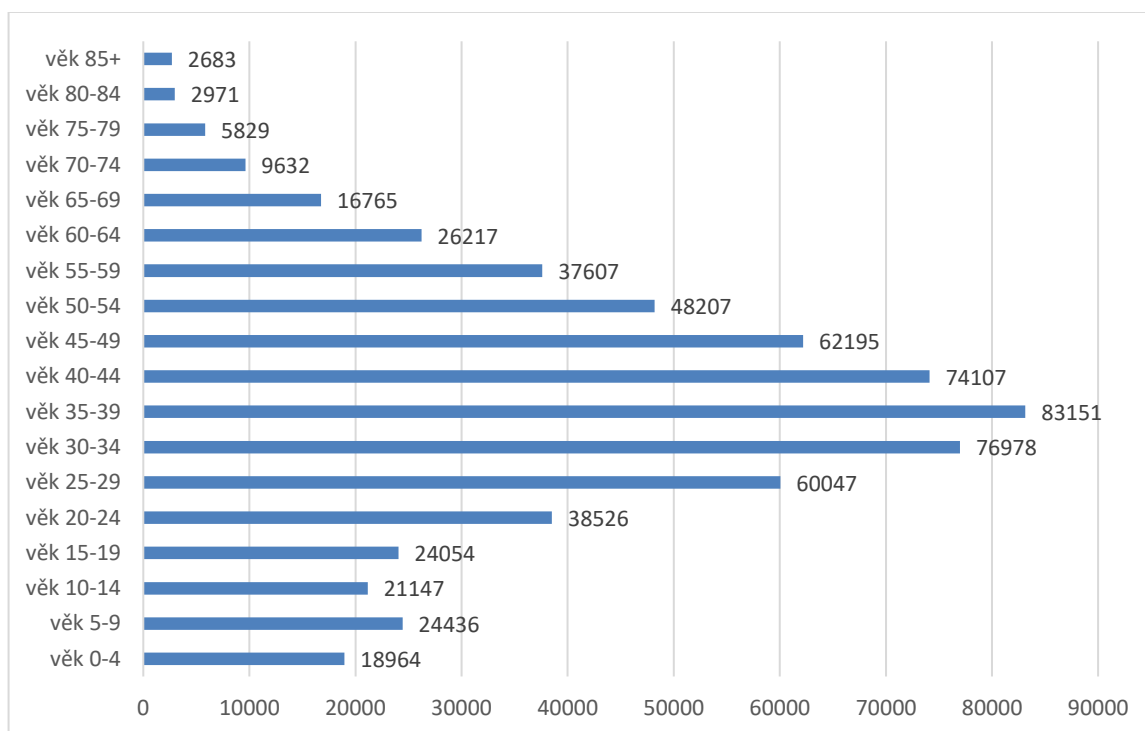
Graf 37 - Cizinci podle pohlaví (k 31. 12. 2020)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů (Cizinci (bez azylantů) podle státního občanství, věku a pohlaví (v okresech), 2021).

Co se pohlaví cizinců žijících na území ČR týká, převažuje pohlaví mužské, přičemž mužů zde k 31. 12. 2020 57 %, což představuje 362 097.

Graf 38 - Věková struktura cizinců na území ČR (k 31. 12. 2020)

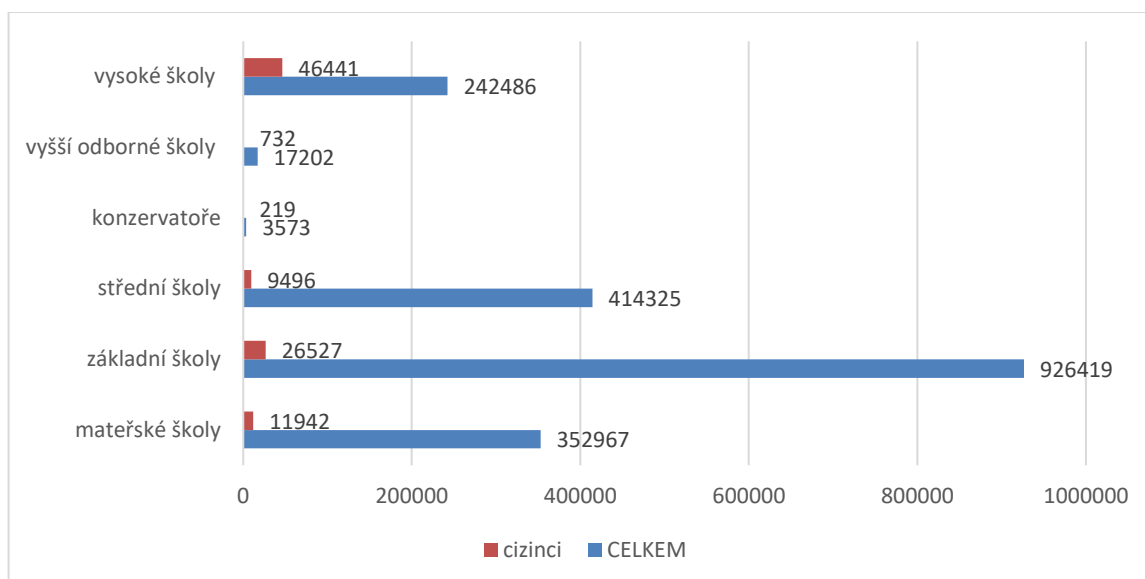
Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů (Cizinci (bez azylantů) podle státního občanství, věku a pohlaví (v okresech), 2021).

Graf č. 37 dokládá věkovou strukturu cizinců na území ČR, přičemž je zřejmé, že největší věkovou kategorií činí cizinci ve věku 35–39 let, kterých na našem území žije 83 151. Druhou nejpočetnější kategorií jsou cizinci ve věku 30–34 let, a to v počtu 76 978. Třetí největší věkovou kategorií je kategorie 40–44 let, a to v počtu 74 107 cizinců.

Nejméně početnou věkovou kategorií jsou pak cizinci starší 85 let, kterých se na našem území nachází celkem 2 683, následováno věkovou kategorií 80–84 (v počtu 2 971) a třetí nejmenší kategorií tvoří cizinci ve věku 75–79 let.

Řada cizinců do ČR míří také za kvalitním vzděláním.

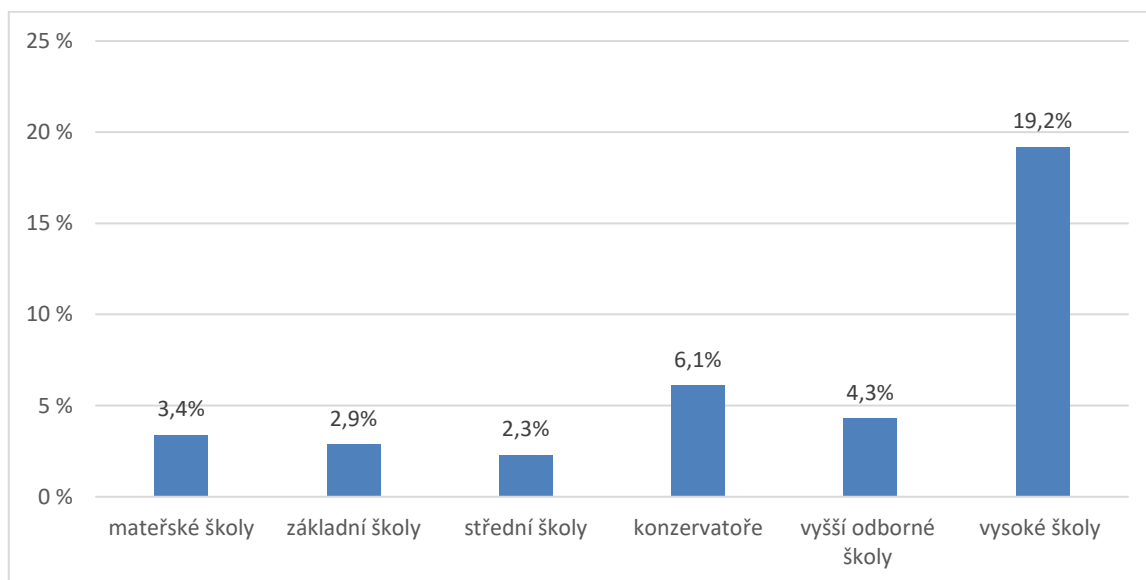
Graf 39 - Počty cizinců v rámci různých typů škol za školní rok 2019/2020

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ČSÚ.

Výše uvedený graf dokumentuje počty cizinců na různých typech škol v ČR za školní rok 2019/2020. Ačkoliv největší množství žáků/studentů navštěvuje základní školu, u cizinců je to naopak vysoká škola. Z celkového počtu 242 486 studentů je na vysokých školách také 46 441 cizinců. Nejméně cizinců pak studuje na konzervatořích, a to v počtu 219.

Graf 40 - Podíl cizinců na různých typech škol ve školním roce 2019/2020

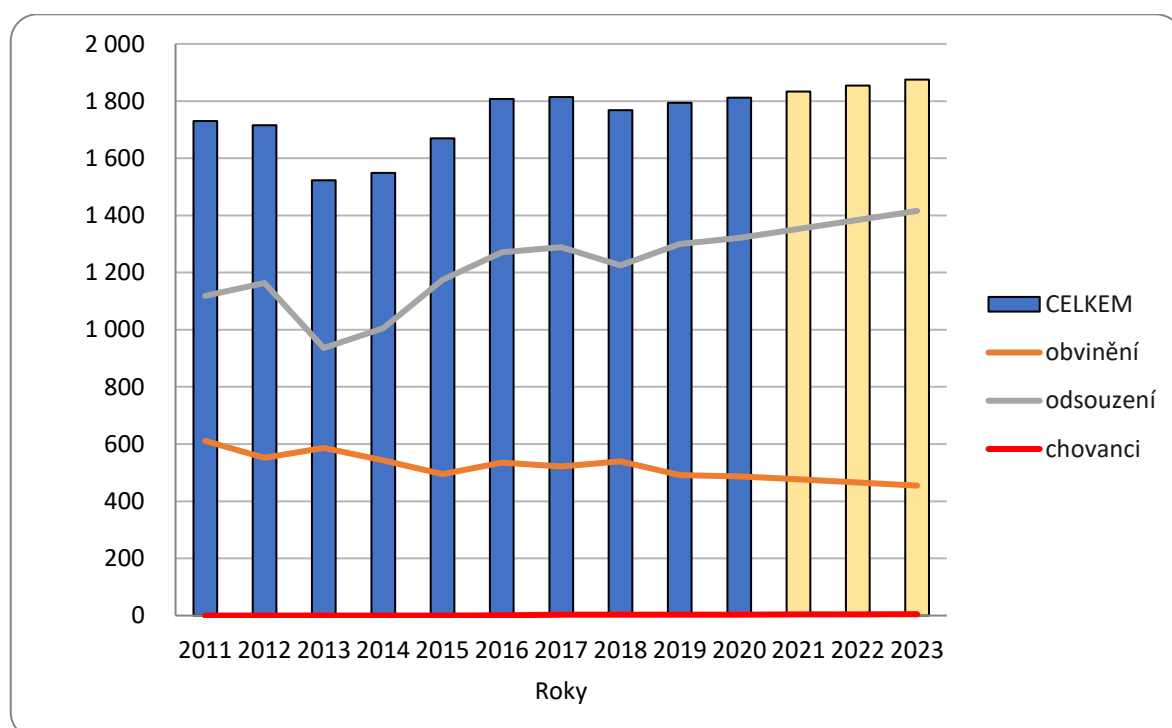
Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ČSÚ.

Jak bylo patrné už z přechozího grafu, největší podíl tvoří cizinci v rámci vysokých škol, kde téměř každý pátý student je cizinec. Následují studenti vyšších odborných škol, nicméně jde o pouhých 4,3 %. Nejméně cizinců tj. 2,3 % studuje v rámci středních škol.

4.7 Cizinci a kriminalita

Cílem této podkapitoly bude zhodnocení počtu cizinců v souvislosti s kriminalitou, přičemž závěrem podkapitoly bude analyzován podíl cizinců-kriminálních na celkovém počtu cizinců na území ČR. Kriminalitou je zde myšlena trestně právní odpovědnost, jelikož o tzv. bagatelních protiprávních jednáních na úseku přestupku či správního řízení není vedena statistika o národnosti, pohlaví, věku apod.

Graf 41 - Počty obviněných a odsouzených cizinců a chovanců na území ČR za období 2011-2020 s vývojem počtu obviněných a odsouzených cizinců a chovanců do roku 2023

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ČSÚ.

Ve výše uvedeném grafu je uvedený počet obviněných a odsouzených cizinců a chovanců, přičemž zanedbatelné jsou počty chovanců, kterých je až teprve od roku 2016 pouze v jednotkách. Poměrně stabilní čísla vykazují obvinění cizinci, kterých naopak na počátku sledovaného období (v roce 2011) bylo nejvíce, tj. 611 a v roce 2020 pak nejméně, tj. 487. Počet odsouzených cizinců v roce 2012 oproti roku 2011 nevýrazně vzrostl, následně (2013) pokles na nejnižší číslo za sledované období, tj. na 936. Od následujícího roku pak počty odsouzených cizinců opět výrazněji rostly, dokud v roce 2017 nedosáhly 1 289. O rok později se počet opět lehce snížil, nicméně v roce 2020 se dostal na dosud nejvyšší hodnotu 1 322. Celkový počet obviněných a odsouzených cizinců a chovanců tak v roce 2020 dosáhl druhé nejvyšší hodnoty za sledované období, tj. 1 812.

Odhadem budoucího vývoje počtu obviněných a odsouzených cizinců a chovanců je patrný celkový nárůst, přičemž už roce 2021 se očekává nejvyšší nárůst od roku 2011 a v následujících letech má růst pokračovat.

Pokles počtu je patrný pouze u obviněných cizinců, kde by naopak v roce 2023 měl jejich počet dosáhnout nejnižší hodnoty za sledované období (tedy od roku 2011).

Index determinace u celkové kriminality činí 0,542076, tudíž predikce není zcela spolehlivá.

Tabulka 13 - Podíl odsouzených a obviněných cizinců a chovanců na celkovém počtu cizinců v ČR za období 2011–2019

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Odsouz.	1 730	1 715	1 523	1 549	1 670	1 807	1 814	1 768	1 794
Cizinci	434153	433400	438353	448674	463917	492504	523119	563410	592586
% podíl	0,4 %	0,4 %	0,35 %	0,35 %	0,36 %	0,37 %	0,35 %	0,31 %	0,3 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ČSÚ.

Uvedená tabulka mapuje procentuální podíl všech obviněných a odsouzených cizinců a chovanců na celkovém počtu cizinců v ČR za období 2011–2019, z něhož je patrné, že se jedná o maximálně 0,4 % podíl, kterého bylo dosaženo za rok 2011 a 2012. Vzhledem k výrazně narůstajícímu počtu cizinců v ČR, který ovšem není doprovázen tak razantním nárůstem kriminality ze strany cizinců, se tak podíl odsouzených a obviněných cizinců a chovanců naopak snižuje, přičemž v roce 2019 tento podíl činil 0,3 %.

Tabulka 14 - Trestná činnost cizinců za období 2010–2019

Trestná činnost	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ohrožení pod vlivem návyk. látky	979	912	856	754	877	919	889	868	1 032	1 187
Maření výkonu úř. rozhodnutí	1 029	1 134	1 099	1 190	946	824	807	785	902	1 097
Krádeže	460	473	548	515	438	422	483	485	520	586
Dopravní nehody	372	354	378	346	403	360	383	429	482	507
padělání a pozměnění veřej. listiny	225	243	188	149	184	301	587	678	549	429

zanedbání povinné výživy	447	505	499	530	521	467	487	383	411	388
úmyslné ublížení na zdraví	202	298	266	227	222	289	305	298	339	318
nedovolená výr. a naklád. s omam. látkami	195	223	343	510	429	442	374	358	273	278
krádeže kapesní	81	85	134	113	108	159	153	197	168	230
výtržnictví	169	202	207	183	182	161	168	162	197	193

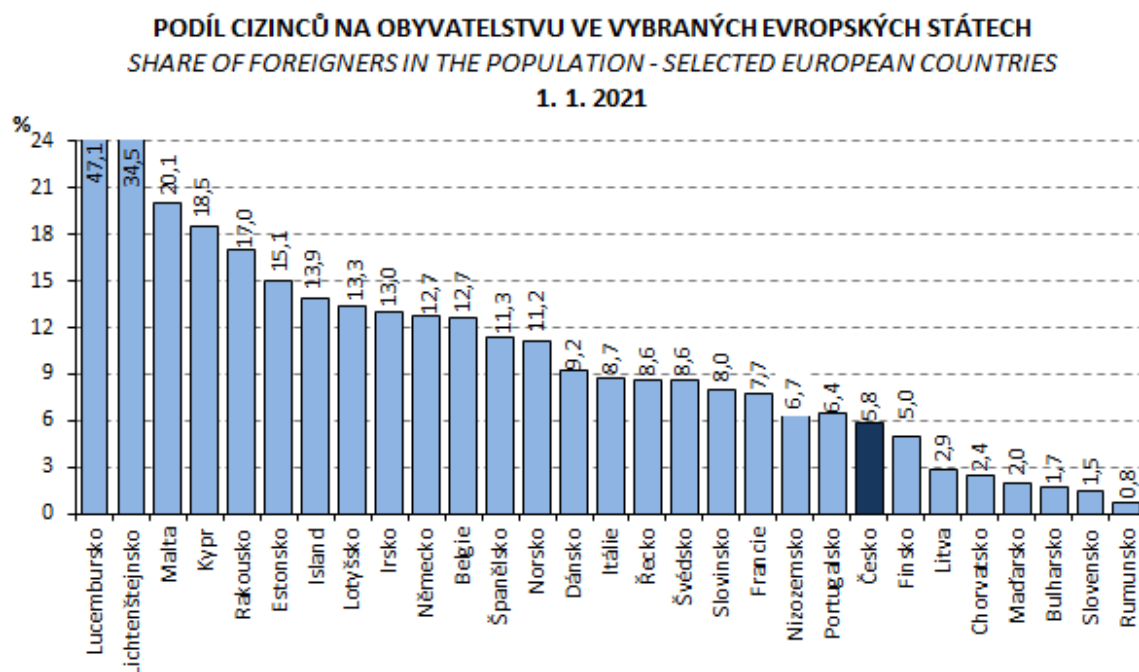
Zdroj: Vlastní zpracování (Migranti a kriminalita v ČR, 2020).

Podle výše uvedené tabulky, která dokumentuje počty spáchaných konkrétních trestných činů za období 2011–2019, je zřejmé, že s výjimkou trestného činu zanedbání povinné výživy (počet se v roce 2019 oproti roku 2011 snížil) se počty spáchaných trestných činů zvýšily u všech zkoumaných trestných činů.

K trestné činnosti bych dále ze své dřívější praxe uvedl, že pokud cizinci skončí povolení k pobytu či víza, popř. mu byl uložen trest vyhoštění, tak praxe je taková, že osobu nikdo fyzicky k hranicím, popř. do mateřského státu, nedovede. Osoba se poté na území ČR pohybuje dále a státní instituce nemají jak osobu fyzicky zkontrolovat a ověřit si, zda skutečně opustila naši zem, popř. EU. Jedinou reálnou možností zjištění neoprávněného obývání státu je fyzická kontrola ze strany represivních složek (PČR, Celní správa, městská policie), avšak tyto kontroly jsou opravdu náhodné, a proto se může stát, že osoby obývající neoprávněně naši zemi, potažmo EU jsou zde i několik let i desítek let. Vzhledem k nelegálnímu pobytu poté vzrůstá sekundární kriminální činnost a růst šedé ekonomiky, především zaměstnávání bez řádné evidence a spolupráce s Úřady práce a následné neodvádění zákonem stanovených odvodů za zaměstnance.

4.8 Porovnání s vybranými evropskými státy

Obrázek 3

Zdroj: ČSÚ, převzato z Eurostat (2021).

Na tomto grafickém znázornění je patrné, že ČR je v EU státem, který má jeden z nejmenších podílů cizinců v přepočtu na obyvatele. Vzhledem k rostoucí tendenci přibývání cizinců je zapotřebí tento jev neopomíjet a připravit se na něj. Za vzor naší republiky mohou svou cizineckou politikou býti další státy EU, které mají s touto problematikou hlubší zkušenosti a poté bude záviset pouze na rozhodnutích našich zákonodárců, jakou cestu si zvolí.

4.9 Shrnutí

K 31. 12. 2020 na území ČR žilo celkem 499 848 pracujících cizinců, přičemž 390 058 byli podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí občany EU a Švýcarska v postavení zaměstnanců, 37 193 cizinců zde pracovalo na základě povolení k zaměstnání, 71 759 na základě zaměstnanecké karty (doklad opravňující cizince k přechodnému pobytu a zároveň výkonu zaměstnání na pozici vedené Ministerstvem práce a sociálních věcí) a 838 na základě modré karty (doklad opravňující cizince k přechodnému pobytu a zároveň výkonu zaměstnání na pracovních pozicích s vysokou kvalifikací).

Ve většině krajů ČR byl zaznamenán pokles počtu cizinců v roce 2012 oproti předchozímu roku 2011 (v Hlavním městě Praze k poklesu došlo s ročním zpožděním – tj. v roce 2013 oproti roku 2012), přičemž od následujícího roku až do konce sledovaného období (tj. do roku 2020) je pak zřejmý nárůst počtu cizinců. Tento pokles mohl být zapříčiněn snížením počtu cizinců ze třetích zemí v souvislosti se zavedením restriktivních opatření pro pracovníky na domácím pracovním trhu.

Výjimkou je pak kraj Jihomoravský a Olomoucký, kde byl za sledované období zaznamenán rostoucí trend počtu cizinců. V kraji Královéhradeckém byl jako v jediném kraji patrný pokles počtu cizinců také za rok 2014. Moravskoslezský kraj naopak zaznamenal pokles počtu cizinců teprve v roce 2020, do té doby byl patrný rostoucí trend.

Nelegální migrace vykazuje od roku 2011 výrazně rostoucí tendenci, přičemž nejmarkantnější nárůst je patrný v roce 2015, kdy se dostal na historicky nejvyšší hodnotu v souvislosti s právě probíhající evropskou migrační krizí. V tomto roce bylo také zadrženo nejvíce osob napomáhajících nelegálnímu pobytu (převaděčů), a to 168 osob.

V souvislosti s narůstající nelegální migrací je zapotřebí zmínit i rostoucí počet cizinců, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, přičemž v roce 2019 se tento počet ztrojnásobil oproti roku 2011. S tímto zjištěním ovšem nekoresponduje počet zrealizovaných trestů vyhoštění, které navzdory rostoucí nelegální migrací mají klesající tendenci. Nejvíce reálných vyhoštění bylo realizováno v roce 2011 a 2012, následně až v roce 2018, a to s počtem 298 cizinců.

Počty žadatelů o mezinárodní ochranu na území ČR výrazně rostou a během osmi let (od roku 2011 do roku 2019) se tento počet téměř ztrojnásobil. Výrazný nárůst byl zaznamenán v roce 2015, což souviselo s počátkem evropské migrační krize. Nejvyšší počet žádostí o mezinárodní ochranu nicméně byl v roce 2001, a to více než osmnáct tisíc (oproti necelým 2 000 žádostem v roce 2019).

Co se počtů udělených azylů týká, je patrná kolísavá tendence a nejvíce azylů bylo uděleno v roce 2016, tedy 148 azylů. Nejméně naopak o rok později, kdy bylo uděleno pouze 29 azylů.

Největší počet žadatelů o azyl je původem z Asie (nejčastěji z Arménie, Gruzie, Vietnamu, Kazachstánu a Uzbekistánu) a vývoj je výrazně rostoucí. V roce 2019 bylo podáno čtyřikrát více žádostí o azyl než v roce 2011. Počty žadatelů o azyl z evropských států (nejčastěji

z Ukrajiny, Ruska, Moldávie, Turecka a Běloruska) do roku 2015 značně rostly, nicméně od následujícího roku opět klesaly. Afričtí žadatelé (nejčastěji z Nigérie, Libye, Alžírka, Tuniska a Egypta) o azyl žádali za sledované období poměrně stejným tempem bez výraznějších odchylek (s výjimkou roku 2018). Výrazně kolísavou tendenci vykazovali žadatelé o azyl původem v Ameriky (nejčastěji z Venezuely, Kolumbie, Bolívie a Hondurasu), přičemž nejvýraznější nárůst počtu žádostí byl zřejmý v roce 2015 a 2018, výraznější pokles naopak v roce 2012.

Z celkového počtu cizinců na území ČR převažuje mužské pohlaví a mužů zde žije 362 097.

V rámci věkové struktury cizinců na území ČR převažují cizinci ve věkové kategorii 35–39 let, následuje věková kategorie 30–34 let a třetí největší kategorií je 40–44 let. Nejméně početnou věkovou kategorií jsou cizinci starší 85 let, následuje věková kategorie 80–84 a třetí nejmenší kategorií tvoří cizinci ve věku 75–79 let.

Největší počet cizinců-žáků/studentů navštěvuje v ČR vysoké školy, přičemž jejich počet z celkového počtu všech studentů vysokých škol činí téměř 20 %. Cizinců studujících vyšší odborné školy je pak méně než 5 %. Nejméně cizinců ovšem studuje na konzervatořích.

Počty chovanců byly za sledované období zanedbatelné. Obviněných cizinců bylo nejvíce v roce 2011, nejméně pak v roce 2019. Počty odsouzených cizinců obecně rostly a v roce 2019 dosáhly nejvyšší hodnoty za sledované období. V procentuálním podílu kriminality cizinců na celkové kriminalitě v rámci ČR se kriminalita cizinců podílí maximálně 0,4 %.

I přes probíhající pandemii koronaviru, která díky opatřením proti jeho šíření významně omezila cestovní, v jehož důsledku stovky milionů lidí nemohly cestovat a migranti zůstali uváznutí na místě, se počty nijak neprojeví na poklesu počtu migrantů za rok 2020. A to i přes skutečnost, že počty migrantů v prvním pololetí roku 2020 poklesly vlivem restrikcí v období od konce března do dubna v souvislosti se zákazem vstupu cizinců.

4.10 Dotazování vybraných státních institucí

Vzhledem k zajímavosti získaných dat a zároveň k další rozsáhlé možnosti rozpracování jsem oslovil všeobecným dotazem vybrané státní instituce, PČR, Celní správu ČR a Český statistický úřad, a to s dotazem, zda ve své působnosti při práci s cizinci využívají predikci budoucího vývoje cizinců na území ČR, např. pro zlepšení personální politiky, aby lépe využili akceschopnost útvarů.

Policejní prezidium uvedlo (1 - komunikace v příloze), že žádnou predikci budoucího vývoje cizinců v ČR nevyužívají, pro potřeby personální politiky se řídí politikou nábory celého sboru, nikoliv v souvislosti s migrační politikou.

Z ČSÚ došla odpověď, že žádnou predikci budoucího vývoje nepredikují s tím, že ČSÚ přebírá údaje ohledně cizinců z dat od ředitelství služby cizinecké policie, popř. MV ČR.

Při dotazování se mnou zástupce PČR i ČSÚ komunikovali prostřednictvím emailu, kterým byl dotaz také položen. Více či méně mi všechny otázky zodpověděl a v případě dalšího dotazu opět reagoval rychle a věcně. Výtku bych ale viděl u zástupce GŘC. Nejdříve jsem poslal na email podatelny GŘC email, shodně jako na ostatní instituce. Avšak přišel mi email, že mám použít elektronický formulář pro dotazy na jejich internetových stránkách. Tento jsou použil a za několik dní mi přišla doporučeně obálka s modrým pruhem na adresu mého fyzického pobytu. V odpovědi bylo, že povinný subjekt mé podání odkládá, jelikož požadované informace se nevztahují k jeho působnosti. Z toho jsem tedy pochopil, že vlastně Celní správa s cizinci vůbec nepracuje. Na jejich dopis jsem opět odpověděl emailem s tím, že do odpovědi byly zahrnuty odkazy na zákonná ustanovení i informace z jejich internetových stránek. Na toto jsem již odpověď dostal s tím, že predikci budoucího vývoje cizinců, s přihlédnutím na personální politiku instituce nevyužívají. Taková komunikace zástupce GŘC mi přijde minimálně nevhodná.

Na vybrané státní instituce byla aplikována metoda dotazování, tedy byly položeny zásadní otázky k využití statistických metod ve státní správě.

5 Zhodnocení a doporučení

5.1 Zhodnocení

Tato část práce souhrnně zhodnocuje zjištěné poznatky. Detailní rozpracování je součástí kapitoly 4 Vlastní práce.

Z predikce budoucího vývoje cizinců na území ČR vidíme, že počet cizinců zde roste. Pokud se podíváme do minulosti, mezi lety 2011 až 2020 došlo k nárůstu o 45 % a za posledních 15 let se jejich počet takřka zdvojnásobil. Dá se tedy konstatovat, že s cizineckou politikou, problematikou i integraci musíme počítat. Průzkumem mezi obyvateli ČR bylo zjištěno, že

z počtu dotázaných bylo celých 44 % nakloněno k tomu, že cizinci ohrožují náš způsob života. Zbytek průzkumu dopadl v podobném duchu.

S veřejným míněním a postojem místních obyvatel k cizincům by zajisté pomohl aktivní přístup státních institucí k řešení cizinecké problematiky, čemuž by zajisté mohla pomoci statistická predikce budoucího vývoje zaměřená na různá kritéria. Dotazováním bylo zjištěno, že vybrané státní instituce této možnosti nevyužívají.

5.2 Doporučení

Ve zhodnocení můžeme pozorovat dva protichůdné póly, tedy na jednu stranu navyšující se počet cizinců a na druhou stranu negativním postojem občanů.

Jednoznačně doporučuji státním institucím využívat predikci budoucího vývoje, a to nejen na cizineckou problematiku.

PČR a CS ČR:

- Aktivně spolupracovat s ČSÚ, jehož pracovníci jsou schopni vytvořit statistickou predikci „na míru“ dle zadání.
- Vytvořit strategický plán instituce s dlouhodobým horizontem (5let a více) komplexně určující směr instituce dle predikce na cizineckou problematiku.
- Dle predikce zjistit, kolik cizinců může na našem území v budoucím období žít, jaká bude finanční, investiční a personální nákladnost.
- Průběžně implementovat strategický plán do praxe tak, aby sním byli pracovníci zaměřeni na cizineckou problematiku s dostatečným předstihem seznámení.
- V případě zjištění rostoucího počtu cizinců na našem území s dostatečným předstihem upravovat personální obsazenost útvarů zabývajících se cizineckou problematikou, s přihlédnutím na časovou náročnost absolvování základních odborných příprav pro nové policisty či celníky.
- Motivovat podřízené tak, aby změnu chápali jako krok kupředu, aby byli seznámeni s postoji, názory a důležitými hodnotami instituce a ideálně je přebrali za vlastní.
- Vše bez přidání administrativní zátěže na základních organizačních článcích.
- Iniciovat kampaň na všeobecnou informovanost obyvatelstva tak, aby se předcházelo xenofobními chování, tedy strachu z neznámého.

ČSÚ:

- Aktivní spolupráce a nabídka tvorby statistických predikcí budoucího vývoje „na míru“ státním institucím tak, aby o této možnosti věděli.
- Vyžadovat od státních institucí data pro svou činnost tak, aby byla dále využitelná i jinak, než jako „sumáře dat“.
- Provádět průzkumy veřejného mínění, které porovnat se skutečnými daty a tyto data prezentovat veřejnosti.

Doporučení lze všeobecně vztáhnout i na jiné instituce, než kterými se zabývala tato práce. Jak již bylo zmíněno, problematika cizinců je všude přítomná a podobné predikce budoucího vývoje lze uplatnit ve školství, především, co se týče počtu potřebných míst pro žáky a studenty, v nabídce práce, v sociální problematice, na úseku financí spojených s integrací, ve zdravotnictví, na úseku zdravotního pojištění, popř. v legislativním rámci.

6 Závěr

Při práci s daty projektující nejen demografický pohyb si je třeba uvědomit informační přesah, přesah, který ovlivňuje každý krok v naší společnosti. Musíme počítat, že demografické pohyby tu s námi byly, jsou a budou a musíme je vnímat. S demografickými a statistickými daty pracovat vždy tak, aby byly naším přínosem a pomocníkem v reálném životě, který si jako společnost můžeme zjednodušit tím, že na základě historických dat budeme predikovat, a tím můžeme využít dostatek času na přípravu na situaci, která nastane, než poté reagovat na vzniklý problém, který bude třeba řešit. A pokud problémová situace či doba již nastane, tak čas je to, co již nemáme, z čehož vznikají unáhlená řešení a polovičaté výsledky.

Tato část práce je částí závěrečnou, obsahující podkapitoly naplnění cílů práce, teoretický a praktický přínos práce a další možnosti výzkumu ve zvolené oblasti.

6.1 Naplnění cílů práce

Cílem předloženého textu bylo na základě provedené analýzy zhodnotit a následně provést predikci budoucího vývoje počtu cizinců na území ČR.

Predikce budoucího vývoje cizinců byla v praktické části práce provedena s tím, že bylo zjištěno, že ČR je zemí žádoucí, zemí imigrační, tedy do země se více cizinců přestěhovává, než vystěhovává. Tento stav se dle zjištěné predikce ani do budoucna (predikce tvořena do roku 2023) nezmění. Je to patrné v celkových počtech, přičemž počet cizinců v ČR se v roce 2020 zvýšil o téměř 45 % od roku 2011 a například od roku 2004 se jejich počet dokonce zdvojnásobil. Dále je zvyšující trend možno sledovat v ilegální migraci nebo i na počtu realizovaných správních vyhoštění. Zvláštností je, že s rostoucím počtem cizinců participačně neroste trestně právní kriminalita, čemuž odpovídá i stagnující, až klesající trend zrealizovaných počtu vyhoštění.

O tom, jak „vše závisí na všem“ můžeme reflektovat i mezioborovým pozorováním, z našeho pohledu demografie, ekonomie a politikou. Počet cizinců na našem území má rostoucí trend, avšak můžeme zaznamenat i mírné poklesy, a to historicky v letech 2009–2010 v souvislosti se světovou hospodářskou krizí a následně v roce 2020 došlo ke stagnaci či pouze mírnému nárůstu v souvislosti se světovou pandemií koronaviru a restrikcemi s ní spojenými.

Při aktivním zapojení cizinců do veřejného, a především ekonomického života jsou vítaným přínosem pro ČR. Nicméně s jejich množstvím narůstá i zatížení státního aparátu jako celku, a to na všech úrovních, od sociálních služeb, přes zdravotní a školská zařízení, až po represivní složky jako je PČR řešící jejich legální či nelegální pobyt a zároveň různá protiprávní jednání. Toto je logické vyústění při integrování kultur na shodném území, v našem případě v jednom státním zřízení.

Dalším dílčím cílem tedy bylo dotázání se vybraných, s cizinci pracujících institucí státní správy, a to na, zda pro svoji potřebu využívají predikce budoucího vývoje cizinců v ČR. Vybrána byla PČR, CS ČR a ČSÚ, jakožto shromažďovatel dat. Dotazy na státní represivní složky byl zjištěn v mém pohledu nedostatek v tom, že tyto instituce dále nepracují se získanými daty, tak aby je mohli relevantně použít ve svůj prospěch. ČSÚ data o počtech cizinců dokonce přebírá z agendy cizinecké policie, avšak výstupem je pouze „sumář dat“. PČR a CS ČR nepotřebují vlastní analytiky či statistiky na zpracování uvedených dat, protože mohou o predikce požádat ČSÚ, které by jim je udělala tzv. „na míru, bohužel ani toto není využíváno. V rámci nastavení uvedených institucí se personální náborů řídí celkovou politikou organizace, nikoliv v souvislosti s migrační, cizineckou či jinou politikou.

Ve zhodnocení a doporučení je uvedeno, jak by mohly instituce postupovat s využitím predikcí budoucího vývoje. Tak, aby se co nejehospodárněji využily síly na poli personálním, tak finančním.

6.2 Teoretický a praktický přínos práce

Dotazy na státní represivní složky byly zjištěny nedostatky. Instituce vlastně nepracují s daty, která by pro ně byla relevantní. ČSÚ data o počtech cizinců dokonce přebírá z agendy cizinecké policie, avšak výstupem je pouze „sumář dat“. Ačkoliv PČR a CS ČR nepotřebují vlastní analytiky či statistiky na zpracování dat, ale mohou o predikce požádat ČSÚ, tak ani toto nevyužívají.

V praktické části práce bylo zjištěno, že neustálé zvyšování počtu cizinců na našem území je nevyhnutelným a logickým krokem je i zvýšení náporu na veřejnou správu. Při zjišťování, jak s daty od ČSÚ pracuje Policejní prezidium ČR, bylo zjištěno, že vlastně nijak. Stejně tomu je u Generálního ředitelství cel. ČSÚ tvoří prognózy vývoje obyvatelstva, avšak výhledové počty cizinců nepredikuje. Zde by byl prostor predikce tzv. na míru, tedy dle zadání požadujícího útvaru.

Doporučení pro instituce veřejné správy v ČR by z personálního hlediska, s přihlédnutím k hospodárnosti výdajů a zároveň zajištění maximální akceschopnosti útvarů, bylo vhodné predikce budoucího vývoje využívat. Jistě by se našlo více odvětví, kde by predikce bylo možné využít, např. při přípravě návrhů týkajících se zvyšování počtu kapacit mateřských či základních škol s přihlédnutím na počty obyvatel, vč. cizinců v dané lokalitě, či v oblasti zdravotnictví, tedy počtu zdravotnického personálu, nejen na zdravotnických záchranářských služebnách.

S údaji z predikcí, s využitím personální politiky a kvalitní systemizace služebních míst by mohly být síly lépe využity, stejně tak jako jejich koordinace do budoucna.

6.3 Možnosti dalšího výzkumu

V kontextu závěru této práce se nabízí možnosti dalšího výzkumu, a to především s prací s daty, které shromažďuje ČSÚ tak, aby co nejvíce pomohly s optimalizací či redukcí fiskálních výdajů státní správě.

V této práci bylo v teoretické části zjištěno, že např. roční výdaje na jednoho cizince během let 2011 až 2018 skoro z trojnásobily, avšak přírůstek cizinců je vzrostl o necelých 30 %. Zde bychom se mohli zaměřit na to, jakým vzorcem se čerpají finance z dotací a státního rozpočtu, zda byly vytvořeny nějaké predikce budoucího vývoje jak na přírůstek cizinců, tak např i predikce budoucího vývoje financí a zároveň komparace stavu v ČR s ostatními členskými státy EU.

Další možností výzkumu je i další pohyb cizinců na území ČR, popř. na území Schengenského prostoru, jelikož v práci byla zjištěna disproporce v počtu evidovaných cizinců v ČR s počtem cizinců zaměstnaných, studujících apod. Tedy, kde oni chybějící lidé jsou, zda se jedná o administrativní nedostatek, neschopnost integrace cizinců a aktivního zapojení se do chodu společnosti či využívání možných sociálních výhod ČR a EU.

7 Seznam použitých zdrojů

BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

Cizinci (bez azylantů) podle státního občanství, věku a pohlaví (v okresech) [online]. 2021 [cit. 2021-10-28]. Dostupné z:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=CIZ10&sp=A&pvokc=&katalog=31032&z=T>

Cizinci a migranti [online]. 2021 [cit. 2021-5-28]. Dostupné z:

<https://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/oddeleni-socialni-prace/zalezitosti-narodnostnich-mensin-a-cizincu/cizinci-a-migranti>

Cizinci v České republice [online]. 2018 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-cr-2018>

Data - počet cizinců [online]. 2020 [cit. 2021-6-10]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr

DORŇÁKOVÁ, Tereza. *Data: Nejvíce migrantů žije v Evropě, pandemie pohyb lidí omezila* [online]. 2022 [cit. 2022-01-25]. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-data-nejvice-migrantu-zije-v-evrope-pandemie-pohyb-lidi-omezila-186050>

DRBOHLAV, Dušan. Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme? Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-807-4190-391.

DRBOHLAV, Dušan. Sharing experience: migration trends in selected applicant countries and lessons learned from the new countries of immigration in the EU an Austria: European commission project. Vienna: International Organization for Migration, c2004. ISBN 92-9068-182-9.

Ekonomický migrant, nelegální uprchlík, Cizinec? Opravdu používáme a známe správné názvosloví? [online]. 2021 [cit. 2021-5-26]. Dostupné z:

<https://www.clovekvtisni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>

HRABÁLEK, Martin. Ochrana hranic EU a role agentury FRONTEX v ní, Svazek 45. Masarykova univerzita, 2014. ISBN 9788021078048. Integrační politika ČR [online]. 2021 [cit. 2021-5-26]. Dostupné z: <https://www.cizinci.cz/web/cz/zakladni-informace1>

Integrace cizinců v Česku z pohledu nevládních organizací [online]. 2018 [cit. 2021-8-10]. Dostupné z:

<https://www.cizinci.cz/documents/551336/568677/Integrace+cizinc%C5%AF+z+pohledu+neziskov%C3%BDch+organizac%C3%AD.pdf/24c8025f-41db-dd18-da16-c62cb4907058>

JUNGWIRTH, Tomáš. Uprchlíctví a migrace ze zemí bývalé Jugoslávie [online]. 2017 [cit. 2021-8-11]. Dostupné z:

<https://www.encyclopediaofmigration.org/uprchlictvi-ze-zemi-byvale-jugoslavie/>

Kdo je to Cizinec? [online]. 2021 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z:

<https://kdojeto.superia.cz/narodnost/cizinec.php>

Kdo je uprchlík [online]. 2021 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z:

<https://www.idobrovolnik.cz/cs/kdo-je-uprchlik>

KOČÍ, Petr, Jan CIBULKA a Tereza FREIDINGEROVÁ. Interaktivní grafika ke století republiky: žádná lidská činnost neformovala naši zemi víc než migrace [online]. 2018 [cit. 2021-8-17]. Dostupné z:

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/data-interaktivni-mapa-100-let-ceskoslovenska_1810260711_cib

KUNEŠOVÁ, Hana. Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. Nakladatelství C H Beck, 2006. ISBN 9788071794554.

KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza; ČIŽINSKÝ, Pavel. Dvacet let české migrační politiky: Liberální, restriktivní, anebo ještě jiná. Geografie, 2011, 116.4: 497-517.

LINREGRESE (funkce) [online]. 2019 [cit. 2021-11-08]. Dostupné z:

<https://support.microsoft.com/cs-cz/office/linregrese-funkce-84d7d0d9-6e50-4101-977a-fa7abf772b6d>

LINTREND [online]. 2021 [cit. 2021-11-08]. Dostupné z:

<https://support.google.com/docs/answer/3094263?hl=cs>

Máte jasno v pojmech? [online]. 2020 [cit. 2021-5-28]. Dostupné z:
<https://www.amnesty.cz/migrace/terminologie>

Migrace od A do Z [online]. 2021 [cit. 2021-8-11]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/czech-republic/news/focus/migration_from_a_to_z_cs

Migranti a kriminalita v České republice [online]. 2020 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z:
<https://www.clovekvtisni.cz/migranti-a-kriminalita-v-ceske-republice-6583gp>

Obecně o legální migraci z pohledu ministerstva vnitra [online]. 2021 [cit. 2021-6-10].
Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/legalni-migrace.aspx>

Policie České republiky – Služba cizinecké policie [online]. 2021 [cit. 2021-10-28].
Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>

Postoj veřejnosti k cizincům [online]. 2014 [cit. 2021-8-17]. Dostupné z:
<https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/postoj-verejnosti-k-cizincum-podle-cvvm-2014>

Postoj veřejnosti k cizincům [online]. 2014 [cit. 2021-8-17]. Dostupné z:
<https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/postoj-verejnosti-k-cizincum-podle-cvvm-2014>

Postoje české veřejnosti k cizincům – březen 2020 [online]. 2020 [cit. 2021-8-17]. Dostupné
z:
<https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/5207-postoje-ceske-verejnosti-k-cizincum-brezen-2020>

Slovníček pojmů [online]. 2021 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z:
<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

Spolehlivost trendů (předpovědí) [online]. 2010 [cit. 2022-02-26]. Dostupné z:
<http://excel-navod.fotopulos.net/analyza/spolehlivost.php>

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky [online]. 2021 [cit. 2021-10-28]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/>

SVATOŠOVÁ, Andrea a KÁBA, Bohumil. Statistické metody II. ČZU v Praze, Provozně ekonomická fakulta. Praha: Reprografické studio PEF ČZU v Praze, 2017. ISBN 978-80-213-1736-9

SVOZILOVÁ, Alena. *Zlepšování podnikových procesů*. Grada Publishing, 2011. ISBN 9788024772967.

ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál, 2001. ISBN 9788071786481.

Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike [online].

Prezídium Policajného zboru, Úrad hraničnej a cudzineckej polície, 2021 [cit. 2021-11-07].

Dostupné z:

https://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocenky

ŠUGÁR, Ján a Lenka JAKUBCOVÁ. *Bezpečnostní aspekty vybraných negativních sociálních jevů v názorech policistů ČR*. Zlín: VeRBuM, 2013. ISBN 978-808-7500-415.

TETOUROVÁ, Eva, Daniel VOLEK, Barbora OBRAČAJOVÁ, Martin KUTA a Monika ŠAMOVÁ. *Migrace, azyl a uprchlictví v EU* [online]. 2016 [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=27148>

Víza a pobyt cizinců v České republice [online]. 2021 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z:

<https://metropolevsech.eu/cs/potrebuji-resit/pobyt-na-uzemi-ceske-republiky/> Žadatelé o mezinárodní ochranu [online]. 2021 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z:

<https://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/zadatele-o-mezinarodni-ochranu>

Vyhodnocení nelegální migrace za rok 2015 [online]. 2016 [cit. 2021-10-27]. Dostupné z:

<https://www.policie.cz/clanek/vyhodnoceni-nelegalni-migrace-za-rok-2015.aspx>

Projekce obyvatelstva České republiky [online]. 2004 [cit. 2022-10-12] Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20538390/4025rra.pdf/9142790b-9517-463c-860b-8fc78897f30d?version=1.0>

Osobnostní rozvoj pedagoga [online]. 2004 [cit. 2022-10-12] Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20150110024855/http://osobnostnirozvojpedagoga.cz/moduly/m1/5-1-1-vymezeni-integrace-a-inkluzive-vzdelavacim-procesu.html>

Sociologická encyklopedie, Sociologický ústav AV ČR, [online]. 2017 [cit. 2022-10-12]

Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Způsob_života_konzumn%C3%AD

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje jednotlivých krajů [online]. 2021 [cit. 2022-10-14] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/katalog-produktu>

8 Seznam grafů

Graf 1 - Výdaje státního rozpočtu ČR v Kč Zdroj: Vlastní zpracování (Státní rozpočet, Ministerstvo financí ČR, 2021).	31
Graf 2 - Postoje obyvatel ČR k dlouhodobě žijícím cizincům na našem území	33
Graf 3 - Počet cizinců (obecně) na území ČR za období 2011–2020 s predikcí budoucího vývoje do roku 2023	36
Graf 4 - Počet cizinců (obecně) na území Slovenské republiky za období 2011–2020	37
Graf 5 - Porovnání počtu cizinců v ČR a Slovenské republice s procentuálním poměrem počtu cizinců na celkový počet obyvatel	38
Graf 6 - Rozdělení cizinců na území ČR v roce 2019 podle typu pobytu	39
Graf 7 - Počet trvalých a přechodných pobytů cizinců ze třetích zemí za období 2011–2020 a vývoj k roku 2023	40
Graf 8 - Počty cizinců v jednotlivých krajích za rok 2020	41
Graf 9 - Vývoj počtu cizinců v jednotlivých krajích v letech 2011–2020.....	42
Graf 10 - Vývoj počtu cizinců v Hl. m. Praha v letech 2011–2020.....	42
Graf 11 - Vývoj počtu cizinců ve Středočeském kraji v letech 2011–2020	43
Graf 12 - Vývoj počtu cizinců v Jihočeském kraji v letech 2011–2020.....	44
Graf 13 - Vývoj počtu cizinců v Plzeňském kraji v letech 2011–2020	44
Graf 14 - Vývoj počtu cizinců v Karlovarském kraji v letech 2011–2020.....	45
Graf 15 - Vývoj počtu cizinců v Ústeckém kraji v letech 2011–2020	45
Graf 16 - Vývoj počtu cizinců v Libereckém kraji v letech 2011–2020	46
Graf 17 - Vývoj počtu cizinců v Královéhradeckém kraji v letech 2011–2020	46
Graf 18 - Vývoj počtu cizinců v Pardubickém kraji v letech 2011–2020	47
Graf 19 - Vývoj počtu cizinců v Jihomoravské kraji v letech 2011–2020	47
Graf 20 - Vývoj počtu cizinců ve Zlínském kraji v letech 2011–2020.....	48
Graf 21 - Vývoj počtu cizinců v Olomouckém kraji v letech 2011–2020.....	48

Graf 22 - Vývoj počtu cizinců v Moravskoslezském kraji v letech 2011–2020.....	49
Graf 23 - Vývoj počtu cizinců v kraji Vysočina v letech 2011–2020	49
Graf 24 - Vývoj počtu nelegálních migrantů za období 2011–2020	50
Graf 25 - Vývoj počtu nelegálních migrantů na území ČR za období 2011–2023	51
Graf 26 - Počet cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění za období 2011–2020	52
Graf 27 - Vývoj počtu migrantů s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění na území ČR za období 2011–2023	53
Graf 28 - Počet zrealizovaných trestů vyhoštění za období 2011–2020.....	53
Graf 29 - Vývoj počtu zrealizovaných trestů vyhoštění na území ČR za období 2011–2023	54
Graf 30 - Počet nelegálních migrantů na hranicích a letištích za období 2011–2019	55
Graf 31 - Nelegální migranti na hranicích a letištích za rok 2019 podle národnosti	56
Graf 32 - Počet žadatelů o mezinárodní ochranu na území ČR za období 2011–2020	57
Graf 33 - Vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu na území ČR za období 2011–2023	58
Graf 34 - Počet udělených žádostí o azyl na území ČR za období 2011–2020.....	58
Graf 35 - Vývoj počtu udělených azylů na území ČR za období 2011–2023	59
Graf 36 - Žadatelé o mezinárodní ochranu podle kontinentu za období 2011–2019	60
Graf 37 - Cizinci podle pohlaví (k 31. 12. 2020).....	61
Graf 38 - Věková struktura cizinců na území ČR (k 31. 12. 2020)	62
Graf 39 - Počty cizinců v rámci různých typů škol za školní rok 2019/2020.....	63
Graf 40 - Podíl cizinců na různých typech škol ve školním roce 2019/2020	63
Graf 41 - Počty obviněných a odsouzených cizinců a chovanců na území ČR za období 2011-2020 s vývojem počtu obviněných a odsouzených cizinců a chovanců do roku 2023	64

9 Seznam tabulek

Tabulka 1 - základní pojmy definice	16
Tabulka 2 - Zařízení Správy uprchlických zařízení MV ČR	27
Tabulka 3 - Formy čerpání finančních prostředků dle žádajících ministerstev	30
Tabulka 4 - Výdaje ČR v Kč na integraci cizinců, popř. sociálně vyloučených skupin za roky 2011 a 2018.....	30
Tabulka 5 - Počet obyvatel v ČR a SR	38
Tabulka 6 - Při výpočtu predikce budoucího vývoje počtu trvalých a přechodných pobytů vyšly hodnoty.....	40
Tabulka 7 - Výpočet predikce budoucího vývoje počtu nelegálních migrantů	50
Tabulka 8 - Výpočet predikce budoucího vývoje počtu cizinců s rozhodnutím o vyhoštění	52
Tabulka 9 - Výpočet predikce budoucího vývoje počtu zrealizovaných trestů vyhoštění ..	54
Tabulka 10 - Výpočet predikce budoucího vývoje počtu žádostí o mezinárodní ochranu ..	57
Tabulka 11 - Výpočet predikce budoucího vývoje počtu udělených azylů	59
Tabulka 12 - Státy s nejvyšším počtem žádostí o mezinárodní ochranu v ČR za rok 2019	61
Tabulka 13 - Podíl odsouzených a obviněných cizinců a chovanců na celkovém počtu cizinců v ČR za období 2011–2019	65
Tabulka 14 - Trestná činnost cizinců za období 2010–2019	65

10 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Mapa zařízení Správy uprchlických zařízení MV ČR (přijímací střediska, pobyťová střediska, integrační azylová střediska a zařízení pro zajištění cizinců).....	27
Obrázek 2 - Regionální integrační centra na území ČR	29
Obrázek 3	67

11 Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

PČR – Policie České republiky

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

CS ČR – Celní správa České republiky

12 Přílohy

Příloha 1 - Dotaz na Český statistický úřad

20.10.22 21:06

Gmail - RE: Žádost o informace pro účely diplomové práce

Jiří Hadač

RE: Žádost o informace pro účely diplomové práce

Počet zpráv: 3

Valenta Radek <radek.valenta@czso.cz>

4. října 2022 11:23

Komu:

Dobrý den,

Český statistický úřad v rámci projekcí obyvatelstva predikuje migrace, kde tedy migranty nerozlišuje podle jejich státního občanství, nicméně naprostá většina migrantů je předpovídaná být cizího státního občanství.

Data ohledně metodiky k pohybu obyvatelstva byste dohledal na tomto odkazu:

<https://www.czso.cz/csu/czso/pohyb-obyvatelstva-metodika>

Na tomto odkazu poté naleznete metodické soubory k údajům za cizince v ČR:

<https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-poctu-cizincu>

Populační prognóza ČR do r.2050:

<https://www.czso.cz/csu/czso/populacni-prognoza-cr-do-r2050-n-g9kah2fe2x>

Pro další dotazy jsme plně k dispozici.

S pozdravem a přáním hezkého dne,

Mgr. Radek Valenta

Český statistický úřad
Oddělení informačních služeb - ústředí

Na padesátém 81
100 82 Praha 10

tel.: 274 052 757

radek.valenta@czso.cz
www.czso.cz

Od: Jirí Hadač

Předmět: Žádost o informace pro účely diplomové práce

Příjemce: Podatelna <podatelna@czso.cz>

Email pro odpověď: Jirí Hadač

Zpracování: 04.10.2022 06:05

Odeslán dne: 03.10.2022 21:11

Zpráva uložena z účtu: Podatelna

Vážený,

Jsem studentem České zemědělské univerzity v Praze, provozně ekonomické fakulty. V současné době pracuji na diplomové práci, ve které se zajímám o cizince v České republice, a to ze statistického pohledu. V práci píší o cizincích z pohledu legálních a nelegálních pobytů, nelegálních překročení hranic naší republiky a azylantů, **nezabývám se turismem**.

V diplomové práci se mimo jiné zabývám predikcí budoucího vývoje cizinců na území ČR, a to skrze užití statistiky trendů. A to je důvod, proč jsem se na vás obracím.

Dovolte mi se zeptat na využití statistiky trendů budoucího vývoje.

- 1) Zabývá se Český statistický úřad i predikcí budoucích vývojů v nějaké oblasti vaší působnosti?
- 2) Pokud ano, spolupracuje váš úřad s dalšími státními institucemi (např. Policie ČR), které by mohly tyto predikce využít např. k plánování personální politiky, např. u mnou zmíněných dlouhodobě žijících cizinců v ČR.
- 3) Pokud ano, jak často, na kolik let dopředu a z kolika uplynulých let predikci budoucího vývoje používáte?

Za Vaše odpovědi děkuji,

Jiří HADAČ

Jiří Hadač

Komu: Valenta Radek <radek.valenta@czso.cz>

12. října 2022 23:48

Vážený pane magistře,

děkuji za Vaši odpověď.

Navzáji na předchozí otázku ohledně prognózovatelnosti vývoje počtu cizinců na našem území, pro mou diplomovou práci se Vás chci ještě dotázat:

1) Spolupracujete s dalšími institucemi (např. s Policií ČR, ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo ministerstvem práce a sociálních věcí atd.) v rámci předání dat o počtu cizinců v ČR a jejich možném vývoji? (např. aby si mohli dle těchto dat zajistit personální navýšení u potřebných odborů a oddělení)

2) Existuje možnost, např. na základě smluvní dohody, zákonné opory o spolupráci atd., že si státní instituce pro své potřeby nechávají od ČSÚ vypracovat nějaké predikce v souvislosti s cizinci? Popř. existuje taková možnost, že by to šlo zrealizovat?

Pokud by se odpovědi týkaly Vaší interní strategie či by dokonce mohly porušovaly legislativu, prosím o pochopení mé neznalosti a doufám alespoň o všeobecnou, krátkou odpověď.

Děkuji Vám za odpovědi a Vaš čas,

Jiří HADAČ

út 4. 10. 2022 v 11:23 odesílatel Valenta Radek <radek.valenta@czso.cz> napsal:

[Citovaný text byl skryt]

Valenta Radek <radek.valenta@czso.cz>

Komu: Jiří Hadač

13. října 2022 11:15

Dobrý den,

Český statistický úřad (ČSÚ) přebírá údaje ohledně cizinců z dat od Ředitelství služby cizinecké policie, popř. i ministerstva vnitra.

ČSÚ do prognózy obyvatelstva vývoje započítává i předpokládanou zahraniční migraci (pouze Hrubá míra migrace, popř. Saldo migrace), tj. migrační toky:

<https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-2018-2100>

<https://www.czso.cz/csu/czso/populacni-prognoza-cr-do-r2050-n-g9kah2fe2x>

<https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-v-krajich-cr-do-roku-2070>

Nicméně, výhledové počty cizinců ale ČSÚ nepredikuje.

S pozdravem a přáním hezkého dne

20.10.22 21:06

Gmail - RE: Žádost o informace pro účely diplomové práce

[Citovaný text byl skryt]

<https://mail.google.com/mail/u/0/?ik=80d158dada&view=pt&search=all&permthid=thread-f%3A1745748418598742087&simpl=msg-f%3A174574...> 4/4

Příloha 2 - Dotaz na Policii ČR

Pomáhat a chránit

ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY CIZINECKÉ POLICIE

Ředitel

PCR93ETRPO2753346

Č j. CPR-30250-2/ČJ-2022-930103

Praha 21. září 2022

Vážený pan

Jiří Hadač

Žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb. – poskytnutí informací

Na základě Vaší žádosti ze dne 11. září 2022, která byla Ředitelství služby cizinecké policie jako povinnému subjektu doručena prostřednictvím epodatelna.policie@pcr.cz dne 12.09.2022 11:32:34 hod pod identifikačním znakem PID-EM-2022_373680.pdf a ve které jste požádal podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů o poskytnutí následujících informací:

„Využívá vaše instituce predikci budoucího vývoje cizinců na území ČR s ohledem na plánování personální či jiné politiky vaší instituce?“

Pokud ano, jak často, na kolik let dopředu a z kolika uplynulých let predikci budoucího vývoje používáte?

V souvislosti s cizinci na našem území, je nějakých dalších statistických metod, které vaše instituce využívá?

Existuje samostatné oddělení ve vaší instituci zabývající se statistickými či jinými metodami ve spojení s cizinci v ČR?

Pokud predikce budoucího vývoje ve vaší instituci využívána není, jakým způsobem je plánovaná personální politika na odděleních zabývajících se cizinci?“

Souhrnně na položené otázky uvádíme, že zpracování a poskytování statistických informací a s tím i aplikace příslušných statistických metod je v gesci Českého

Olišanská 2, P.O.BOX 78
13051 Praha 3

Tel.: +420 974 841 607
Fax: +420 974 841 068
e-mail: scp.r.sekret.kr@pcr.cz
DS: ybndqw9

www.policie.cz

statistického úřadu. S touto odpovědí dále souvisí i personální plánování, kdy sdělujeme, že Ředitelství služby cizinecké policie se v personální oblasti řídí politikou nábory celé Policie ČR, nikoliv v souvislosti s migrační politikou.

Vyřizuje: Ing. Vladimír Mach
(tel.: 974 841 338)

Ředitel
v zastoupení
náměstek ředitele
plk. Mgr. Jan KUČERA
podepsáno elektronicky

Mgr. Jan Kučera 22.09.2022 08:57:43
Digitálně podepsal:
Mgr. Jan Kučera
POLICIE ESČR - REPUBLIKY

2

Příloha 3 - Dotaz na Celní správu ČR

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL

140 96 Praha 4, Budějovická 7
[DS: 7puaa4c]

Jiří Hadač

SPISOVÁ ZNAČKA	ČÍSLO JEDNACÍ	VYŘIZUJE / LINKA	PRAHA
	46405-4/2022-900000-202	Ing. Filip/1922	30.09.2022

Poskytnutí vysvětlení k vyřízení žádosti podané dle informačního zákona

Vážený pane Hadači,

před vyřízením Vaší žádosti o informaci dle zákona č. 106/99 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „informační zákon“), kterou jsme zaevidovali pod č. j. 46405-4/2022-900000-202 formou sdělení, Vám bylo předem v rámci telefonického rozhovoru sděleno, že celní správa žádné Vámi dotazované informace nespravuje.

Vzhledem k tomu, že jste si podal žádost dle informačního zákona, byla Vaše žádost vyřízena dle ustanovení tohoto zákona odložením dle ustanovení § 14 odst. 5 c), neboť Vámi požadované informace jsou mimo působnost povinného subjektu. Možná se Vám naše odpověď zdá strohá, ale odpovídá intencím zákona, podle kterého jste si podal žádost o informaci a povinný subjekt (tedy Generální ředitelství cel) ji musí vyřídit dle tohoto zákona. V rámci proklientského přístupu a nad rámec informačního zákona s Vámi náš postup vyřízení žádosti předem probral zpracovatel Ing. Jan Filip.

O této skutečnosti jste byl tedy předem informován a zároveň Vám bylo doporučeno obrátit se na Policii České republiky, která se zabývá migrační a azylovou politikou na území ČR. Celní správa ČR je orientována především na hájení fiskální zájmů (celní a daňové řízení) a vedle toho vykonává kontrolní činnosti na základě oprávnění, která jí byla stanovena příslušnými zákony. Generální ředitelství si vede evidenci a statistiky pro některé oblasti výkonu své činnosti. Vámi požadované údaje o „budoucích predikcích vývoje cizinců“ jsou mimo působnost Celní správy, a proto byla žádost odložena.

V případě, že budete v budoucnu požadovat informace pro diplomovou práci, doporučujeme Vám žádat si o ně **mimo režim informačního zákona**. Pokud tak neučiníte, je naší povinností Vám v souladu s tímto zákonem i odpovědět – tedy formou odpovědi s odkazem na příslušné ustanovení informačního zákona. Vzhledem k tomu, že zákon stanovuje, že odložení žádosti je činěno pouze ve formě sdělení, neobsahuje tato forma odůvodnění a poučení – na rozdíl od případu, kdy by bylo vydáno rozhodnutí o zamítnutí žádosti.

Nad rámec informačního zákona Vám poskytujeme informaci a sdělujeme Vám, že:

- 1) Celní správa nevyužívá predikci budoucího vývoje cizinců na území ČR.
- 2) -
- 3) Celní správa nevyužívá žádné statistické metody vztažené k cizincům.
- 4) V celní správě neexistuje žádné samostatné oddělení zabývající se statistickými či jinými metodami ve spojení s cizinci v České republice.
- 5) Oddělení Dohledu nad subjekty provádí kontrolní činnost pouze při **společných součinnostních akcích při kontrole zaměstnávání cizinců s oblastními inspektoráty a úřady práce**. Personální politika není pro tuto činnost nijak stanovena.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL

140 96 Praha 4, Budějovická 7

[DS: 7puaa4c]

Ze strany povinného subjektu nedošlo k žádnému pochybení. Vyřizováním podaných žádostí o informaci dle informačního zákona jsou pověřeny dva příslušníci oddělení vztahů k veřejnosti, tudíž nemohla být Vaše žádost postoupena na jiný odborný útvar.

Vaši žádost považujeme za vyřízenou.

S pozdravem

Ing. Hana Prudičová
Digitální podpis
Ing. Hana Prudičová
Datum: 2022.09.30
12:34:25 +0200

plk. Ing. Hana Prudičová
Oddělení vztahů k veřejnosti
Generální ředitelství cel